

Vizuální styl a propagace hudebního klubu

BcA. Marek Fišr

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Grafický design

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Marek Fišr**
Osobní číslo: **K20056**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Grafický design**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Vizuální styl a propagace hudebního klubu**

Zásady pro vypracování

Rozsah teoretické práce minimálně 40 – 45 stran + obrazové přílohy (dokumentace praktické části). Práci odevzdat v elektronické podobě na Portál IS/STAG (dle předepsané celouniverzitní šablony viz směrnice rektora č. 33/2019) a ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků práce v pevné vazbě (v jedné z nich bude vlepáno CD) a 1 výtisk graficky zpracované práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část: vizuální identifikace rapové hudební subkultury v Čechách a na Slovensku
2. Praktická část: vizuální identita hudebního klubu zaměřeného primárně na rapovou, hip-hopovou a rockovou hudbu

Rozsah diplomové práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam doporučené literatury:

KOČIČKA, Pavel. *Praktická typografie*. Computer Press, Brno, 2000. ISBN 80-7226-385-4
AIREY, David. *Logo: nápad, návrh, realizace*. Computer Press, 2010. ISBN 978-8025131510
OCHS, Michael. *1000 Record Covers*. Taschen, 2014. ISBN 978-3836550581
KNOBLOCH, Ivan. VONDRÁČEK, Radim. *Design v českých zemích 1900 – 2000*. Academia, 2016. ISBN 978-8020026125
MOLLERUP, Per. *Marks of Excellence: The History and Taxonomy of Trademarks*. Phaidon Press, 2013. ISBN 978-0714864747
MEGGS, Phillip. *Meggs' History of Graphic Design*. John Wiley & Sons, 2016. ISBN 978-1119136200
ČUMLIVSKY, Jan. HALOUN, Karel. *Dar / The Gift Husák trávu nekouřil*. Moravská galerie v Brně, 2012. ISBN 978-8070272510
PRIMUS, Zdenek. *Papež kouřil trávu*. KANT, 2015. ISBN 8086217884

Vedoucí diplomové práce: MgA. Dušan Wolf
Kabinet teoretických studií

Datum zadání diplomové práce: 1. listopadu 2021
Termín odevzdání diplomové práce: 20. května 2022

Mgr. Josef Kocourek, PhD.
děkan

doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 1. 12. 2021

Jméno a příjmení studenta: BcA. Marek Fišr

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Teoretická část této práce pojednává o historii rapové subkultury ve Spojených státech amerických ale také v tuzemsku a na Slovensku. Další část práce mapuje grafický design v oblasti rapu a hudebních klubů.

Praktická část mé diplomové práce sestává z návrhu na redesign vizuálního stylu pro hudební klub Lira ve Valašském Meziříčí. Součástí grafického návrhu je především nové logo. To odkazuje jednak na řeku Bečvu, která v blízkosti klubu protéká, ale také na hudbu samotnou. Dalšími výstupy jsou především propagační materiály, jako tištěné plakáty, bannery na web a sociální sítě, či animace.

Klíčová slova: rap, hip hop, klub, hudba

ABSTRACT

The theoretical part of this work deals with the history of rap subculture in the United States but also in the Czech Republic and Slovakia. Another part of the work maps graphic design in the field of rap and music clubs.

The practical part of my diploma thesis consists of a proposal for a redesign of the visual style for the music club Lira in Valašské Meziříčí. The design mainly includes a new logo. The logo refers to the river Bečva, which flows near the club, but also to the music itself. Other outputs are mainly promotional materials, such as printed posters, banners on the web and social networks, or animations.

Keywords: rap, hip hop, club, music

Rád bych poděkoval mojí přítelkyni za obrovskou podporu a pomoc během práce. Mojí mamince za korektury a rady, a především MgA. Dušanu Wolfovi za příkladné vedení diplomové práce, ochotu a trpělivost. V neposlední řadě také mojí rodině a kamarádům za nic menšího než to, že tu pro mě jsou.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HISTORIE RAPU	13
1.1 DEFINICE.....	13
1.2 PŮVOD A HISTORIE V USA.....	14
1.2.1 První hit (1979).....	15
1.2.2 Gangsta rap a zlatá éra (1980 - 1994).....	16
1.2.3 West coast versus East coast (1995 - 1997).....	18
1.2.4 Nová Éra (1997 - současnost).....	20
1.3 RAP V ČECHÁCH A NA SLOVENSKU.....	26
1.3.1 Začátky v Čechách (1989 - 2001).....	26
1.3.2 Slovenská scéna (1992 - 2003).....	28
1.3.3 Čechy v novém miléniu.....	31
1.3.4 Gangsta rap v Čechách.....	33
1.3.5 Slovensko v 10. letech.....	35
2 GRAFICKÝ DESIGN V ČESKÉM A SLOVENSKÉM RAPU	37
2.1 ÚVOD.....	37
2.2 LOGA HUDEBNÍCH LABELŮ.....	37
2.2.1 Ty Nikdy.....	37
2.2.2 BiggBoss.....	38
2.2.3 Comebackgang.....	38
2.2.4 F*CK THEM.....	39
2.2.5 Dezert Music.....	39
2.3 TYPOGRAFIE.....	40
2.3.1 Meet Factory – propagace rapu.....	40
2.3.2 Yzotape.....	41
2.3.3 Album 2086.....	41
2.3.4 Monology.....	42
2.3.5 Tempo.....	42
2.4 ILUSTRACE A FOTOGRAFIE.....	43
2.4.1 Mezi prsty.....	44
2.4.2 Mc Gey.....	44
2.4.3 Egotron.....	44
2.4.4 Příběhy a sny.....	45
2.4.5 Prototyp.....	46
2.4.6 Anarchia.....	46
2.5 PLAKÁT.....	47
2.5.1 Dezorient Expres.....	47
2.5.2 Imaginárium docela běžných podivností.....	48
2.5.3 Fléda – Pil C, PSH.....	48

2.5.4	Dank	48
2.5.5	Chimera III křest	49
2.6	HUDEBNÍ NOSIČE	49
2.6.1	Zasedoma	49
2.6.2	Split Tape /W Dimitar	50
2.6.3	Money Rain Dancer	50
2.6.4	Opus Magnum	51
2.6.5	Origami	51
2.6.6	Ultra! Ultra!	52
2.6.7	Hood Celebrity 3	53
2.6.8	Deska 1000	53
2.7	MERCHANDISE	54
2.7.1	Nerieš – OK	54
2.7.2	Haades	55
2.7.3	Samey	55
2.7.4	Kontrafakt	56
2.7.5	Archetyp 51	56
3	HUDEBNÍ KLUBY V ČECHÁCH A NA SLOVENSKU	58
3.1	ÚVOD	58
3.2	ROXY PRAGUE	58
3.3	MEET FACTORY	61
3.4	FLÉDA BRNO	63
3.5	LUCERNA MUSIC BAR	66
3.6	ALTENBURG	68
3.7	TRAFO MUSIC BAR	70
3.8	FUGA	73
II	PRAKTICKÁ ČÁST	76
4	VIZUÁLNÍ STYL HUDEBNÍHO KLUBU	77
4.1	MUSIC BAR LIRA	77
4.1.1	Současný vizuální styl	78
4.2	NÁVRH VIZUÁLNÍHO STYLU	79
4.2.1	Logo	79
4.2.2	Písmo	81
4.2.3	Tištěné výstupy	83
4.2.4	Digitální výstupy	86
4.2.5	Web	87
4.3	INTERIÉR MUSIC BARU LIRA	88
4.3.1	Design Interiéru	89
	ZÁVĚR	97
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	98

SEZNAM OBRÁZKŮ	103
-----------------------------	------------

ÚVOD

Tato diplomová práce měla být původně zaměřena primárně na grafický design v oblasti hudebních klubů. Nejedná se určitě o nejfrekventovanější téma závěrečných prací v oblasti grafického designu. Zároveň ale toto téma není nijak ojedinělé. Rozhodl jsem se tedy, že do své práce zahrnu tematiku, která alespoň v mém oboru není frekventovaná téměř vůbec. Jedná se o rapovou hudbu a hip hopovou subkulturu. Hovoříme zde stále o relativně mladém směru, který si do určité míry „podmanil“ tuzemský hlavní hudební proud. Důvodem jsou samozřejmě mladí lidé, kteří si tuto „ozvučenou poezii“ oblíbili, ostatně mezi tuto skupinu patřím i já.

Obsahem této práce je poměrně detailní vhled do historie a vývoje rapu jak ve Spojených státech, kde se tento směr zrodil, tak v tuzemsku a na Slovensku. Naše východní sousedy jsem zde zahrnul z důvodu úzkého propojení většiny umělců, kteří se rapem a hip hopem zabývají.

V další části své práce plynule přecházím od historie k oblasti grafického designu v rámci této hudební tematiky. Tato sonda do rapového světa se omezuje na několik disciplín, mezi které patří například plakát, typografie či hudební nosiče.

Vzhledem k tomu, že se v praktické části věnuji oblasti hudebních klubů, neodpustil jsem si také vhled do tohoto světa. I zde se snažím celou problematiku pojmout poněkud komplexněji, a kromě forem propagace jako jsou digitální výstupy na sociálních sítích, nebo plakáty zde zahrnuji také interiéry klubů a webové stránky.

Pomyslným posledním kouskem skládačky je praktická část. V tomto úseku rozpracovávám návrh vizuálního stylu pro klub Lira sídlící ve městě Valašské Meziříčí. Toto město je mým domovem a v rámci studijních úkolů zde ve Zlíně jsem velmi často sáhl po institucích, které sídlí právě ve Valašském Meziříčí. Music Bar Lira je podnik který velmi často hostí právě interprety produkující rapovou hudbu. Má volba teda padla na tento hudební klub.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE RAPU

1.1 Definice

Podle Cambridge Dictionary je rap populární hudba typická výrazným rytmem, do kterého jsou slova vyslovována, nikoli zpívána. Fakt, že cambridgeský slovník používá slovní spojení populární hudba naznačuje, že rap musel projít značným vývojem, protože v jeho počátcích, přibližně před 60 lety by si myslím nikdo nevsadil, že tento subžánr bude jednou vést žebříčky světových hudebních hitparád. Onen výrazný rytmus, který definice zmiňuje, je často slangově nazýván „beat“ a i ten prošel obrovským vývojem z jednoduchých funky rock beatů, přes organické elektronické drumy, ambientní zvuky až po klasické hudební nástroje. Samotná kompozice beatů se napříč lety stala komplexnější a beatmakeři začali daleko více experimentovat. [8]

Co ale dělá rap rapem je právě poslední část definice - mluvené slovo, možná spíše recitace v určitém rytmu. Forma těchto sdělení je různá, často vulgární, s erotickým či sexuálním podtextem, novotvary, anglikanismy (v českém rapu) a především plná různých typů slangů. Obsah se dotýká všemožných politických, kulturních či sociálních problémů, nebo jen života interpretů. Častým motivem je právě tzv.: „rap o rapu“. Americký umělec, Jay-Z ve své knize Decoded prohlašuje toto:

„Hudba by měla být provokativní – což nutně neznamená otravná, ale (většinou) konfrontační a plná hádanek. Skvělý rap by měl mít spousty nevyřešených vrstev, na které nemusíte nutně přijít při prvním poslechu. Místo toho vám nasadí brouka do hlavy. Na první poslech si můžete vychutnat píseň, která duní v klubu, nebo má úderné punch lines. Skvělý rap si ale zachovává tajemství. Nechá ve vaší hlavě bordel, který vám nebude dávat smysl až do pátého, šestého poslechu. Je to výzva, což je další důvod, proč je hip-hop kontroverzní. Lidé se neobtěžují ho pochopit. Problém není v rapu, rapperovi nebo kultuře. Problém je v tom, že spousta lidí neví, jak poslouchat hudbu.“ (Jay-Z, 2010) [1]

New Yorský rapper zde použil termín hip-hop. S tímto výrazem se budeme setkávat velmi často, a tak bychom si měli tento termín definovat. Hip hop bývá často mylně spojován pouze s hudbou. Mezinárodně uznávaný expert na černou hudbu Emmet G. Price ho ve své knize Hip Hop Culture označuje jako produkt Africké diaspory kombinující hudbu, tanec, grafické umění, řečnictví a módu. Je to forma vyjádření k politickým, ekonomickým,

sociálním, nebo náboženským otázkám. Kultura hip hopu se rozrostla tak, aby reprezentovala městská, venkovská, předměstská a globální společenství všech věkových kategorií, pohlaví, náboženství, ekonomických tříd a ras. [2]

1.2 Původ a historie v USA

Abychom našli kořeny rapu museli bychom nejdříve mluvit o Západní Africe, kde si Grijoti rytmicky vyprávěli příběhy, o africké diaspoře, o pracovních otrockých písních, o náboženských gospelech a spirituálech, ze kterých později čerpal Delta Blues. Z něj vycházel Jazz a Bebop. Museli bychom také zmínit jméno „kmotra rapu“ Gilla Scott-Herona a jeho jazzovou poezii. Do vývoje hip-hopu výrazně promluvil také karibský ostrov Jamajka, kde podle některých vznikl také první rapový song Skaaing West z roku 1963. [3]

Všechny výše uvedené pojmy by se daly shrnout do termínu R & B (Rhythm and Blues), který v té době označoval populární hudbu vytvořenou Afroameričany. R & B je s touto subkulturou velmi úzce spjata. Pro naše účely je ale delší rozprava o všech těchto elementech zbytečně rozsáhlá a komplikovaná. [4]

Přesuňme se nyní do ulic Bronxu kolem roku 1970. Jedna z pěti městských částí New Yorku byla v této době označována za „nejhorší slum Ameriky“, nebo „symbol urbanistického selhání“. Několik nešťastných kroků ve výstavbě a dopravní infrastruktuře této městské části či rozšířené žhářství měly za následek odsun bílého obyvatelstva a přistěhování černošských, latinskoamerických a karibských rodin. [2]

S touto dobou je spojen nárůst počtu gangů v této oblasti i po celé Americe. Vznik těchto skupin iniciovali mladí lidé s neukojenými sociálními či emočními potřebami, tyto organizace jim nahrazovaly rodiny a zázemí, které jim často chybělo. Zpočátku byla cílem gangů ochrana mládeže a seniorů před drogovými dealery, vandaly a narkomany. V této době bylo pro gangy typické tzv.: „tagování“, tedy vyznačování území ať už sprejováním, nebo psaním značek jednotlivých gangů na veřejný majetek. Postupem času se z těchto skupin vyvinuly extrémně násilné, životy ohrožující organizace. Exekutory všech těchto kriminálních zločinů byli tzv. „gangbangers“. V roce 1968 se situace v Bronxu stala neúnosnou i pro samotné členy gangů. Došlo k setkání vůdců a vysoko postavených členů těchto organizací a debatovalo se o tom, jak usměrnit agresi a opět zavést pořádek a klid v ulicích. Ačkoli nedošlo ke kompletnímu zastavení krveprolévání, členové gangů začali používat tanec a jiné expresivní

prostředky, aby se zbavili své frustrace. Jinými slovy, hip hopová kultura postupně přinesla alternativy pro deprimovanou, utlačovanou a ostrakizovanou mládež hledající životní jistoty. Z gangů se zrodily hip hop crews. [2]

Obrázek 1: Graffiti

Dalo by se říci, že graffiti se zrodilo v době, kdy spolu lidé začali žít v komunitách a objevili možnosti, jak své myšlenky přepsat na různé povrchy. Graffiti, jak ho známe dnes, zahrnuje několik technik od již zmíněného tagování pomocí fixů, přes sprejování až po rytí. Nynější graffiti je mnohými považováno za vandalismus a nutno říci, že v mnoha ohledech oprávněně. Tento pouliční vizuální styl však prošel v 70. a 80. letech značným vývojem a v dnešní době se mu nedá upřít určitá umělecká hodnota, snad i proto získal nové označení „Street Art“. [52]

1.2.1 První hit (1979)

V 70. letech bylo hlavním proudem hudby afroameričanů disco. Ale tento vzdušný, mírný hudební žánr úplně nezapadal do životního stylu a potřeb sociální sféry, o které jsme mluvili v předchozí kapitole. Jak by řekli tehdejší příznivci rapu, byl příliš „soft“. V 70. letech mnoho diskžokejů, mezi nimi i Jamajský rodák a „otec rapu“ DJ Kool Herc, experimentovalo s disko beaty a čím dál častěji se k instrumentu přidával také takzvaný „emceeing“ (MCing, rýmování či rapování) většina těchto počinů však nebyla zaznamenána a byla prezentována pouze v hudebních klubech a barech. [2]

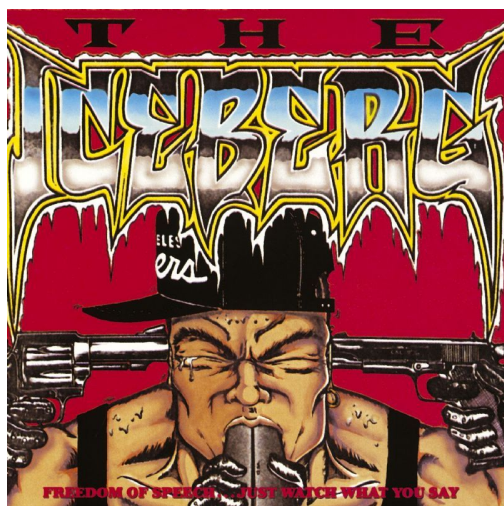
První rapový singl, který uslyšela celá Amerika, vydala v roce 1979 kapela Sugarhill Gang. Jmenoval se Rapper's Delight (Sugarhill Gang, 1979) a jsou v něm patrné prvky disco

hudby. Jak už to bývá žádná prvotina se neobejde bez kontroverzí. Jay-Z ve své knize napsal: „První rapová skladba, která opravdu uspěla na národní i mezinárodní úrovni, ale zatímco ji miliony lidí zbožňovaly, včetně mého devítiletého já, opravdové rappery z roku 1979, kteří kutali svůj hudební žánr takřkajíc od píky, to neskutečně štválo.“ [1] Proč tomu tak bylo? Hip Hopová komunita považovala Sugarhill Gang za samozvance bez rapové minulosti jejichž text byl prý příliš jemný, ale především jeden z interpretů ukradl část textu jinému uznávanému umělci z Bronxu. Ať už Sugarhill Gang vnímáme jakkoli, tato kapela otevřela světu brány rapu a dopomohla ke komercializaci a rozvoji jednoho z nejvýznamnějších hudebních žánrů této doby. [5]

1.2.2 Gangsta rap a zlatá éra (1980 - 1994)

„Spousta rapperů říká, že chce být nejlepší. Chtějí být bohatí. Chtějí být slavní. Mým jediným cílem bylo dostat se z ulice.“ (Ice-T) [5]

Gangsterský rap, jak se mu začalo říkat koncem osmdesátých let, začal jako jakási reportáž z první osoby od lidí žijících v amerických slumech ovládaných gangy. Tento subžánr popisoval životy gangbangerů a lidí kolem nich, životy plné drog, alkoholu, erotiky, rasismu, vandalismu, násilí a zločinu obecně. Zdaleka ne všichni umělci, kteří o těchto tématech rapovali je skutečně prožili, ale toto poselství Bronxu a jiných amerických chudinských čtvrtí jde v hip hopu cítit dodnes. [2]

Obrázek 2: Iceberg

Ice T-ho třetí album Iceberg (1989) patří svým vzhledem k těm nejkontroverznějším. Výrazný nápis s protáhlými literami silně evokuje loga heavy metalových kapel a komiksová ilustrace pod ním odkazuje na omezenou svobodu slova.

Typickým představitelem tohoto žánru byl Ice-T. Navzdory zdánlivě primitivní tématice jeho hudby je tento interpret považován za jednoho z nejinteligentnějších a nejsrozumitelnějších rapperů své doby. Důležitým faktem bylo, že Ice-T na rozdíl od Sugarhill Gangu měl tzv. „street credit“ - ulice ho respektovala. Tento rodák z New Jersey působil především v 80. letech a podílel se na vzniku rapové scény západního pobřeží (West Coast Rap), jíž dominoval právě gangsta rap. [6]

Dalším ryším příkladem tohoto odvětví je skupina N.W.A. (Niggaz With Attitude). Členy tohoto kontroverzního uskupení byli například bývalý drogový dealer s pseudonymem Eazy-E, nebo v té době mladičký O'Shea Jackson, který se proslavil pod pseudonymem Ice Cube. Jackson definoval témata, texty a směřování této skupiny a mnohá léta i celou gangsta identitu. Později v rámci sólové dráhy vydal jedno z nejtvrděších alb tohoto žánru AmeriKKKa's Most Wanted (1990). Zahrnutí trojice písmen „KKK“ v názvu je v rámci černošské kultury přinejmenším kontroverzní a samotný výraz umělce na obalu tohoto alba mluví za vše. [6]

Obrázek 3: AmeriKKKa's Most Wanted

Fotografie byla pro alba konce 80 let typickou platformou. Umělec zde stojí na ulici s dalšími členy gangu a svým gestem jasně dávají najevo své nepřátelství vůči rasisticky orientovaným organizacím a skupinám.

Ačkoli jsem původně zamýšlel zahrnout do tohoto krátkého seznámení s hip hopovou historií především rappery, rozhodl jsem se zmínit zde také jednoho z nejvěhlasnějších producentů a diskžokejů. Je jím Dr. Dre, spoluzakladatel skupiny N.W.A. Narodil se ve městě Compton v Kalifornii, ve městě, které se v mnohém podobalo Jižnímu Bronxu a které mělo později srovnatelný vliv na hip hopovou kulturu. Ostatně, nejkontroverznější album skupiny N.W.A. nese název Straight Outta Compton (1988). Dr. Dre stejně jako Ice Cube později opustil tento kontroverzní label a stal se spoluvlastníkem tehdejšího nahrávacího impéria Death Row Records, se kterým až do roku 1996 zažil obrovské úspěchy a několikanásobně

pokořil žebříčky amerických hitparád. Pro jeho práci je typická vybroušená produkce a spolupráce s textově velmi zdatnými umělci odkazujícími na gangsta rap. Vytvořil nový hip-hopový subžánr G-funk (Gangsta funk), ve kterém diskžokej nesamploval funkové skladby, ale zval si hudebníky, aby hráli na živo. [2]

Za svou více než třicetiletou kariéru produkoval pro největší hip hopová jména jako je 2pac, Rakim, Snoop Dogg a později 50 cent, nebo Eminem. Stal se jakýmsi tmelem západní a východní scény a nikdy nepřestal odkazovat na své kořeny, na ulici. [6]

Obrázek 4: N.W.A

Logo rapového labelu Niggas With Attitude je tvořeno třemi ručně psanými literami jejichž stylizace evokuje graffiti tagy na ulicích. Tento ikonický logotyp se stal symbolem nechvalně známého gangsta uskupení a jedním z nejznámějších hip hopových log vůbec. Tyto tři iniciály jsou ostatně využívány dodnes, ať už na merchandise nebo jako logo videoklipu G.W.A od tuzemského labelu Milion+.

Ačkoli se Dr. Dre hlásil k odvržené společnosti amerických slumů, tím pravým OG (original gangster) byl jeho dlouholetý partner Snoop Dogg, který měl kriminální minulost a byl členem gangu. V té době již známý producent extravagantnímu „Snoopymu“ pomohl odstartovat hvězdnou kariéru albem Doggystyle (1993). [2]

1.2.3 West coast versus East coast (1995 - 1997)

Jakkoli byly rozpory a drobné roztržky mezi rappery běžné, koneckonců agresivní mentalita a tendence bojovat o území v mnoha interpretech zůstala pevně zakořeněna, žádný „beef“ se rozsahem a sledovaností nevyrovná tomu, který se odehrál mezi lety 1994 až 1996. Jeho aktéry byli Tupac Amaru Shakur a Biggie Smalls, respektive západní pobřeží proti východnímu. [3]

Makaveli, jak byl Tupac přezdíván se narodil na jižním pobřeží v New Yorku. Okolnosti ho přiměly přestěhovat se do Kalifornie, kde okusil život ulice a začal prodávat drogy. Navzdory problémům se zákonem se Tupac věnoval hudbě a mezi lety 1993 až 1995 se z něj stal jeden z nejdůležitějších hip hopových interpretů. V této době také vydal g-funkovou desku *Me Against The World* (1995), na které můžeme nalézt jeho nejúspěšnější song „Dear Mama“, kde popisuje svůj vztah k matce. Poté, co byl Tupac odsouzen na čtyři roky vězení, za něj zaplatil kauci spoluzakladatel labelu Death Row Records, o kterém jsme mluvili ve spojitosti s Dr. Dre. Makaveli se pak stal členem společnosti a s legendárním producentem vytvořili několik hitů, mezi které patří *California Love (All Eyez on Me)*, (1996), kde se geograficky i hudebně přesunul na Západní pobřeží. [3]

Obrázek 5: Strictly 4 My Niggaz

Tupacovo druhé album jako by svou barevností odkazovalo na dobu psychedelického plakátu. Tato eklektická koláž plná kontrastních fotografií, sytých barev a těžko čitelných nápisů sázených různými písmi vytváří podivný vizuální koktejl.

Matka Biggieho Smallse přicestovala z Jamajky do New Yorku hledat lepší budoucnost pro sebe a svého syna. Jejich vztahem otrásal nekončící konflikt ohledně edukace mladého Biggieho. Ačkoli byl rodící se rapper ekonomicky zajištěný a bylo mu dopřáno studia na kvalitních školách, Biggie nedokázal odolat volání hip hopu a ulice. Mladý rapper se dostal až k diskžokeji jménem Mister Cee, který v té době produkoval pro slavného umělce Big Daddy Kanea. Ten zařídil, aby se Biggieho demo dostalo až k editorovi hip hopové bible, časopisu *The Source*. Hard core gangsta rap, který mladý MC vytvářel byl přesně to, co hledal label *Bad Boy Records*. [3]

S touto společností *Notorious B.I.G.*, jak si mladý umělec začal říkat, vydal svá největší alba. Mezi ně patřilo multiplatinové *Ready to Die* (1994), nebo *Life after Death* (1997), Biggieho nejúspěšnější album, které dosáhlo statutu diamantové desky. *B.I.G.* byl často kritizován za

své sexistické, misogynní a násilnické texty, i přes to je však mnohými považován za největšího rappera všech dob a hlavní tvář rapu Východního pobřeží. [7]

Jak se tedy stalo, že tito dva velikáni hip hopu „zkřížili meče“? V roce 1994 byl 2pac poblíž studia v New Yorku postřelen pěti ranami. Z tohoto incidentu vinil Biggieho a jeho label Bad Boy Records. Notorious B.I.G. v této době vydal píseň s příhodným názvem Who Shot Ya (Ready to Die, 1994) a Tupac následně reagoval dvěma Singly, ve kterých se opřel do Bad Boy Records. Nutno říci, že oba labely těchto rapových velikánů celé situaci příliš nepomohly, a tak byl Tupac Amaru Shakur roku 1996 postřelen a po několika dnech na následky svého zranění zemřel. Odezva na sebe nenechala dlouho čekat. Rok poté byl v Kalifornii zastřelen i Biggie. [3]

Jay-Z, Biggieho přítel ve své knize píše: „Big se tomu všemu jen snažil vyhnout. Nikdy v této věci neudělal nic špatného. Jeho smrt byla tak nesmyslná, tak zbytečná, že mě přiváděla k šílenství, vzteku a smutku.“ [1]

Ani jeden z těchto případů nikdy nebyl vyřešen a můžeme se jen domnívat kdo za vraždami stál. Jisté je, že budoucí hip hopová komunita se z tohoto odstrašujícího příkladu poučila a další „beefy“ mezi umělci se omezovaly především na texty písní. Faktem ale je, že tento hudební žánr nikdy nebyl příliš mírumilovný, ostatně jeho kořeny mluví za vše. [3]

1.2.4 Nová Éra (1997 - současnost)

Dalo by se říci, že smrt 2paca a Biggieho je jedním z historických milníků rapu. Doba, která přišla po nich posunula hip hop do sféry hlavního proudu a popové kultury. Mezi lety 2000 až 2005 všechny hudební žebříčky Billboard Hot 100 ovládli buď rappeři, nebo umělci s rapem úzce spojení. Tento vývoj je samozřejmě spojen s masivní komercializací ale také se snahou o experiment, o vývoj nových rapových směrů a tendencí míchat rap s jinými hudebními žánry. [5]

Umělcem, který zažil jak zlatou éru, tak hip hop nové dekády je Jay-Z, vlastním jménem Shawn Corey Carter. Narodil se v jedné z New Yorkských částí poblíž Brooklynu, a tak jako u mnoha dalších si na vlastní kůži vyzkoušel většinu toho, co ulice nabízí, nicméně pro nás je důležité, že se nakonec dostal k hip hopu. Jeho raná tvorba ještě nese znaky gangsta rapu, ale už jeho druhé album *In My Lifetime Vol. 1.* (1997) s písní *Where I'm From* je komerčně přitažlivější, méně agresivní, ale o to chytlavější. Toto a mnoho, mnoho dalších Jay-Zho alb bylo vydáno pod jeho labelem *Rock-N-Fella Records*. Carterova pověst je postavena na vynalézavosti, obchodním důvtipu a v neposlední řadě na obrovských zkušenostech s hip hopovou scénou. Jeho konzistence a schopnost hudebně nevyhořet se dá srovnat snad jen s producentem *Dr. Dre*. Do povědomí široké veřejnosti se zapsal například spoluprací s rockovou kapelou *Linkin Park* nebo sňatkem se zpěvačkou *Beyoncé*. Pokud bychom o nějakém rapperovi měli mluvit ve stejných superlativích jako o *2Pacovi* nebo *Biggiem*, tak je to právě tento 23násobný držitel ceny *Grammy*. [7]

Obrázek 6: 4:44

V Jay-Z-ho diskografii můžeme pozorovat i českou typografickou stopu. Vizuál jeho posledního minimalisticky vyhlížejícího alba 4:44 (2017) je totiž vysázen písmem Larish Neue z dílny českého typografa Radima Peška.

Na sklonku tisíciletí bylo na Americké scéně jen málo umělců, kteří by nějak nepřišli do styku s producentem *Dr. Dre* a jedním z takovýchto rapperů byl *Eminem*. *Marshall Bruce Mathers III.* pocházel z chudých poměrů a v ulicích města *Detroitu* si musel „vysloužit“ gangsta status a najít cestu k hip hopu. Jeho práce se slovy, pohotovost ve freestylu a neobyčejně rychlá artikulace ho proslavily ještě před tím, než vydal první album. Později ho ulovil *Dr. Dre* se kterým roku 1999 vydali hit „*My name is*“ (*The Slim Shady LP*). Jeho nejslavnější počín ale přišel o 3 roky později kdy si zahrál v autobiografickém snímku *8. Mile*. K tomuto filmu napsal skladbu *Lose Yourself* (2002), která získala *Oskara* za nejlepší píseň. V knize

Obrázek 7: Eminem - Relapse

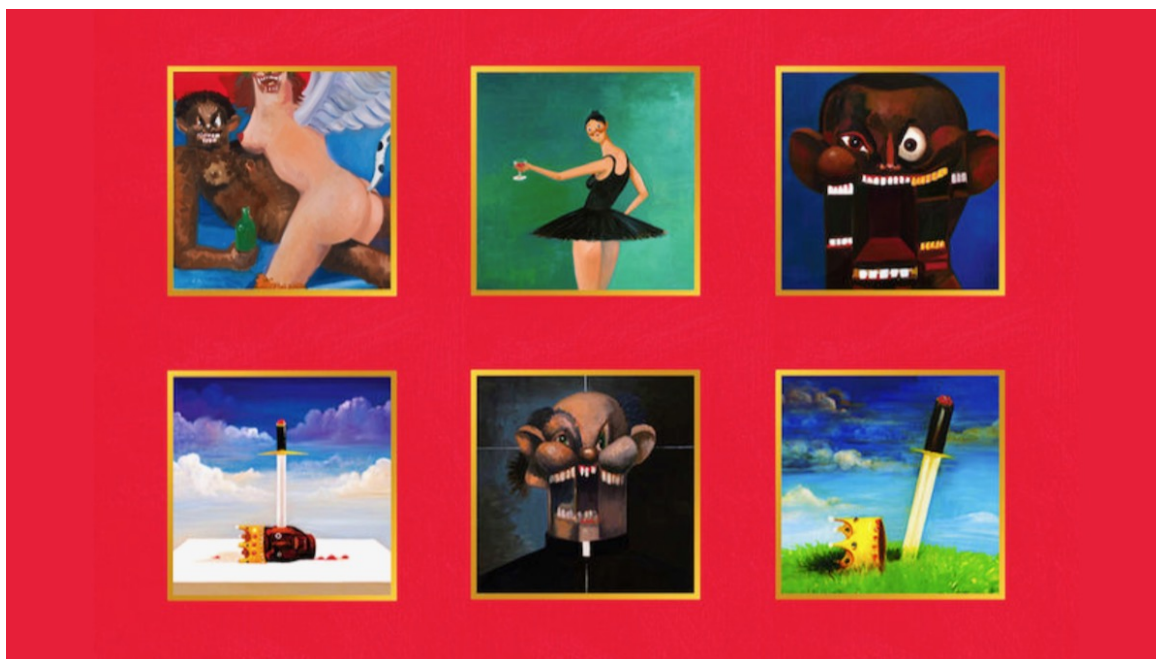
To, že se umělci a především rappeři nechávají rádi zpodobnit na svých nosičích, asi není překvapením. Eminem to zde udělal rafinovaněji a svůj obličej nechal vysázet do působivé mozaiky stovek kapslí, prášků a pilulek, které do jisté míry odkazují na písně v albu. Tento sofistikovaný výtvarný jazyk samozřejmě není ojedinělý. Podobné kupení materiálu ve své práci použili umělci jako Damien Hirst nebo David Černý.

Hip Hop culture se o tomto několikanásobném držiteli ceny Grammy píše: „Eminem není gangsta rapper, on je filozofickým rozšířením gangsta rapu“. [2] A vskutku, ve svých textech posouval hranice únosnosti tohoto rapového subžánru. I přes řadu kontroverzí Eminem prolomil všechny prodejní rekordy své doby a připravil půdu pro další bílé rappery nadcházejících let. [7]

Rapper, který se v této době těšil podobné slávě jako Eminem byl 50 Cent. „Fifty“ na scénu znovu přinesl typické gangsta prvky staré školy a nutno říci, že si ten pravý „status ulice“ opravdu získal. Jeho matku zavraždili, když mu bylo 8 a on se živil jak se dalo. Jak napovídá název jedné z jeho desek (Get Rich or Die Trying, 2005), Fiftyho hlavním cílem v hip hopovém světě byl byznys a jeho vzor následovaly desítky dalších. Jak už jsem zmínil, 50 Cent byl vynalézavý obchodník a věděl, že pokud něco lidi opravdu zajímá tak jsou to rapperské souboje, neboli „beefy“. Fifty jich stihl hned několik, během své kariéry si stačil rýpnout do takových jmen jako je Jay-Z, Rick Ross nebo Nas. [5]

V roce 2007 veřejně vyzval jiného umělce, který vydával album ve stejný den, na souboj v počtu prodejů. Tím umělcem byl Kanye West a se svým nejúspěšnějším albem Graduation (2007) tento souboj vyhrál. Nebyla to pouze soutěž mezi dvěma rappery, byl to jakýsi veřejný průzkum, jestli lidé ještě stále stojí o hard core gangsta rap, nebo je zajímavá experiment s jazykem, textem a beatem. [1]

Yeezy, jak si Kanye říká, příliš nezapadá do našich rapových standardů zbraní a drog. Byl příslušníkem střední sociální třídy a jediné co ho trápilo byla krize jeho vlastní existence. Začínal v Jay-Z-ho Rock-N-Fella records jako producent, ale později se proslavil jako rapper

Obrázek 8: My Beautiful Dark Twisted Fantasy

Vizuální styl Westova alba My Beautiful Dark Twisted Fantasy vždy používá jeden z těchto surrealisticky vyhlížejících obrazů samostatně uprostřed červeného formátu. Každá z těchto maleb se nějak vztahuje k autorovi alba, lze je vložit do obalu na přední straně desky a měnit tak její vzhled dle libosti. První z maleb ve společnosti vyvolala jisté kontroverze ale Westovi spíše dopomohla k propagaci alba.

mimo jiné se skladbou Gold Digger (Late Registration, 2005). Mezi jeho další hity patří například Stronger, nebo kritiky uznávaný Can't Tell Me Nothing, oba ze zmíněného alba Graduation (2005). Jeho lyrický obsah je asi nejširší ze všech výše jmenovaných a zahrnuje vše od tradičních témat, jako je jeho vlastní ego, až po témata o kterých se v rapu mluví jen zřídka, pokud vůbec. [7]

West, který sám sebe ve svých textech často označuje za Ježíše (odtud Yeezy), je dodnes považován za módní hip hopovou a popovou ikonu. Je s ním spojena také řada kontroverzí týkajících se popových hvězd nebo třeba bývalého prezidenta Bushe*. Yeezy nepocházel z „ulice“ jako většina jeho předchůdců, on si ulici vytvořil z popové scény. Po Westovi už nikdo nehodnotil rappera jen na základě toho, kolik schytl za život kulek nebo prodal gramů heroinu. [5]

**Kanye se poprvé ostře opřel do prezidenta George Bushe mladšího během charitativního vysílání na pomoc obětem hurikánu Katrina v roce 2005. V živém vysílání prohlásil, že „George Bush se nestará o černochoy“. Tento výrok by ho na začátku jeho kariéry pravděpodobně úplně potopil, ale ve stejný měsíc Kanye vydal megahit Gold Digger, který se díky svému sofistikovanému vyznění dostal mimo okruhy rapových fanoušků a poslouchala ho takřka celá Amerika. Bush samotný ve své knize Decision Points mluví o tomto incidentu jako o jednom z nejhorších okamžiků jeho prezidentování, což je vzhledem k dalším aférám, jako například mučení vězňů v Iráku, poměrně úsměvné.*

V roce 2009 zase West narušil předávání cen Grammy za nejlepší videoklip mezi ženami. Kanye na pódiu předběhl vítězku Taylor Swift a prohlásil, že jeden z nejlepších klipů všech dob má zpěvačka Beyoncé. Paradoxem je, že Jay-Zho manželka si později ten večer vyzvedla cenu za nejlepší hudební klip jak mezi ženami, tak mezi muži.

West nebyl jediný, kdo takto „narušil“ předávání cen Grammy. V roce 2004 si udělal demonstrativní kolečko na pódiu rapper 50 Cent, který byl zřejmě překvapen že nezískal cenu za nejlepšího mladého umělce. Ten rok ho předběhla zpěvačka Evanescence. [5]

Pomyslnou třešničkou na tomto rapovém dortu je Kendrick Lamar, který jako jediný rapper získal Pulitzerovu cenu za album *Damn* (2017)*. Kendrick pochází z nám známého Comptonu a ačkoli se neprezentuje jako člen gangů, ve svých textech o nich často vypráví. Po vydání své první studiové desky podepsal kontrakt s nikým jiným než s Dr. Dre. Lamar. Ve svých textech často zdůrazňuje problematiku rasové nerovnosti nebo establishmentu, který úmyslně přehlíží městské části jako je Compton. Kendrick svým osobitým způsobem oživil problematiku nejen gangsta rapu a vedle jmen jako Kanye West, Drake, Young Thug, Asap Rocky nebo Future patří k nevlivnějším rapperům dnešní generace. [6]

**Lamar vypráví příběhy z jeho rodného města, kterými přímo či nepřímo adresuje různé sociální problémy. Začal tvořit gangsta rap daleko sofistikovanějším způsobem, než to dělali jeho předchůdci. Rapperka Dee Barnes o něm řekla toto: „Kendrick donutil opravdové hardcore gangsta rappery na chvíli se zastavit a přemýšlet o svých tématech komplexněji, nahlížet na ně z jiných úhlů“. K tomu všemu tento rodák z Comptonu přidává změny barvy hlasu, flow, ad-libs nebo experiment s rytmem. [9]*

*Není tedy žádným překvapením, že Kendrick Lamar získal 12 cen Grammy z 29 nominací, a především již zmíněnou Pulitzerovu cenu**.*

***V tomto úryvku ze skladby FEAR, kterou nalezneme na oceněném albu *Damn* (2017) Kendrick vzpomíná na nelehké začátky své kariéry spojené s nedostatkem kapitálu, které ho ovlivňují dodnes, kdy má 30 vystoupení za měsíc a existenční problémy ho netrápí už vůbec. [6]*

At 27, my biggest fear was losin' it all

Scared to spend money, had me sleepin' from hall to hall

Scared to go back to Section 8 with my mama stressin'

30 shows a month and I still won't buy me no Lexus

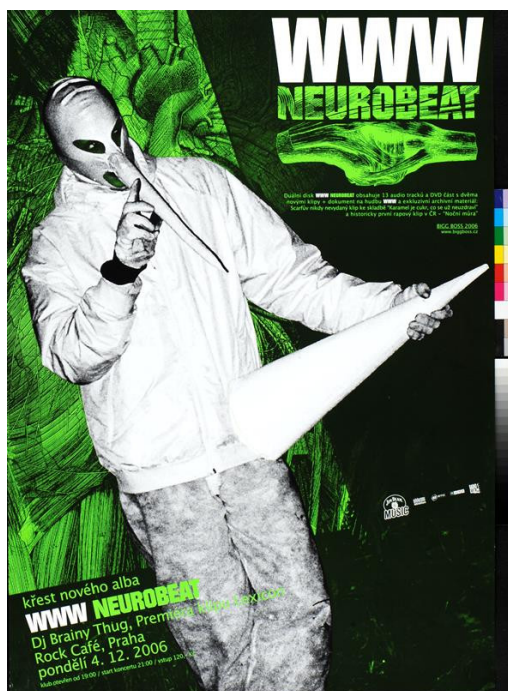
1.3 Rap v Čechách a na Slovensku

„Museli jsme se naučit být zvířaty. Když vezmete černošskou svobodnou, uřvanou muzikantskou věc a vsadíte ji do prostředí bílých slušně vychovaných kluků z relativně zajištěných rodin tak nastává kolize... Šlo o cílené hudební, tělesné a mentální zvlčení.“
(Vladimír 518) [12]

1.3.1 Začátky v Čechách (1989 - 2001)

Tak jako většina hudebních stylů i u nás se hip hop vyvíjel především na základě inspirace ze zahraničí. V případě rapu šlo především o Spojené státy. V československých ulicích se začaly formovat malé skupinky amatérských rapperů, beatboxerů, tanečníků breakdance nebo graffiti writerů. Hlavním informačním a obrazovým zdrojem bylo rádio a televize. Neexistovaly ani školy, ani kurzy, vše se zkrátka muselo „odkoukat“.

Důležitým milníkem nejen hip hopové ale hudební kultury obecně byla sametová revoluce. Do té doby se k nám rapová hudba dostávala především přes zahraniční rádia. V roce 1989 pořádala svůj první koncert kapela J.A.R., jejímž členem byl také Michael Viktořík, [11] aktivní rapper už z konce 80. let. Jednotka akademického rapu, jak si uskupení říká, tvořila ve stylu funk rocku a rapu. Stejně jako disko formovalo v 70. letech tvář rapu v Bronxu, dalo by se říci, že Funk rock do určité míry formoval tvář českého rapu. [10]

Obrázek 9: WWW, Neurobeat

Plakát z roku 2006 ohlašující křest alba kapely WWW, jehož autorem je Vladimír 518. V pozadí zbarveném do toxicky zelené nalezneme kresby částí lidského těla.

Barevně i kompozičně atraktivnímu plakátu lze vytknout snad jen hůře čitelný zelený text ve spodní části kompozice.

Jak už jsem citoval v úvodu, československá hip hopová scéna měla určitou tendenci dostat se na sociální i mentální úroveň tehdejších umělců z černošských ghett, zkrátka si mysleli, že si to musí „odžít“. Každý se s touto potřebou vyrovnával po svém, někteří konzumovali alkohol, jiní brali drogy, ale hlavním jmenovatelem pro tyto snahy byly graffiti. Z nápisů na zdi se pomalu začaly rodit slova a ze slov texty rapových písní. [12]

Na začátku devadesátých let byste našli jen málo rapperů, kteří nešli alespoň jednou sprejovat na zeď nebo do metra. Ostatně sprejování a tagování je poselství gangů z Bronxu a hip hopové kultury obecně. S tímto „folklórem ulice“ je úzce spojena například skupina PSH, nebo WWW, jejímiž členy byla například zpěvačka Lenka Geislerová alias Lela, nebo Jakub Sifon Janoušek. [14] Toto umělecké uskupení se začalo objevovat v televizi a dostalo také první nabídku od většího hudebního labelu. Tato spolupráce ale kvůli zásadám kapely ztroskotala a na jejich místo nastoupila skupina Chaozz. [15] Ačkoli se Chaozz, stali oblíbenou kapelou, která se dostala z undergroundových klubů na velké pódium, mezi ostatními rappery nebyli příliš oblíbení. Hip hopová subkultura jim vytýkala tendenci zesměšňovat nebo zlehčovat rapová témata, a považovala je za zaprodance. Zde by se dala najít jistá paralela k Americkým Sugarhill Gang. [13]

Peneři Strýčka Homeboye, to je název největší stálice českého hip hopu. Tento hudební label založil v roce 1991 umělec Orion známý také pod přezdívkou Orel. Po nějaké době si ale dal od rapu pauzu a naplno se věnoval graffiti. Během této životní etapy se seznámil s mladým Vladimírem Brožem a Tomášem Pechlákem. Orion poté začal opět s koncertováním a po každé show vyzval několik odvážlivců z publika, aby vystoupili před diváky. Mezi těmito odvážlivci se jednou octl i Vladimír Brož alias Vladimír 518 a Jan Daněk, o kterém ještě uslyšíme pod pseudonymem Hugo Toxxx. Tak vzniklo rapperské duo Vladimír 518 a Orion, které dodnes tvoří jádro PSH. [12] Orel na své hip hopové cestě pomohl ještě jednomu příteli ze své graffiti éry, a to již dříve zmiňovanému Tomáši Pechlákovi, který vešel ve známost pod pseudonymem DJ Wich. [11]

V roce 2001 PSH spolu s producentem DJ Wichem vydalo album *Repertoár* (2001), jakousi mohylu tehdejšího československého rapu. Kapela zde představila svůj pohled na vývoj hip hopu v 90. letech, kde se typickými tématy stala ulice, graffiti, emoce nebo Vladimírova abstrakce, to vše na beatech inspirovaných R & B a soulových samplech. Na desce se také objevuje mladý rapper Indy, který s DJ Wichem vytvořil úspěšné duo a stojí za známým albem a stejnojmenným hitem *My 3* (*My 3*, 2002), kde je doplňuje rapper LA4. [16]

Obrázek 10: *Repertoár*

*Na obalu debutového alba skupiny PSH (*Repertoár*, 2001), za jehož grafickou úpravou stojí Vladimír 518 můžeme vidět vůz pražské integrované dopravy pravděpodobně vysprejovaný přes šablonu. Jak forma tak obsah odkazují na jedno z klíčových témat alba, graffiti. Chladná barevnost doplňuje pocit depresivních uliček Jižního Města.*

Jakkoli se nám album *Repertoár* (2001) může zdát romantické a naivní, je jisté, že rozšířilo povědomí o této subkultuře ve společnosti a položilo základy dalším MCs. Důležitý je také fakt, že se PSH nezaprodalo žádnému velkému hudebnímu labelu, ale vytvořilo si vlastní studio. Label a nakladatelství BigBoss, který PSH založili, později přijal úspěšného producenta Mika Trafika a vystřídalo se zde několik úspěšných rapperů. Za poslední dvě dekády se BiggBoss stal producentem konzistentního, kvalitního rapu a knižních i jiných publikací.

1.3.2 Slovenská scéna (1992 - 2003)

Přesuňme se nyní k našim východním sousedům o několik let zpět. Oproti Česku, které „zamrzlo“ v období metalu se zde začala rozvíjet taneční hudba, a to díky pobočce Disco Mix Club. DMC získávalo hudební nosiče z Británie a jiných západních zemí. To zapříčinilo jednak vznik hip hopových tanečních skupin a jednak rozvoj DJingu. Osobou, která by se dala považovat za otce slovenského rapu byl diskžokej a rapper David Szego, kterému se přezdívalo David zo Senca. [19] David byl autorem legendární kompilace *Zvuk ulice* (1996) a rukama mu prošla řada perspektivních MCs, mezi nimi Rytmus nebo skupina Trosky. [18]

Na první kompilaci Zvuku ulice (1996) jste mohli slyšet rappery z Bratislavské oblasti Petržalka, z nedalekého Senca a jeden track si zasloužili dva mladí umělci z městečka Zlaté Moravce. Toto duo později vešlo ve známost pod názvem Trosky. Rappeři Midi a Věc, kteří byli součástí tohoto uskupení díky svému debutovému songu Tozmemi (Trosky, 1997) získali angažmá u tzv. major labelu Sony Music. Nenásledovali ale chybné kroky skupiny Chaozz a nadiktovali si se společností striktní podmínky. Písňe této kapely disponovaly opravdu nadčasovými texty popisujícími suchou realitu postkomunistického Slovenska bez zbytečného klišé nebo patosu a byla pro ně typická také určitá fúze taneční hudby a rapu. Sláva Trosek trvala až do roku 2002, kdy Midi opustil skupinu a Věc pokračoval sólovou dráhou. [18]

Dalším umělcem, jehož začátky ovlivnil DJ David zo Senca byl Patrik Vrbovský. Pa3k Metamorfolord, jak si na začátku kariéry říkal, vyrůstal v Piešťanech a učaroval mu americký hip hop. Stal se z něj úspěšný B-boy (tanečník breakdance) ale před nástupem na vojnu se rozhodl věnovat rapu a beatboxu. I on byl součástí projektu Zvuk ulice (1996), tehdy ještě jako Metamorfolord. V roce 2001, nyní už pod pseudonymem Rytmus, se setkává s rapperem Egem a DJ Anisem z Piešťanského sídliště a spolu zakládají skupinu Kontrafakt. První hudební klip této skupiny (Dáva mi, Tri špinavé mená, 2003) si držel 8 týdnů první místo Slovenské hitparády. Kontrafakt pak podepsali smlouvu s major labelem, jejich první album (E.R.A., 2004) bylo platinové a tak bychom mohli pokračovat až do současnosti. Kontrafakt je bezpochyby nejúspěšnější skupinou slovenské a dost možná i české hip hopové scény. Dlužno ale říci, že především v minulosti byla tato kapela explicitní a často i kontroverzní. [19]

Rytmus, který ve svých skladbách mnohdy zdůrazňuje svoje romské kořeny vydal několik veleúspěšných alb, jako Bengoro (2006), Kral (2009) nebo Fenomen (2011). Je známý svými vulgárními machistickými texty, ale také precizním rapem a skvělým smyslem pro marketing. Často také spolupracuje s hudebníky z jiných uměleckých odvětví než je hip hop. Významně se podílel na komercializaci rapu. Pokud někdo na československé scéně bořil bariéry a otevřel hip hop většinové společnosti, tak je to právě on. [19]

Ego naproti tomu vyniká propracovanými texty a umělečtější přístupem k hudbě, experimentuje rovněž s flow a jazykem, nebo vymýšlí slovní novotvary. Tento rapper má také neobvyčejné lingvistické znalosti. V jednom ze svých songů například rapuje francouzsky, ve druhém německy. Z posledních několika vět není těžké vyvodit, který z této dvojice získal

větší uznání od rapových znalců a který od fanoušků, oba však patří k pomyslné špičce le-
dovce československého hip hopu.

Pokud zmiňujeme Kontrafakt, měli bychom jedním dechem mluvit i o legendární H16 z Bratislavske Petržalky. Skupina založená v roce 2003 dnes čítá několik členů, mezi nimi producenti Grimaso, Abe a rappeři Otecko, Cigo nebo veleúspěšný Majk Spirit. Tento umělec se v mnohém podobá Rytmusovi, je cílevědomý, charismatický, neustále svou hudbu posouvá a nechybí mu ani marketingový duch. Jak Spirit tak celé uskupení je jakousi slovenskou „továrnou na hity“ a to je samozřejmě terčem kritiky některých pravověrných rapperů, kteří úspěch neodpouští. Ale jak píše redakce českého hip hopového časopisu Bbarák „Jsou to hity, které mají silnou chytlavou melodii, jsou vkusné, mají mraky energie, jsou srozumitelné, ale ne triviální a povrchní a které tě neomrzí po několika posleších.“ a to se H16 nedá upřít. [20]

Obrázek 11: Rýmy Hudba Boh

Třetí studiové album (Rýmy, hudba a boh, 2013) skupiny H16 je se svými outlineovými kresbami a piktogramy nepochybně inspirováno prvky art deco. Neurazí ani kvalitní zpracování a papír i přes to že zlato-černých barevných kombinací dodnes vidáme hodně.

1.3.3 Čechy v novém miléniu

„Byla to doba, kdy člověk musel být poslušný a nesměl být v rapu drzý, a tady ten ‚luční‘ rap pro nás byl nepřijatelný“ (James Cole) [11]

Pokud bychom v Čechách hledali ekvivalent Kontrafaktu ve smyslu vulgárnosti a explicity nejspíš bychom dříve nebo později narazili na SuperCrooo. [13] Tuto skupinu tvořila dvojice rapperů s pseudonymy James Cole a Hugo Toxxx, který kdysi jako 14letý kluk vešel spolu s Vladimírem 518 na pódium za Orionem z PSH. V roce 2004 vydali pro český hip hop revoluční desku Toxic funk (2004). Dvojice rapperů si místo samplování živých nástrojů „dovolila“ použít elektronicky vytvořené futuristicky znějící beaty. Toto striktní album zbořilo veškeré konvence tohoto hudebního žánru - melancholické texty popisující atmosféru městských ulic, kouření marihuany, sprejování, ale především jakousi servilnost ke staré škole gangsta rapu a nutnosti vše si prožít. Namísto toho vsadili na fantaskní sci-fi tematiku plnou černého humoru, nadsázky, skrytých významů a také všudypřítomné vulgarity. [21] Poprvé také použili anglikanismy, které byly v tomto subžánru jakýmsi tabu a tvrdě se opřeli do některých celebrit českého showbyznysu. To, jestli vesmírní cestovatelé Cole a Hook (Toxxx) touto deskou dobili „planetu Pop“ nechám na posouzení jiným. [22]

Obrázek 12: Toxic Funk

Toxic Funk (2004) byl kontroverzní v mnoha ohledech a grafické zpracování není výjimkou. Bláznivá koláž plná lidských hýždí, raků nebo budov má nejspíše evokovat vesmírný prostor. To vše doplňuje diamanty vykládaný zlatý text a interpreti oděni do těch nejkýčovitějších šatů spojených s hip hopovou kulturou. Poslední dva vizuální prvky jsou odkazem na přehnaně dekorované covery alb gangsta rapperů jako například 50 Cent.

Cesty těchto dvou interpretů se později rozešly ale mnohokrát se také na některých hudebních projektech střetly. Z Jamese Colea se stal všemi uznávaný rapový matador. Vytvořil si

jistou formu sofistikované vulgarity a typický kousavý, až „mečivý“ hlas je nedílnou součástí jeho dosavadní tvorby. Huggo Toxxx je na rapové scéně o poznání více vidět, můžou za to mimo jiné rozpory s ostatními rappery jako Lucas Dope či Indy, nebo neshody s PSH a labelem BigBoss, u kterého s Colem nějakou dobu působili a posléze oba odešli. Všechny tyto rozepře doprovázela řada „dis tracků“ a také jistá chladná agresivita pro Toxxx typická. Jeho tvorba je mezi rapovými kritiky skloňována v těch největších superlativech (album 1000, 2019) a v současnosti podporuje mladou hip hopovou generaci s níž bezesporu drží krok.

Toxxx s Colem sice byli na zlomek svojí kariéry v hudebním labelu, ale většinu své kariéry strávili sólově. Opačný přístup má k hudbě i labelům Josef Změlík alias Idea. První náznaky hudebního uskupení se v jeho životě začaly rýsovat ve Zlíně, kde rapoval s kapelou Dilema. Později se seznámil s DJ Fattem a vytvořili úspěšné duo IdeaFatte. [23]

K tomu, že IdeaFatte v některých svých skladbách zabrušovali do Britského hudebního stylu Grime, měl co říct mladičkový rapper Smack One, který se svým tehdejším labelem Icecream Boys na tuto dvojici nahrál distract. Smack se později stal mezinárodně uznávaným rapperem a otcem českého Grimu. Jde o velmi dynamický styl s důrazem na basy a přesné frázování rappera, charakteristická je také větší rychlost beatu a tzv. doubletimes. V posledních měsících Smack šokoval ostře politicky vyhraněnou skladbou Molotow (Chimera Pt. 3: Snake, 2021). [24]

Vraťme se ale k Ideovi, který s Fattem založil společnost Ty Nikdy. Důležitým milníkem pro tuto dvojici a celý label je rok 2010, kdy vychází singl Bylo nás 4 (Plus, 2011). Zde se poprvé objevuje mladičkový Paulie Garand a Rest, kteří se stali nedílnou součástí této společnosti. V témže roce ještě naskočil zdatný freestyler a textař Mc Gey a producent Kenny Rough. Od tohoto roku až do současnosti se z tohoto labelu stala doslova „továrna na hudbu“, která chrlila jednu desku za druhou. Mezi spolupráce, které stojí za zmínku můžeme zařadit komerčně velmi oblíbenou dvojici Garand a Rough. Garandův lyrický indie rap zasahuje jak do složitých politických témat tak do niterních zpovědí nebo odlehčenějších témat pro masu. Přínos Ty Nikdy Labelu české hudební scéně podle mého názoru tkví v pro společnost palčivých tématech, jako je politická kontroverze, rasová nerovnost, homofobie, xenofobie, environmentální otázky a mnoho dalších. Pro tuto společnost a její členy je typický merchandising, tedy prodej kvalitního zboží v podobě textilu a jiných doplňků se značkou labelu. [25]

Zde si ještě dovolím krátkou odbočku do minulosti. Paulie Garand v jednom ze svých největších děl zmiňuje toto „Pamatuji na to když se za mnou stavil Kato, kdyby tak věděl co všechno to pro mě znamenalo“ (Dank, 2016). Rapper naráží na umělce, který byl na začátku své kariéry členem uskupení Chaozz, o kterém jsme mluvili v souvislosti s velkými hudebními společnostmi. Kato ale později (v roce 2002) založil nový label s názvem Prago Union. A jejich druhá deska Dezorient Express (2010) sklídila úspěch nejen v hip hopové branži a u kritiků, ale také u muzikantů z jiných hudebních sfér. Mistrné texty, hra se slovy, vrstvení významů a odklon od klasického hip hopového sci-fi klišé získal „Bezzubému básníkovi“ a jeho skupině dvě ceny Anděl. [26]

Obrázek 13: Made in Strašnice

Nová deska bezzubého básníka a jeho skupiny se jmenuje Made in Strašnice (2021) a její vizuální styl zdobí několik ponurých ilustrací vykreslujících tuto část Prahy. Je doplněna o stylizovanou postavu, která pomocí klíče zarputile vytváří kvalitní muziku na hudebních přístrojích. Vše je doplněno ručně psaným písmem zaměňujícím verzálky s minuskami, které perfektně doplňuje tyto chmurné výjevy

1.3.4 Gangsta rap v Čechách

„Chtěl jsem rapovat upřímně, pravdivě, přirozeně a necpat všude nadsázku nebo se schovávat za Graffiti“ (Ektor) [11]

Kam se ale poděl ten tolikrát zmiňovaný a ve spojených státech oblíbený gangsta rap? Témata jako prodej drog, násilí nebo erotika či misogynie na českou scénu přinesli například Ektor a později Sergei Barracuda. Ektor je známý svými asertivními, nekompromisními texty, které mnohdy nesou jednoduchou myšlenku, a sice vydělat peníze. Jeho vznětlivost už vyústila v ne jeden skandál. Druhý zmiňovaný vyrůstal v Ostravě a často ve svých textech

odkazuje na Stodolní ulici nebo dealerskou minulost, kterou sdílí s Ektorem. Sergei Barracuda patří v dnešní době k nejžádanějším umělcům na československé scéně a hostuje na albech předních interpretů jako Rytmus, Pil-C, Smack nebo Yzomandias.

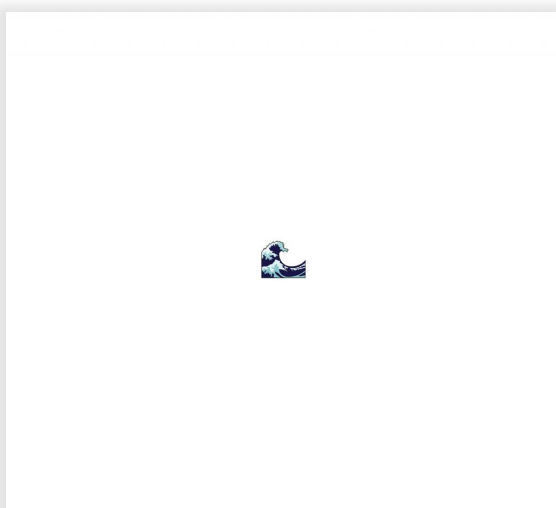
Obrázek 14: Medusa

Velká část obalů diskografie rappera Sergeie Barracudy je tvořena za pomoci 3D renderů, prvním z nich je album Medusa (2019). Busta Ostravského rappera korunovaného hady odkazuje na bájně stvoření z řecké mytologie. Celý výjev je doplněn o originální serifové písmo deformující dříky a oblouky liter.

U posledního zmíněného se chvíli zastavíme. Jakub Vlček, v té době známý jako Logic, byl členem několika rapových uskupení mezi nimi Zutroy Clique, nebo Fuerza Arma, což byla kontroverzní skupina s typickými angsta rysy. V Zutroy Clique se seznámil se svým dlouholetým přítelem a kolegou Jimmy Dicksonem. Spolu s dalšími dvěma rappery založili label Yzo Empire a Logic a s Dicksonem pak vydali průlomovou desku Yzotape (2013). Uskupení Yzo Empire se časem přetransformovalo v label Milion+ a získalo řadu nových členů, mezi nimi producenti Decky a Konex, nebo rappeři Robin Zoot, Gungbu (dnes Karlo), Hasan, Nik Tendo nebo dnes už nežijící Jackpot. V této době Logic vydal desku Yzomandias (2015) a její název se stal jeho novým pseudonymem. Touto dobou už se z Jakuba Vlčka stal jakýsi „archetyp“ rappera. Byl potetovaný bez nadsázky od hlavy až k patě, nosil extravagantní účesy a oblečení těch nejdražších streetwearových i mainstreamových značek. Totéž by se více či méně dalo říci o všech členech „rodiny“ Milion+. Tématicky se label dotýká typického gangsta rapu, loajality, přátelství, ale především peněz. Okruh jejich témat by se dal jednoduše shrnout Logicovým rčením „Cash před k*rvama a mý bratři před prachama“ (Zhora vypadá všechno líp, 2017). Pokud má Kontrafakt v Čechách nějakou konkurenci, tak to je právě label Milion+, stabilní a konzistentní společenství interpretů, kteří už dlouhou dobu určují trendy v hudbě i módě. [27]

1.3.5 Slovensko v 10. letech

Yzomandias a jeho Million+ mnohokrát spolupracovalo se skupinou interpretů pod názvem Haha Crew. Rappeři Samey a Zayo spolu s producentem Dalybem ohromili hip hopovou scénu svým debutovým albem „Vlna“. Na této desce najdeme jak melancholické jemné, tak temné, tvrdší až rockové beats. Ty tvoří nevídanou atmosféru a diferenciatně se liší od tehdejšího hlavního proudu československého hip hopu. K tomu všemu se přidává unavený, až odevzdaný Sameyův „žalozpěv“, který se vždy včas změní v ostrý, dynamický přednes. Od vydání alba Vlna v roce 2014 se členové Haha Crew soustředili především na své úspěšné sólové dráhy, jako skupina vydali několik singlů a tak jsou mnohými považováni za nástupce Kontrafaktu. [28]

Obrázek 15: Vlna

Jediné album (Vlna, 2014) skupiny Haha Crew posouvá limity minimalismu a doprostřed čistého formátu vkládá emotikon reprezentující slavný obraz ‚Velká vlna u pobřeží Kanagawy‘ od Japonského malíře Hokusai.

Tato skupina spolupracovala na svém debutovém albu nejen se slavným americkým rapperem Tekashi 6ix9ine, ale také s pomyslným otcem slovenského grimu Glebem. Na hip hopové poměry vcelku usedlý umělec vytvořil recept, jak ke své těžkotonážní formě připojit i atraktivní a podmanivý obsah lišící se od plytkých výkřiků většiny rapové scény. Vytvořil si styl zvaný „storytelling“, ve kterém velmi barvitě a originálně popisuje příběhy ze sídliště i mimo něj, a to vše v dynamickém rytmu Drum and bassových beatů. Původem ruský umělec se stejně jako Smack svým hudebním stylem odlišil od zbytku hip hopové scény, ale i tento rytmický žánr se velmi rychle dostává do vod hlavního proudu. [28]

Posledním umělcem, o kterém v této kapitole budeme mluvit je Lukáš Kajanovič alias Pil-C. Tento interpret je zajímavým úkazem v hip hopové branži, jelikož začal s rapem v době, kdy většina umělců věší mikrofony na hřebík. Pil-C své debutové album (Hype,

2016) vydal když mu bylo 30 let a sklidil s ním nebývalý úspěch. Kritiky uznávanější album V radiu hral Elan, keď umrel Tupac (2017) [29] přišlo o rok později. Album odkazující na skon americké rapové legendy je koktejlem melancholických, psychedelických či energických beatů doplněných Pil-Cho vzteklým, nebo naopak rozmrzelým hlasem. Umělec napříč svou tvorbou velmi obratně odkazuje na všemožné historické, hip hopové či filmové události a dodává tak svým řádkům větší autenticitu. Jeho překvapivě početná diskografie obsahuje spolupráce s těmi největšími rapovými jmény jako Ego, Ektor, Rytmus, česká hvězda Viktor Sheen, nebo třeba popový zpěvák Richard Müller. [30]

Obrázek 16: 2086 Pil C

Předposlední album (2086, 2019) rodáka z Partizanského je celé sázeno futuristicky vyhlížejícím bezpatkovým písmem Eurostile, ostatně celý vizuální styl odkazuje na sci-fi či cyberpunkovou tematiku a je doplněn fotkami interpreta lapeného v oparu kouře a vody. Reflexní oranžová pak oživuje celý koncept jakési ponuré budoucnosti. Ukázka zobrazuje banner na sociální síti.

2 GRAFICKÝ DESIGN V ČESKÉM A SLOVENSKÉM RAPU

2.1 Úvod

Kvalitní grafický design si nakonec našel cestu i k československému rapu, nutno ale říci že to byla cesta trnitá. Americká hip hopová scéna nezanechala příliš mnoho následováníhodných příkladů, ačkoli na přelomu tisíciletí už můžeme pozorovat práce, které neobsahují kýčovitě zlaté, diamanty vykládané nápisy nebo polonahé interprety v obležení modelek s řetězy kolem krku. Pokud ale rapovou kulturu srovnáme s ostatními hudebními žánry posledních let, zjistíme že došlo k obrovskému vývoji a stejně jako se hip hop dostává do hlavního proudu, tak se grafický design dostává do povědomí interpretů a jsou ochotni do něj investovat.

V zájmu lepší orientace si pojd'me rozdělit jednotlivé disciplíny grafického designu, které jsou pro rapovou subkulturu klíčové.

2.2 Loga hudebních labelů

Grafické značky v rámci československé hip hopové scény až na pár výjimek nejsou záležitostí jednotlivých interpretů, naopak instituce, které ochranné známky nutně potřebují, jsou hudební labely. Smutným faktem je, že u nás a našich východních sousedů nenajdeme příliš originálních nápadů a často se jedná o generické, bezpatkovým písmem sázené logotypy „okořeněné“ různými primitivními hrami s literami. I tak ale nalezneme několik prací, které vykazují větší známky kreativity a grafického řemesla.

2.2.1 Ty Nikdy

Rapper Idea, vedoucí labelu Ty Nikdy a autor loga uvedl v jedné ze svých písní „Viděl jsem na obloze blesk no a dal jsem ho hned, jako logo labelu je už několik let,, (Akta X, 2018). Tento elementární symbol je z obou stran ohraničen citlivě prostrkaným lomeným písmem. Použité písmo i znak možná až příliš nápadně připomínají Heavy Metalové legendy AC DC, nutno také říci, že Ty Nikdy není zdaleka jediný label, který převzal tyto ostré litery oblíbené v gotice, za všechny bych zmínil například vydavatelství Milion+. Faktem ale je, že oba

elementy loga spolu dobře komunikují, snad jen písmeno „N“ u tak nekompromisního slova působí trochu nevýrazně.

2.2.2 BiggBoss

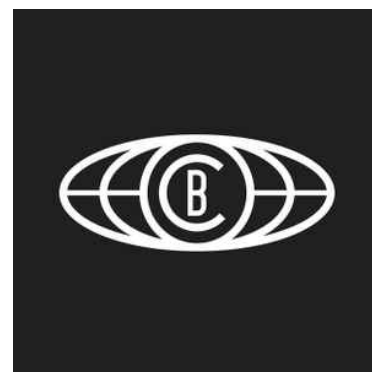
Opět se setkáváme se symbolem blesku tentokrát ale ve spojení s mrakem vytváří dobře zapamatovatelný fungující symbol, který je otevřen téměř jakékoli barevné variantě či vzoru, příliš nezasahuje do jiných grafických kompozic a dobře vynikne na propagačních materiálech. Piktogram je doplněn o lineární bezserifové písmo se zaoblenými hranami. Autora loga se nepodařilo dohledat

Obrázek 19: Logo:
Ty Nikdy

Obrázek 18: Logo:
BiggBoss

Obrázek 17: Logo:
Comebackgang

2.2.3 Comebackgang

Logo vydavatelství Comebackgang, za kterou stojí slovenský rapper Pil C pracuje se dvěma variantami. První z nich není nikterak originální, jedná se o trojici písmen vsazených do sebe v kruhové kompozici. Druhá varianta (na obrázku) rozšiřuje písmeno G do tvaru zjednodušené zeměpisné sítě glóbu. Celý symbol se rozebíhá do stran a vzniká dynamická symetrická kompozice. Nutno zmínit, že podobné symboly jsou v dnešní době poměrně frekventované, autora se nepodařilo dohledat.

2.2.4 F*CK THEM

Společnost, pod kterou vydávali například Haha Crew nebo Gleb nese vulgární název F*CK THEM. Grafické řešení, o které se postaral fotograf a designér Patrik Gémeš, pracuje s typografickým znaménkem asterisku. To je citlivě vsazeno mezi ostatní znaky a dobře s nimi komunikuje. Nervózně roztřepané literky působí jakoby elektrizujícím dojmem a celý logotyp nese přesně tu agresi, dynamiku a energii, kterou mají někteří umělci nebo skupiny vydávající pod tímto labelem. Využití outlinové varianty na webu společnosti mírně podrývá stabilitu celé kompozice a působí jaksi nejistě.

Obrázek 20: Dezert Music

Obrázek 21: F*ck Them

2.2.5 Dezert Music

Značka labelu Dezert Music pod taktovkou slovenského rappera Kaliho nese poselství pouličního graffiti a tagování. Tato forma „územního značení“ už nehraje majoritní roli v hip hopové kultuře a pomalu se stává, troufnu si říci koníčkem hrstky nadšenců. Stále ale jde o věrnou vizuální reprezentaci některých rapových umělců. Energické tahy podpořené tu a tam nějakou ozdobou ve formě výběhu vytváří díky délce názvu mírně komplikovanou, ale stabilní kompozici. Tato forma „umění ulice“ jakkoli je považována za vandalskou by se neměla úplně zapomenout a její citlivé použití v kratších textech má určitě v grafickém designu potenciál. Autora tohoto logotypu se nepodařilo dohledat.

2.3 Typografie

Není žádným tajemstvím, že i kvalita typografie jde ruku v ruce s vývojem československého rapu nahoru. Světlou výjimkou grafické minulosti československého rapu byl například Vladimír 518 se svým nakladatelstvím BiggBoss. Typickými typografickými nešvary jsou přehnaný dekor písmových znaků, nadužívání zlatých odlesků a lomených písem, neprofesionální tvorba plastických nápisů, či nesprávné použití lineárních serifových písem v kombinaci s dalšími druhy fontů. Jak už jsem zmínil v úvodu této kapitoly, situace se lepší, zde je několik příkladů.

2.3.1 Meet Factory – propagace rapu

Obě tyto práce byly vytvořeny v prvním desetiletí nového milénia. Mezi jejich autory patří také zakladatelé někdejšího studia Advance Design, Robert Jansa a Petr Bosák. Tyto materiály a některé další sloužily k propagaci klubu Meet Factory, o kterém ještě budeme hovořit. První z ukázek pracuje s komiksovými fonty v případě názvu „BIGG BOSS“ až s hororovými prvky odkapávající krve, nebo chcete-li barvy ze spreje. Celá kompozice je doplněna o jedovatě zelené stíny a konstruovaný grotesk s vyplněnými vnitřními prostory. Druhá ukázka je založena na průniku dvou textů se sníženou průhledností a vytváří na tu dobu originální hru s barvami i tvary. V dolní části plakátu můžeme vidět zubatý název kapely, který jakoby byl tvořen jen několika pixely. Celou kompozici doplňuje vhodně posazený žlutý oddíl s informacemi o koncertu. [50]

Obrázek 22: Plakáty – Meet Factory

2.3.2 Yzotape

Rozhodl jsem se zde zahrnout i label Million+, který sice vede žebříčky sledovanosti v Čechách i na Slovensku ale velké množství jejich typografické tvorby zahrnuje neduhy, které jsem zmiňoval v úvodu. Toto je deska „Yzotape“ ještě z produkce labelu Yzo Empire. Autorům se zde podařilo nejen vymyslet fór s názvem alba, ale také ho originálně typograficky zpracovat pomocí černé lepící pásky. Dokonce tolikrát haněná zlatá zde ve formě rámu působí tak nějak nenuceně a dodává kompozici určitou jiskru. Na rok 2013 v hip hopové branži jde o překvapivě pokrokový počín.

Obrázek 24: Yzotape

Obrázek 23: Album 2086

2.3.3 Album 2086

Vizuál alba 2086 (2019) od rappera Pil C-ho je do velké míry postaven na známém písmu Eurostile. Tento konstruovaný grotesk má většinu liter postavených na tvaru zaobleného obdélníku a svou kresbou dobře doplňuje futuristický charakter vizuálního stylu. Musím

vyzdvihnout také využití outlineů nebo otočení textů podle potřeby kompozice. Tento vizuální styl navrhl Jakub Otčenáš ze slovenského studia Diorama, který je už delší dobu Pil-Cho dvorním grafikem.

2.3.4 Monology

Kombinace písma s fotografií je asi nejtypičtější grafickou technikou při tvorbě obalů hudebních nosičů. Poslední album Monology (2020) z dílny Libereckého rappera Paulieho Garanda není výjimkou, ale nemůžeme si nevšimnout, že zde došlo k typografickému experimentu. Písmo Nineties Display popírá většinu zákonitostí stínování a pokud je úplně nenejuje, tak je alespoň krapet pootočí. Kromě písmene „E“, které vykazuje spíše charakter minusky a podivného zubu, u litery „Y“ funguje vše překvapivě dobře, problém však nastává u numerických znaků, které autor obalu raději vynechal a místo nich použil „obyčejný“ grotesk. I tak se ale jedná o velice příjemný odklon od klasických písem v kombinaci s fotografií.

2.3.5 Tempo

Další deska z dílny společnosti Ty Nikdy pouze dokazuje, že pojem „grafický design“ tomuto labelu rozhodně není cizí. Tentokrát jde o předposlední album (Tempo, 2019) vedoucího člena Idey, které kombinuje hned několik vizuálních i typografických prvků. Celým vizuálním stylem nás provází lineární dynamické bezserifové písmo charakteristické mírným stínováním a ostře řezanými výběhy u některých liter. Klíčovým prvkem vizuálu je

Obrázek 26: Monology

Obrázek 25: Tempo

nahnutí písma do kruhové osy v 3D prostoru. Tím vzniká dynamický obrazec, který se doplňuje většinu dalších grafických prvků. Celý koncept oživuje také hra s liniemi a náběhy tvořící jednotlivé znaky a z nich pseudonym interpreta. Tyto typografické hrátky z mého pohledu kazí všudypřítomné bublinky, které nám dávají jasně najevo, že i Jan Kloss, autor této práce se občas nechá unést grafickými trendy.

2.4 Ilustrace a fotografie

Fenomén ilustrace se do grafického designu v rámci hip hopové kultury dostává poměrně pomalu a v dnešní době malby a kresby na svých albech a propagačních materiálech využívá především Ty Nikdy label. Z minulosti bych vyzdvihl především už zmíněné album Reper-toár (2001). Fotografie je naopak vysoce nadužívána, a to má samozřejmě za následek pokles kvality. Většinou se jedná o generické fotografie tváří umělců hledících zamyšleně do dále nebo naopak upírajících zarputilý pohled přímo na diváka, často můžeme pozorovat také siluety interpretů v přírodě nebo v urbanistické krajině.

Obrázek 27: Bbarák

Dovolím si ještě krátkou odbočku do minulosti, potažmo do současnosti a tou je periodikum Bbarák alias „Barevná Breaková Rapová Kultura“ vydávané u nás každý měsíc. Bbarák přináší hip hopové novinky z celého světa naší domoviny už od roku 1998. Bývalé logo tohoto časopisu možná skýtalo grafický potenciál, ale bylo nahrazeno disproporcionálním, futuristicky vyhlížejícím písmem, které na můj vkus působí příliš kostrbatě. Možná by zde stálo za zkoušku využití dříve zmiňovaných Graffiti prvků. Novému logu nepomáhá ani přemíra informací, barev a značek na obalech periodika. Ukázka 19. vydání z roku 2003 byla ilustrována rapperem Vladimírem 518.

Obrázek 28: Mezi prsty

2.4.1 Mezi prsty

O Pauliem Garandovi se dá říci že je dobrým byznysmenem, nedá se mu ale upřít ani umělecké citění. Grafickým zpracováním alba *Mezi prsty* (2020) pověřil talentovaného ilustrátora Jindřicha Janíčka. Melancholické surrealistické výjevy ponuré krajiny, kde dávno vyschlo moře jsou kompenzovány atraktivní ilustrací a příjemnou svěží barevností. K jedné ze skladeb byla vytvořena i velmi povedená ilustrovaná animace v duchu vizuálního stylu.

2.4.2 Mc Gey

Dalším členem Ty Nikdy, který se dlouhodobě využívá pro své desky ilustraci je Mc Gey. Jakub Rafael ale není jen výborný textař a freestyler, je také grafický designér a ilustrátor. Fantaskní výjevy bytostí, které jakoby utekly z filmů Tima Burtona, v tomto bláznivém světě interagují přímo s umělcem. Výrazná kresba i stylizace připomínající dílo Adolfa Borna doplněná sytou barevností má mnohdy morbidní, někdy až hororový charakter a skvěle doplňuje bizarní texty plné mistrných slovních obrátů, kroucení významů a bláznivých definic.

2.4.3 Egotron

Obal poslední desky (*Egotron*, 2020) jednoho z členů Kontrafaktu je tvořen na grafickém tabletu a znázorňuje samotného Michala Straku ve sci-fi brnění. Abstraktně vyhlížející fotografie tohoto obleku spolu s růžovou planetou pak doplňují vizuální styl alba. Právě sytě

Obrázek 29: Egotron

Obrázek 30: Mc Gey

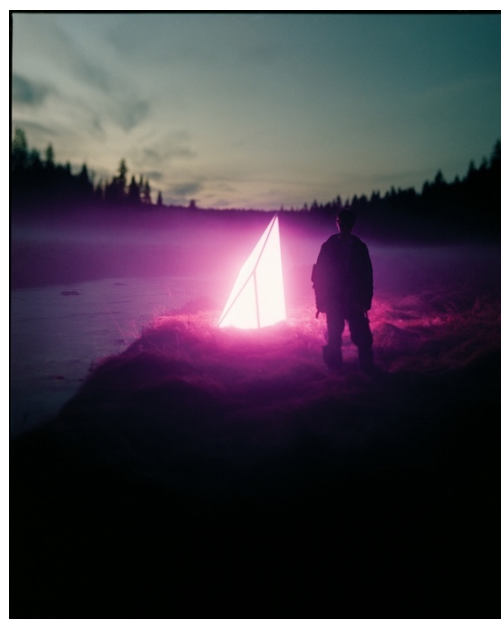
zbarvená planeta dobře vyniká na kompaktním disku i na obalu samotném. Ten obsahuje také futuristicky vyhlížející text, který možná až příliš konkuruje ilustraci.

2.4.4 Příběhy a sny

Design posledního veleúspěšného alba (Příběhy a sny, 2021) české rapové hvězdy Viktora Sheena je tak jako všechny z jeho diskografie založen na fotografii. Tento snímek pořídil fotograf Kubo Křížo, umělec spolupracující s celou řadou interpretů hip hopové scény. Tato

Obrázek 31: Příběhy a sny

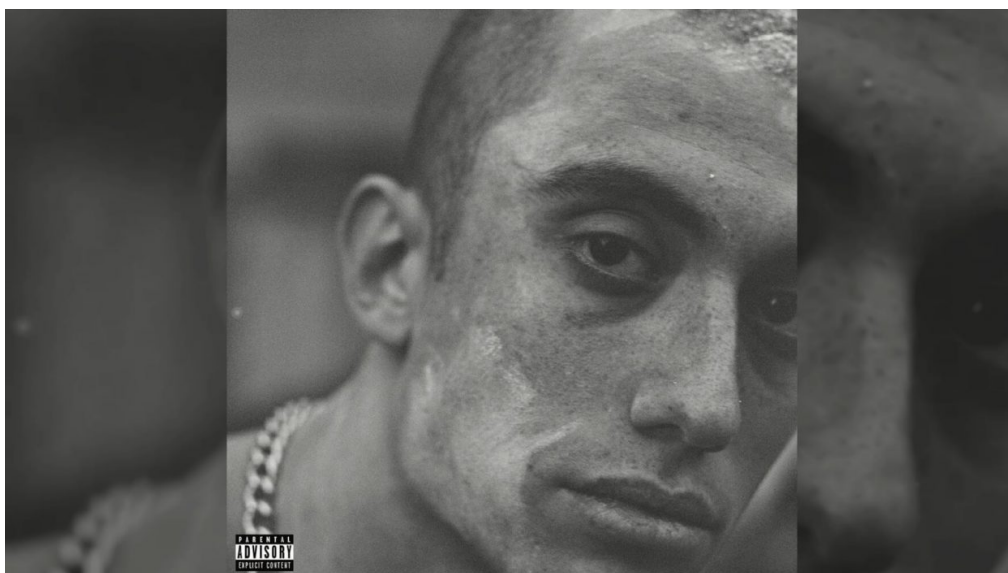

Obrázek 32: Prototyp

fotografie je pořízena zpoza předního skla auta a drobné odlesky působící jako filtr nějakého grafického programu jsou ve skutečnosti kapky na skle reflektující pouliční lampy, která dodává celé kompozici uklidňující oranžové tóny.

2.4.5 Prototyp

Další práce z dílny fotografa Kuba Kříža zobrazuje poutníka, který právě našel cosi podobající se fialovému krystalu v bezútesné krajině. Tímto poutníkem je rapper Hasan z labelu Million+. Celá kompozice vyniká především barevností, mysteriózní fialové odstíny linoucí se z krystalu osvětlují okolní temné scenérie doplněné o rozostřenou tesknou oblohu těsně před setměním. (Album Prototyp, 2020)

Obrázek 33: Anarchia

2.4.6 Anarchia

Jeden z členů skupiny Haha Crew nechal na své poslední album (Anarchia, 2021) pořídit snímek detailně zobrazující jeho pleť potřísněnou bílou barvou. Nebýt řetězu na Sameyově krku, který odkazuje na rapovou subkulturu, měli bychom za to, že jde snad o fotografie z období holocaustu. Neutrální výraz, vykreslení všech nedokonalostí jeho pleti a černé oči tak prázdné a zároveň prozrazující celou jeho sídlištní minulost dodávají celé kompozici jakousi melancholii.

2.5 Plakát

Plakát je jedno z mála medií, které v rapové subkultuře nezaznamenalo tak rapidní vývoj. Mnoho prací z první dekády nového tisíciletí můžeme označit za graficky nápaditější než ty současné. Momentálně se velká část plakátové tvorby omezuje na fotografii interpreta s brýlemi v záři neonů ověncenou několika typy naddimenzovaných nevýrazných písem. Nutno také říci, že mnoho plakátů propagujících rap na ulici nevidíme. Důvodem podle mého názoru může být mimo jiné velký zájem fanoušků, kteří umělce sledují na sociálních sítích kdy řada koncertů je vyprodána už během prvních pár hodin bez nutnosti zveřejnit plakáty.

Obrázek 35: Deorient Express

Obrázek 34: Imaginárium docela běžných podivností

2.5.1 Deorient Express

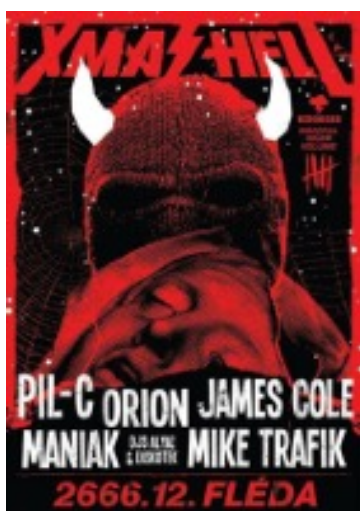
První prací, o které budeme mluvit je plakát k turné Deorient Express (2010) od Prago Union. Pomocí až dětsky naivní kresby a práci s typografií zde vzniká bludiště směrů, kterými by se stylizovaná lokomotiva měla vydat. Nápis s názvem alba možná některé nepozorné diváky trochu zmate svou čitelností. Je škoda, že autor plakátu nepokračoval v této bláznivé hře s literami i u textu ve spodní části plakátu. I tak se jedná o výrazný a originální počín.

2.5.2 Imaginarium docela běžných podivností

Nám dobře známý Jakub Rafael alias Mc Gey pro turné svého alba Imaginarium docela běžných podivností (2011) vytvořil ilustrovaný plakát využívající vizuálního stylu své desky a opatřil ho ručně psanou typografií, která také nese určité naivní prvky a tu a tam podle potřeby kompozice změnil tvar či velikost. Vzniká ucelený blok zasahující do hvězdné oblohy, který je striktně oddělen od spodní části ilustrace.

2.5.3 Fléda – Pil C, PSH

Plakát z roku 2015 propagující koncert Pil-Cho a některých členů PSH vyniká jednak výraznou barevnou kombinací rudé a bílé, která nepřímo odkazuje na otce Vánoc ve spojených státech, ale také koláží možná až hororového charakteru. Tu doplňuje nápis ve mně evokující loga heavy metalových kapel sedmdesátých let. Tomuto nápisu konkuruje záměrně nepravidelně sázené bezpatkové písmo se jmény umělců. Text ve spodní části kompozice označující datum a místo konání je sázen jiným písmem a mírně podřívá typografickou uniformitu. Narušení červeno-černé kompozice v podobě sněhových vloček a rohů považují za povedené oživení celého konceptu.

Obrázek 38: Fléda - Pil - C

Obrázek 36: Dank

Obrázek 37: Chimera III

2.5.4 Dank

O tom, že v diskografii Paulieho Garanda není nouze o kvalitní grafiku není pochyb. Plakát pro jeho album Dank (2018) využívá námi dobře známé lomené písmo. Zajímavostí u tohoto písma je znak „a“, který svou kresbou připomíná kapitálku. Záměrné prostrkání nápisu

„dank“ by nejspíše některé typografy nepotěšilo. Z mého pohledu ale negativní prostor mezi znaky dodává typografické kompozici určitou vzdušnost. Plakát je doplněn sansserifovým písmem se jmény interpretů a zastávkami turné.

2.5.5 Chimera III křest

Poslední práce, kterou zde zmíním nejvíce odpovídá neduhům, které jsem nastínil na začátku této podkapitoly. Všechny tyto neduhy jsou ale provedeny tak, aby nehyzdily celou kompozici. Nejvýraznějšími částmi fotografie je obličej interpreta a molotow, který odkazuje na jednu ze Smackových skladeb. Zbytek snímku se zahaluje do temnoty. Spodní část plakátu je sázena pouze dvěma písmi, z nichž jedno v několika řezech informuje o názvu alba, místu konání a podobně. U druhého z nich dochází k experimentu s tahy znaků a výrazným stínováním ale i tak toto extravagantní písmo neztrácí na čitelnosti.

2.6 Hudební nosiče

A dostáváme se k nejdůležitějšímu médiu a královské disciplíně grafického designu v muzice. Hudební nosiče už dávno nejsou jediným příjmem interpretů z jejich tvorby. Už na přelomu milénia začaly prodeje v Čechách a na Slovensku klesat kvůli možnosti vypalovat kompaktní disky. Poté nastala doba nelegálního stahování z internetu, takže hudební průmysl dostal další ránu a musel se adaptovat. V dnešní době se kompaktní disky, vinyly nebo kazety prodávají z velké části kvůli sběratelské hodnotě, možnosti přímo podpořit umělce tvorbou, nebo vizuální kvalitě. To pohání interprety k tomu, aby do vzhledu těchto materiálů investovali a najali si profesionály. Není tedy pochyb o tom, že kromě kvality hudby i grafický design do určité míry ovlivňuje prodej hudebních nosičů, jinak by si lidé muziku pustili na hudebních platformách typu Spotify či Apple Music.

2.6.1 Zasedoma

Na vizuální styl svých posledních dvou alb si slovenský rapper Moja Reč pozval grafického designéra Petra Kudláčka a podle mého názoru se tento krok vyplatil. Jako klíčový vizuální prvek poslední desky Zasedoma (2020) vybral grafický designér gotické vitráže. Tato stylizace jakéhosi svatého rytíře s mečem a kyticí nesoucí na štítu „rapperův erb“ vyniká skrze vygravírovaný otvor grafického černého kartonu. Když vysuneme nosič z obalu, otevře se

před námi vitráž v plné kráse, zde by možná stálo za zkoušku ilustraci rozšířit i do rohů plastového obalu. Autor vizuální styl doplnil o logotyp sázený kaligrafickým skriptem a přidal několik ilustrací. Celý koncept je vizuálně velmi atraktivní a souhra plastu a papíru za pomoci gravírování funguje v tomto případě výborně.

2.6.2 Split Tape /W Dimitar

Další dílo plodného autora Petra Kudláčka bylo vytvořeno pro umělce tvrdšího žánru doom rap s pseudonymem Císařpanciř. Obal desky (Split Tape /W Dimitar, 2020) sestává z koláže tanku a dalších těžko specifikovatelných předmětů, ale výsledný obraz odpovídá detailu těla jakéhosi ocelového monstra. Když se zbavíme vizuálně atraktivního obalu reflektujícího umělcův pseudonym, vykoukne na nás hmota podobná molitanu, do které bylo mechanicky zasaženo a na určitých místech působí roztrhaně a zničeně. Uvnitř najdeme kazetu z obou stran potištěnou jmény umělců. Vizuální koncept je doplněn o fotografie útržků oceli v negativních prostorech kompozic. Je zde použito bezpatkové písmo s geometrickou kresbou vysázené s nulovými mezerami mezi znaky, kterému často konkuruje písmo lomené. Tohle vše spolu s neobvyklou barevností kombinující armádní zelenou se sytě oranžovou doplňuje charakter hudebního obsahu v podobě razantního doom rapu.

Obrázek 40: Zasedoma

Obrázek 39: Split Tape/W Dimitar

2.6.3 Money Rain Dancer

Vizuální styl desky Money Rain Dancer (2020) od rappera Jamese Colea je celý založen na koláži. Humorně pojatá přední strana alba zobrazuje postavku indiána obklopenou výstřižky něčeho, co funguje jako jakási satyra na československý rap. I logotyp alba a zadní

strana s názvy tracků fungují na bázi koláže ale tentokrát té typografické. Tato typografická hra s výstřižky dodává vizuálnímu stylu desky potřebnou atraktivitu ale také určitou dávku ztřeštěnosti typickou pro obsah Coleových skladeb.

2.6.4 Opus Magnum

Vinyly se v dnešní době staly poměrně atraktivním médiem a lidé si pořizují gramofony a k nim i tyto hudební nosiče. Pro grafického designéra obal vinylu i deska samotná představují obrovské možnosti a tato práce si rozhodně zaslouží pozornost nejednoho grafického designéra. Prezident Lourajder pod labelem Ty Nikdy vytvořil pro přední stranu obalu své desky (Opus Magnum, 2021) povedenou monochromatickou ilustraci. Zadní strana a deska samotná mohou evokovat počátky anglické secese a hnutí Arts and Crafts, především pak písmo tu a tam opatřeno horizontální příčkou úhledně zarovnáno do dvou bloků. Ve střední části vinylu najdeme písmový znak „O“ ověšen florálními motivy tak typickými pro toto anglické hutí. K vinylu také dostaneme krátký katalog autorových ilustrací. Vzniká zde povedená synergie spojující autorovy osobité ilustrace s odkazy na počátky secesního hnutí v podobě písma a rostlinných motivů.

Obrázek 41: Money Rain Dancer

Obrázek 42: Opus Magnum

Obrázek 43: Opus Magnum - zadní strana

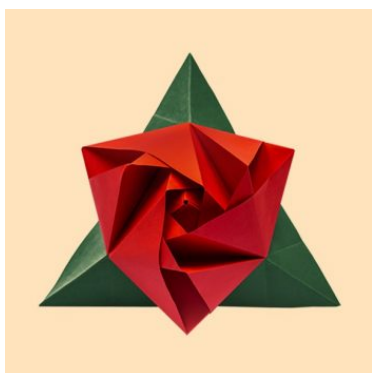
2.6.5 Origami

Vrcholem minimalismu v rámci obalového designu desek se stalo album Origami (2016) z produkce Milion+ od rappera Jicksona. Pozadí obalu v sépiovém tónu zdobí vepředu červený čtverec a na zadní straně stejný geometrický útvar v zeleném odstínu. Po otevření přední strany obalu alba vidíme nalevo tracklist sázený statickým groteskem Avenir a na

pravé straně kompaktní disk. Pod diskem se schovává fotografie japonské papírové skládačky růže, která spolu s dalšími minimalistickými prvky na obalu evokuje právě zemi z dálného východu. Zajímavostí je fakt, že autor odolal pokušení využít pomyslný skvost celého vizuálu v podobě růže na přední straně desky a nechal ji jako překvapení pro toho, kdo se rozhodne album si poslechnout. Celý vizuální styl alba je sázen kresebně nevýrazným písmem, a tak by možná stálo za zkoušku využít poněkud „expresivnější“ písmo k už tak minimalistickému vizuálu.

2.6.6 Ultra! Ultra!

Jedním příkladů povedeného použití 3D grafiky je album *Ultra! Ultra!* (2017) od Vladimíra 518. Rendery Michala Landy zobrazují frontmana kapely PSH jako by byl vylit z umělé hmoty nebo plastelíny. Busta evokující plastového vojáčka hraje sytými barvami či barevnými přechody a na přední straně desky se tvář umělce transformuje do jakéhosi zvláštního šupinatého stvoření. Celý vizuální koncept nese známky sci-fi budoucnosti a ústřední motiv občas připomíná kyborga bez emocí. Oceňuji také minimalistickou nálepku na přední straně obalu stroze oznamující, kdo že na desce vlastně hostuje a jaké skladby na ní najdeme. Vzhled většiny alb z produkce Vladimíra 518 má vysokou vizuální kvalitu, ať už mluvíme o prvotině *Repertoár* (2001), nebo třeba albu *Idiot* (2013). Tento barvami hrající portrét není výjimkou.

Obrázek 46: Origami

Obrázek 44: Ultra! Ultra!

Obrázek 45: Hood Celebrity 3

2.6.7 Hood Celebrity 3

Vizuální styly rapových alb se velmi často ocitají na hranici Kýče a mixtape Hood Celebrity 3 (2019) od Ca\$hanovy Bulhara z dílny grafického designéra Pavla Závorky není výjimkou. Jde o spojení hned několika vizuálních prvků zahrnujících 3D rendery řetězů a sloupů, křiklavé fotografie nebo mramorový podklad. Do toho přidejme kresebně velmi komplikované plasticky modelované lomeného písmo a vzniká vizuální koktejl který nemusí chutnat každému, ale své konzumenty si jistě najde. Pomyslný palec nahoru podle mého názoru patří kompozici a sazbě tracklistu a také vizuálně atraktivnímu kompaktnímu disku.

2.6.8 Deska 1000

O podobnou grafickou kontroverzi se zasloužil i Hugo Toxxx se svým albem 1000 (2019). Dílo Jiřího Procházky funguje jako z části spálený, z části potrhaný kus papíru vytvářející zubatou strukturu, ve které se míhá tvář umělce v kukle spolu se seznamem hostů. Do této struktury razantně vstupuje dvakrát podtržená číslice, která je „vyleptána“ do kompozice a zanechává zde nenávratnou stopu. Zadní strana desky obsahuje seznam skladeb na papírovém ústřižku. Fotografie a texty v tomto vizuálu evokují pocit, že jsme se k těmto informacím dostali jen náhodou a kdybychom přišli jen o trochu později, zub času by se na nich už nenávratně podepsal.

Obrázek 47: Deska 1000

2.7 Merchandise

Merchandising je obor zabývající se prodejem a propagací zboží. V rapové komunitě se tento obor ujal, a to především ve formě prodeje textilu a různých doplňků sloužících k propagaci interpreta. Vizuální styly labelů, interpretů a jejich desek jsou velmi často pouze přeneseny na daný typ merchandise, ale existují i případy, kdy je potřeba produkovat originální grafické návrhy a řešení výhradně pro merch.

2.7.1 Nerieš – OK

Dvojice slovenských rapperů pod názvem Nerieš si pro své předposlední album OK (2020) najala grafického designéra Marka Behúla. Ten vytvořil obrazovou značku, která jednak působí jako stylizovaný panáček a jednak jako spojení liter „O“ a „K“. Toto logo je stylizováno formou nedokonalé ruční malby nejspíše odkazující na „umění ulice“. V rámci merchandisu je doplněno o originální slogan podobně stylizovaným písmem. Na zadní straně trička se tento slogan spojuje se značkou a vaše záda se tak proměňují v „pomalovanou stěnu“. Barevnost dobře funguje v rámci kombinace nefritové a bílé barvy na černém pozadí. Při použití bílé a žluté na nefritovém tričku však vznikla nevýrazná, unylá skvrna na zádech. Celkově je však grafika kvalitně zpracována navzdory tomu, že podobných počínů dnes v této branži vidíme mnoho.

Obrázek 49: Nerieš - OK

Obrázek 48: Haades

2.7.2 Haades

Terror Crew a ZNK (Život Není Krásný) jsou hudební labely zabývající se žánrem horro-core, tedy hudebním stylem kombinujícím rap a metal. Mezi členy ZNK patří umělci DeSade a Řezník, který se dostal do povědomí široké veřejnosti kauzami ohledně ceny Magnesia Litera a Český Slavík. E-shop tohoto hudebního labelu je plný originálních, často velice kontroverzních námětů zpracovaných nevšedními, ale i konvenčními grafickými metodami. Jako ukázkou jsem vybral tričko rappera Haadese, ze skupiny Terror Crew. Přední strana trika nám dává celkem jasně najevo o čem to vlastně tento umělec rapuje. Klíčový je způsob, jakým autor „nalajnoval“ krystalky pervitinu tak, aby vznikly litery plné ostrých úhlů. Tato stylizace a typografické zpracování dobře charakterizují tohoto hardcore rappera a jeho tvorbu.

2.7.3 Samey

Ačkoli bychom batiku do typického rapového merchandisu nejspíše nezařadili, i tato technika barvení tkanin se u některých druhů oblečení vyskytuje. Mikina reprezentující slovenského rappera Sameye nese vizuální prvky této techniky. V přední části je opatřena vulgárním anglickým sloganem odkazujícím na label, ze kterého rapper pocházel (F*ck Them). Bezpatkové písmo, kterým je slogan sázen ale příliš nekoresponduje se zadní stranou mikiny, kde vidíme jednak logo rappera ve formě srdce protnutého šípem, ale také punkovou značku symbolizující anarchii. Stylizaci obou symbolů chybí autentičnost a podle mého názoru je zde až příliš přiznán vektor, nemluvě o bílé barvě, která se na batice ztrácí. Možná

Obrázek 50: Samey

v tomto případě stálo za to celou vizuální kompozici rozehrát pouze touto starou technikou barvení. Přesto se ale z mého pohledu jedná o příjemnou změnu a odklon od konvenční barevnosti oděvů v podobě černé a bílé.

2.7.4 Kontrafakt

Snahu o progresivitu v rámci designu oděvů můžeme nalézt i u mikin slovenské skupiny Kontrafakt. Přední část mikiny zdobí stuha upevněná na prsou, která obsahuje slogan spojený s tímto rapovým labelem a ve spodní části najdeme piktogramy evokující asijské znaky. Zadní strana mikiny je rovněž pojata poněkud netradičně. V poloze připažení lze na zádech a pažích přečíst slovo „REAL“, které nejspíše odkazuje na členy skupiny, tedy Rytmuse, Ega a Anise. Na zádech najdeme také nasprejovanou zkratku názvu skupiny. Práce se stuhou na prsou i hra s čitelností slova „REAL“ podle mého názoru oživuje celý koncept a vystupuje ze standardů rapového merchandisingu.

Obrázek 52: Kontrafakt

Obrázek 51: Kontrafakt -
zezadu

2.7.5 Archetyp 51

Příkladem dobrého marketingu, boje za dobrou věc a v neposlední řadě dobrého grafického designu jsou trička Peace for Ukraine od labelu Archetyp 51. V současné době label není příliš konzistentní při používání svého hlavního loga. Jednou z používaných značek je právě

geometricky konstruované písmeno „A“ uvnitř slunce s chvějícími se paprsky. Nelze si zde nevsimnout jisté podobnosti s již zmíněným punkovým symbolem. U triček pro Ukrajinu je toto logo použito uprostřed slova „PEACE“, jehož znaky jsou stejně geometricky stylizovány jako logo. Celá kompozice je oděna do barev okupované země. Objevují se názory, že by se z války neměl dělat marketing a nutno říci, že se objevily případy, kdy na této politováníhodné situaci někteří jedinci vydělali. V tomto případě ale vedoucí celého uskupení Smack One odeslal celý výtěžek z prodeje na armádu a občany zasažené tragédií a to je bezesporu čin, který zasluhuje pochvalu.

Obrázek 53: Archetyp 51 – Ukrajina

3 HUDEBNÍ KLUBY V ČECHÁCH A NA SLOVENSKU

3.1 Úvod

V dnešní době už můžeme bezpečně říci, že hip hopová hudba je pevně etablována i na československé hudební scéně a spolu s žánry jako rock, metal, nebo elektronická taneční hudba tvoří hlavní proud klubové muziky. Zájem mladých generací o tento hudební styl nepochybně roste a pokud by se hudební kluby měly orientovat pouze na československé interprety, odvážím se říci, že by promotéři komunikovali především s rappery a diskžokeji.

Jak ale hip hopová vizuální kultura ovlivňuje vizuální styly jednotlivých hudebních klubů? Nutno uznat, že doposud velmi málo. Otázkou je, zda československá hip-hopová scéna má nějaké typické vizuální prvky. I přes to, že u jednotlivých hudebních labelů najdeme mnoho grafických trendů, jedním z opakujících se jevů jsou bezesporu Graffiti. Umění ulice ale v rámci grafického designu hudebních klubů příliš nevidáme. Svou roli jistě hraje fakt, že hudební kluby pracují s takovými vizuály, které neevokují žádný hudební styl. Důvodem bude podle mého názoru snaha zaujmout širší spektrum interpretů a posluchačů.

Rozhodl jsem se tedy provést sondu do světa vizuálních stylů hudebních klubů v tuzemsku a na Slovensku a pokusím se zmapovat a charakterizovat trendy a směry, kterými se grafický design v této oblasti ubírá. Každý z mnou vybraných subjektů jsem se rozhodl analyzovat v rovině vizuálního stylu a propagace, webdesignu, a pokud to bylo možné i designu interiéru.

3.2 Roxy Prague

První z vybraných hudebních klubů je věhlasný ROXY PRAGUE. Kultura v této budově vzkvétala už od roku 1928, kdy zde bylo otevřeno kino ROXY. Po revoluci kino vystřídal hudební klub, který pomáhal formovat novou svobodnou hudební kulturu. Není asi potřeba zmiňovat, že se zde vystřídal nespočet světových hudebních hvězd a většina československé rapové scény. Ze zahraničního hiphopu nesmíme vynechat jména jako Skepta zabývající se grimem, diskžokej Grandmaster Flash, nebo Ghostemane, který stojí na pomezí rapu a metalu. [32]

Prostory

Budova hudebního klubu Roxy se nachází v městské části Praha 1. Komplex sestává ze dvou propojených celků – ROXY a NOD, druhý jmenovaný zahrnuje prostory divadla, galerie a kavárny. Celý komplex klubu ROXY se dělí na 3 části, první z nich je hlavní sál s kapacitou 1000 lidí a nad ním druhá část a tou je balkon. Oba tyto prostory v minulosti sloužily jako biograf. Je patrné, že si majitelé tohoto historického dědictví váží a dekorace ve stylu art-deco zdobící stěny, strop, sloupy a další části interiéru byly v interiéru ponechány. Velká část místnosti je v rozsahu osvětlení a projektorů, které zajišťují videomapping během show. Díky spojení těchto vizuálních efektů spolu s dekorativním stylem 20. a 30. let minulého století vzniká místo s jedinečným geniem loci. Třetí částí je lounge, chcete-li salónek, který se architektonicky i vizuálně vymyká prvním dvěma částem. Cihlové stěny, barvy osvětlení i svérázné až sadomasochistické malby na stěnách dávají celému sklepení erotický nádech. [31]

Obrázek 54: Prostory - Roxy

ROXY

ROXY

Obrázek 55: Nahoře - staré logo
Dole - Redesign

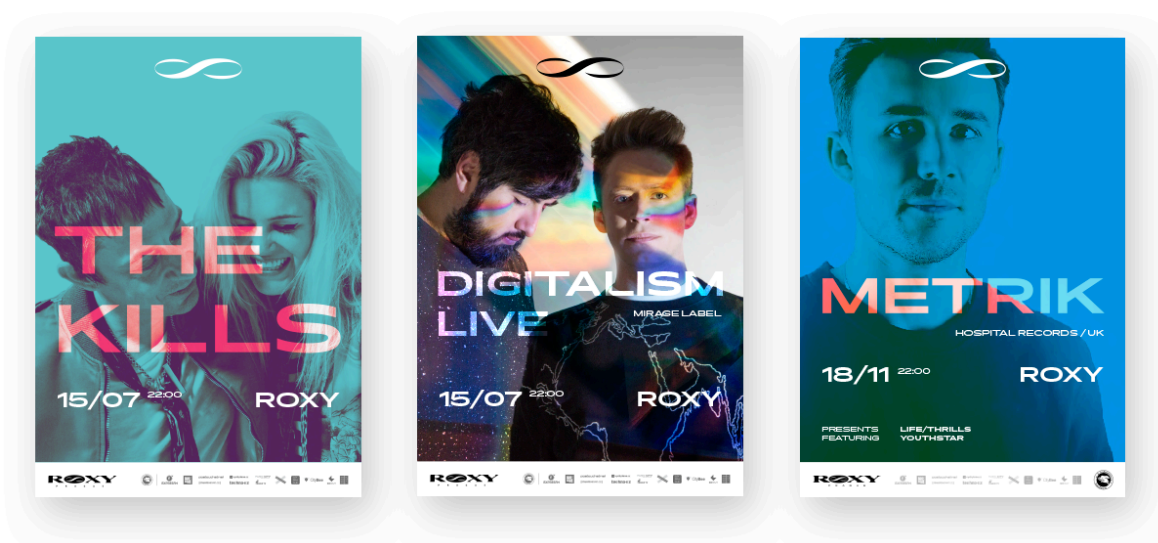
Vizuální styl

Pokud chceme mluvit o vizuálním stylu hudebního klubu ROXY je potřeba zmínit především původní logotyp sestávající z tučného patkového písma sázeného verzálkami. Uprostřed písmene „O“ najdeme symbol typický pro klub, tedy ležatou osmičku. Původní logotyp měl z mého pohledu typografické nedostatky v podobě nepochopitelně uřezaných serifů u písmene R, nebo nedoladěného kerningu, především mezi literami X a Y.

V roce 2016 prošel vizuální styl revitalizací, za kterou stála česká digitální agentura Visua-lío. Kosmetický zásah proběhl i u zmíněného logotypu. Úprava kresby znaků a serifů podle mého názoru proběhla úspěšně až na literu X, u které druhý diagonální tah vybíhá opticky

příliš doleva. Meziznakové mezery bohužel zůstaly takřka beze změny. Logotyp obecně působí jako by byl uměle rozšířen a má osobní reakce na tuto skutečnost byla zprvu spíše negativní. Faktem ale je, že jsem si na logo po určité době zvykl a tato „disproporce“ možná dodává celému konceptu na autentičnosti. [33]

V čem spočíval redesign z roku 2016 především bylo základní písmo Pano z dílny typografa Filipa Matějčíčka. Tento bezpatkový font má poměrně široké a nízké znaky a zdatně tak sekunduje logotypu samotnému. Na propagačních materiálech ho ale vidíme v kombinaci pouze se značkou klubu, tedy ležatou osmičkou. Na propagačních materiálech písmo interaguje s pozadím formou inverze, nebo zesvětlení. Pozadí samotné pak často sestává z monochromatických fotografií. Klub na svých sociálních sítích používá poněkud zjednodušenou formu původních návrhů zahrnující název kapely či interpreta a datum, to vše sázené zúženým řezem písma Pano.

Obrázek 56: Propagační materiály - Roxy

Web hudebního klubu ROXY představuje velmi povedenou práci programátorů. Domovská stránka (homepage) webu nás uvítá barevnými bannery jednotlivých interpretů a černobílá minimalisticky vyhlížející hlavička webu. Celý web je sázen základním písmem Pano, které je doplněno o font Aktion. Z obsahu webu bych vyzdvihl především záložku „klub“, kde najdeme PDF prezentaci informací protkanou povedenými animacemi. Celému webu bych vytkl pouze fakt, že zmíněná prezentace a záložka „Merch“ fungují jako samostatná okna a není zde možná navigace zpět na homepage webu.

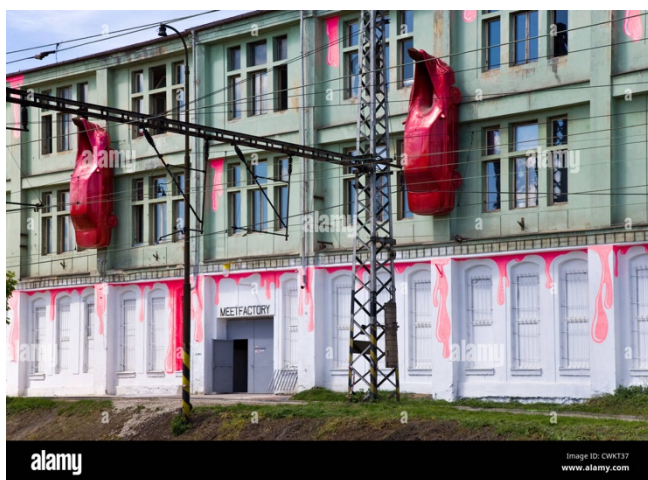
3.3 Meet Factory

Osobu Davida Černého asi není potřeba v designérských kruzích dlouze představovat, a právě tento umělec v roce 2001 přišel s ideou vytvořit jakési středisko moderního umění. Umělcova myšlenka narazila na mnohá úskalí, a nakonec se naplnila až v roce 2007 v prostorách staré průmyslové budovy. Tato vize samozřejmě nebyla omezena pouze na hudbu. Celý projekt dnes zahrnuje divadlo, dvě galerie, hudební scénu a program patnácti ateliérů pro zahraniční umělce. [34]

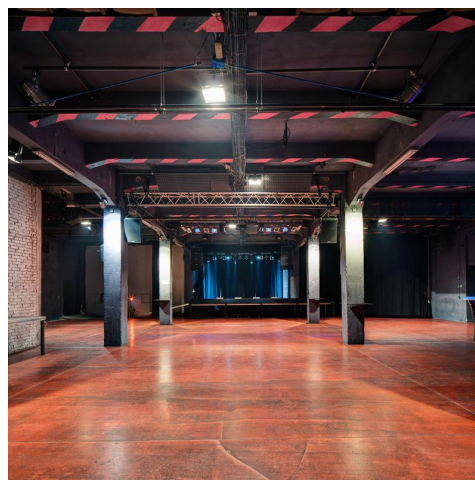
Je třeba dodat, že klub Meet Factory obvykle zve muzikanty jiných hudebních žánrů než jakým je rap, ale i sem v minulosti zavítala slavná hip hopová jména jako Smack One, Hugo Toxxx, nebo Vladimír 518 s labelem Bigg Boss. [34]

Prostory

Obecně lze říci, že budovy hudebních klubů jsou situovány vždy spíše do center měst především kvůli dostupnosti pro co nejširší publikum. Komplex Meet Factory ležící mezi železniční tratí a dálnicí poblíž nádraží Praha-Smíchov se tomuto trendu mírně vymyká. Možná právě tato skutečnost ovlivňuje oblíbenost podniku mezi interprety a publikem tak mainstreamového žánru, jakým je dnes rap. Faktem ale je, že tato poloha skýtá mnohá pozitiva, vždyť i slavný ROXY musel být v roce 2005 na tři měsíce uzavřen kvůli hluku. Tento problém spojený s hudebními kluby naštěstí mezi hlavními dopravními tepnami řešit nemusíme.

Obrázek 58: Meet Factory - Exteriér

Obrázek 57: Meet Factory - hlavní sál

Výzdoba architektonicky surové budovy vykazuje typické prvky tvorby jednoho ze zakladatelů tohoto projektu, Davida Černého. Stavba je osazena dvěma růžovými auty pověšenými na řeznický hák. Plasty jako by byly vytvořeny z neforemné hmoty podobné masu, která postupně z háku ztéká. Budovu v minulosti zdobily také kapky a pramínky růžové barvy stékající po fasádě.

Zrekonstruované industriální prostory bývalé průmyslové budovy jsou opravdu rozsáhlé, ale celému komplexu dominuje hlavní sál. Při vstupu do místnosti z foyers si můžeme všimnout loga podniku tvořeného neonovými světly. Sál samotný je podpírán několika sloupy s příznaným materiálem. Vizuálně atraktivní se místnost stává při použití barevného osvětlení stěn a baru, nebo při využití projekce na sloupy a cihlovou zeď.

Vizuální styl

Není pochyb o tom, že nejvýraznějším prvkem celého vizuálu této instituce je značka symbolizující nejspíše tělo krávy. Značka funguje jak v jednoduté variantě, tak ve variaci, kde je tělo dobytka rozděleno na jednotlivé části. Majitelům se povedlo vymyslet originální název instituce, který lze s trochou gramatické nadsázky přeložit jako „továrna na maso“ ale také jako „továrna na setkávání“. Povedená značka byla v roce 2011 doplněna o reprezentativní logotyp a také písmo MeetFactory, za kterým stáli tři studenti typografie a grafického designu na VŠUP v Praze, jmenovitě Jan Novák, Filip Kraus a Matěj Činčera. Spolu s písmem studenti navrhli i vizuální styl včetně propagačních materiálů, který ale nebyl ve větším měřítku aplikován. [35]

Obrázek 60: Logo - Meet Factory

Obrázek 61: Propagace na sociálních sítích

Obrázek 59: Propagace na sociálních sítích

V posledních letech prošel vizuální styl MeetFactory značným vývojem. Autorské písmo studentů VŠUP bylo ponecháno ale při jeho aplikaci se některé litery neklidně chvějí, kupí, nebo deformují jako by do nich někdo pustil elektrický proud. O tento písmový experiment se postaral typograf Jan Arndt. Od roku 2022 se k třesoucím se literám autorského písma přidaly i abstraktní malůvky neidentifikovatelných výjevů z rukou ilustrátorů Tomáše Přídala a Leony Krlínové. Vznikají tak podivuhodné kompozice zobrazující fantaskní objekty a bytosti v synergiis deformovaným, ale dobře čitelným písmem. To vše doplněno o značku instituce a rozehráno v syté barevnosti rudé, bílé a černé. Co se týče grafického designu, jedná se o počín, který nemá v rámci československé klubové scény obdoby. Je zde patrné, že se tato instituce neomezuje pouze na hudbu, ale má širokou, stabilní základnu profesionálů, kteří mají co dočinění i s vizuálním uměním či designem.

Už na první pohled je patrné, že web tohoto uměleckého centra by si zasloužil úpravu z rukou šikovného programátora a webdesignéra. Responzibilita naznačuje, že stránka byla vytvořena spíše pro mobilní telefony, i tak ale na menších zařízeních pokulhává čitelnost. Náznak funkčního layoutu můžeme vidět, pokud rozklikneme odkaz na E-shop. Stránka využívá rudobílou barevnost z vizuálu, ale povedené autorské písmo zde najdeme jen zřídka. Přesto se ale jedná o funkční webovou stránku, která dozajista splňuje většinu požadavků majitelů této instituce. [34]

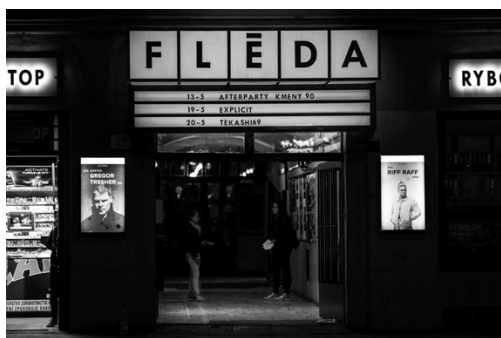
3.4 Fléda Brno

Brněnská Fléda je bezpochyby nejvěhlasnějším klubem v Brně a možná i na Moravě. První zmínky o této budově pochází z roku 1911. Krátce poté zde vznikl kabaret Brüner Fledermaus (v překladu Brněnský Netopýr), který si uživatelé brněnského hantecu přejmenovali na Fléda. Určitou dobu zde také fungovalo televizní studio Netopýr a od roku 2001 zde vznikl hudební klub, který začal používat zlidovělý název Fléda. [36]

Jeden z největších hudebních klubů na Moravě samozřejmě láká většinu tuzemských a slovenských umělců a rappeři nejsou výjimkou. Kromě československé hip hopové scény se zde ale objevili zahraniční rappeři jako americký Riff Raff, Nizozemská hip hopová crew Dope D.O.D., nebo extravagantní Tommy Cash. [37]

Prostory

Bojovníci proti vizuálnímu smogu by z původního vzezření budovy kde sídlí Fléda asi velkou radost neměli. Objekt naštěstí prošel rekonstrukcí a v dnešní době jsou obchůdky sídlící v budově jednotně označeny firemními nápisy a hlavnímu vchodu vévodí osvětlený panel s logem klubu. Pod logem klubu nachází tři obdélníkové panely, ve kterých najdeme program pro následující dny a týdny. I přes to, že se nad tímto detailem většina lidí nepozastaví, já toto designérské řešení spojující logotyp s nezbytnými informacemi považuji za originální a zdařilé. Zajímavostí loga na firemním nápisu budovy je, že akcent nad písmenem „E“ v tomto případě není připojen ke čtverci obepínajícím tento znak. Vnitřní prostory nejsou architektonicky příliš atraktivní, za zmínku stojí snad jediné některé části foyers s pruhovanými černo-bílými zdmi v kombinaci s červenou podlahou a stropem. [37]

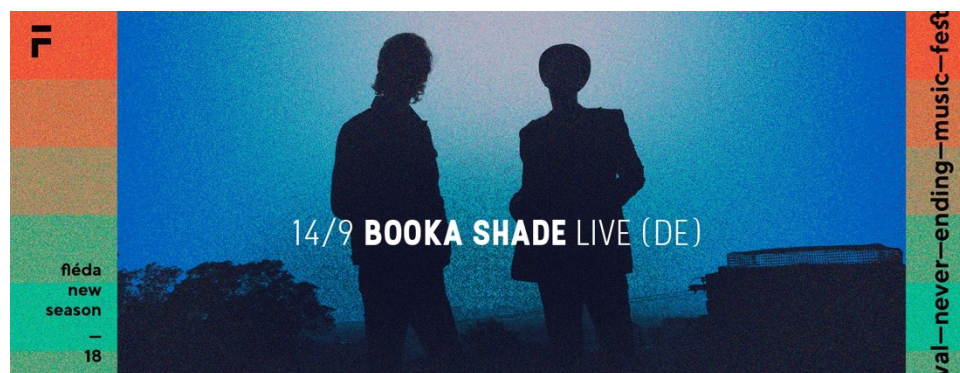
Obrázek 62: Fléda - vchod

Obrázek 63: Fléda - interiér

Vizuální styl

Logo tohoto Brněnského podniku jako by bylo inspirováno hlavním architektonickým stylem této moravské metropole, funkcionalismem. Jednotlivé litery tohoto bezpatkového písma jsou zde uzavřeny uprostřed pěti čtvercových segmentů. Jediný prvek, který narušuje tuto foremnost je akcent, který byl vyřešen v rámci striktní geometrie jako horizontální přímka. InSTITUTE v poslední letech začala používat také zjednodušenou značku písmena „F“, která sestává z přímký svírající pravý úhel a vodorovné linky nad ní. Pokud pomíneme striktní geometrické řešení tato elementární značka kresebně nevychází z původního logotypu a mírně narušuje uniformitu celého vizuálního stylu.

Obrázek 64: Propagace - facebook

Hlavním zdrojem výstupů a vizuálního stylu jsou v případě tohoto klubu sociální sítě. Fléda si držela mezi lety 2018 až 2020 poměrně konzistentní vizuální styl, kdy jsme mohli na úvodní straně facebookové stránky vidět fotografii interpreta ohraničenou z levé i pravé strany páskami s rozdělenými do jednotlivých tónů barevného přechodu. Na těchto vizuálních prvcích jsme mohli nalézt minimalistickou značku podniku a název hudebního projektu. Na neštěstí se tyto pestrobarevné a kompozičně zajímavé propagační materiály během covidové pauzy tak nějak vytratily.

Nahradila je ale jiná neméně originální forma komunikace s fanoušky klubu, která trvala po celou dobu pandemie až do dnes. Instituce začala zveřejňovat fotografie vchodu do klubu, nad nímž se tyčí panel s programem a logo podniku. Právě panel sloužící k uvedení

Obrázek 66: Plakát v době pandemie

Obrázek 65: Vzkazy na vstupu do klubu

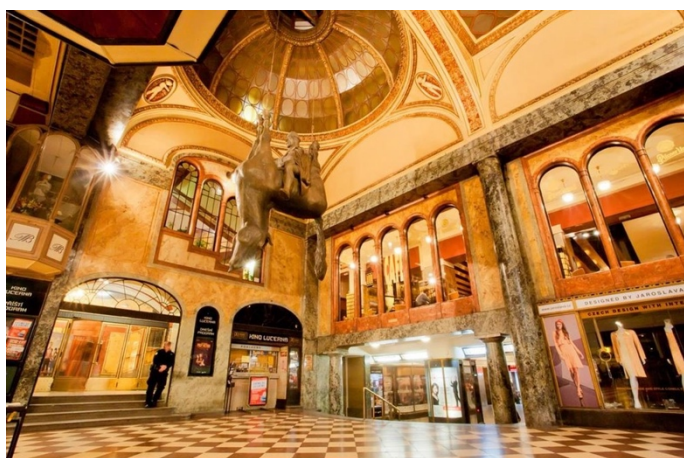
programu se ale stal platformou pro humorné slogany a hesla. Tyto slogany mnohdy reagovaly na covidovou situaci (1. PSÍ SALÓNY / 2. KADEŘNICTVÍ / 666. HUDEBNÍ KLUBY?!), na politické dění (PRAVDA ZVÍTĚZÍ, VELEZRÁDČE!), nebo na válečné a humanitární krize (PUTIN IS A KILLER OF INNOCENT PEOPLE). Klub takto zveřejnil mnohé své postoje k dění v republice či ve světě, nebo třeba jen upozornil na důležité jubileum a ukázal tím, že i na pohled neutrální instituce může mít názor.

Další způsob, jakým se tato instituce popasovala s nelehkou pandemickou situací byly plakáty, kde zobrazovala pracovníky pozic jako hlavní zvukař, nebo dramaturg, kteří nemohli vykonávat své původní povolání a pracovali na rekonstrukci klubu. Spolu s heslem „Nehrajeme, Vyhrajeme“ byly tyto plakáty zveřejněny ve vcelku povedené, a hlavně výrazné grafické formě. [38]

Na rozdíl od Meet Factory je web Brněnské Flédy velmi dobře odladěný, vše je čitelné, přehledné a na správném místě. Mě osobně mrzí snad jen přílišný minimalismus a jakási vizuální strohost. [37]

3.5 Lucerna Music Bar

Hudební klub Lucerna je vedle Roxy pravděpodobně nejvěhlasnější institucí tohoto typu v Čechách. Music bar je součástí budovy Palác Lucerna a tak není žádným překvapením, že je historie těchto kulturních center velmi úzce spjata. Stavba tohoto architektonického skvostu s prvky secese i moderních stylů započala roku 1907 a trvala necelých 15 let. Stejně

Obrázek 67: Palác Lucerna - interiér

Obrázek 68: Hlavní sál v klubu

jako v Brněnské Flédě, i zde byl otevřen kabaret, kde vystupovali přední čeští umělci v čele s Voskovcem a Werichem. Únor 1948 nešťastně zamíchal kartami i pro mnoho československých podniků a Palác Lucerna s jeho majiteli nebyl výjimkou. Po revoluci se zchátralá budova vrátila do rukou původních majitelů a začala rozsáhlá rekonstrukce. Nakonec byla v této budově vzkříšena i klubová scéna a v roce 1995 se zde otevřel Lucerna Music Bar. Československá rapová scéna se za více než 20 let existence klubu stala poměrně frekventovaným artiklem a co se týče zahraničí, představila se zde ta největší jména jako Ghostface Killah nebo Tyler the Creator. [39]

Prostory

Jak už jsem zmínil v úvodu, budovu Paláce Lucerna nedaleko Václavského náměstí lze architektonicky zařadit někde mezi secesi a moderní styly. Kromě samotného průčelí budovy by návštěvníka mohl zaujmout především secesní velký sál, nebo pasáž, kde nás na první pohled upoutá socha Davida Černého, které nikdo neřekne jinak než „Chcíplý kůň“. Pokud se z pasáže přesuneme do spodních pater budovy, ocitneme se v prostorách Music Baru Lucerna. Interiér tohoto klubu je poměrně atypický. Platforma sloužící pro vystoupení interpreta (tzv. Stage), která příhodně připomíná gramofonovou desku dosti zasahuje do prostoru pro fanoušky. A tak se největší část publika shlukuje po bocích Stage, ale také na prostorném balkónu. Balkon je vkusně osvětlen neonovými liniemi a vévodí mu nově redesignované logo podniku. Pod balkónem se nachází vizuálně příjemně řešený bar, který vhodně doplňují osvětlené bannery s menu, které očividně neušly pozornosti zkušeného grafického designéra. Celý prostor je řešen na bázi kontrastu bílých a černých, či hnědých odstínů a elegantního použití neonových světel, které nepůsobí lacině. Všudypřítomné bílé prvky interiéru také umožňují plné využití barevného osvětlení, které tyto světlé plochy zalije do tónů, které jsou pro danou show potřeba. [40]

Vizuální styl

Staré logo i vizuální styl klubu byl založen na neoriginálním písmu, jehož litery byly formovány za pomoci ohýbaných linií. V roce 2016 se ale klub rozhodl pro zásah do svého firemního stylu a přizval si odborníky ze studia Najbrt. [41]

Designér tohoto studia, Martin Vácha vytvořil nový vizuální styl založený na autorském bezpatkovém písmu Felix LMB, které je typické geometrickým zjednodušením kresby znaků „r“ a „g“. Klíčovým elementem pro tento vizuální styl je ale vektorový piktogram

svítilky, lucerny, potažmo mikrofonu. Právě tato značka prostupuje celou korporátní identitou buď v outlineové formě jako pozadí na tiskovinách, nebo ve formě plné jako dekorace interiéru či na merchandisu. Firemní styl využívá dvou typů plakátů. První z nich, formátu B2 je tvořen pestrými barvami v pozadí a fotografií interpreta často v monochromatickém přechodu. Pozadí je doplněno již zmíněným detailem piktogramu lucerny. V rámci těchto tiskovin dochází také k různým formám prolnutí již zmíněných grafických elementů. Dalším propagačním materiálem je zúžený plakát, který využívá natočení písma o 90 stupňů a černobílé barevnosti typické pro celý firemní styl. [41]

Atraktivní barevnost propagačních materiálů, použití grafické značky i autorské písmo vytvářejí velmi povedenou souhru. Autorům ze známého českého studia se podařilo vytvořit vizuální styl, kterému neschází osobitost a nekonvenčnost ale zároveň je dostatečně reprezentativní pro klub tohoto formátu.

Spolu s kvalitním grafickým designem můžeme u Lucerna Music Baru pozorovat i vyladěný web design. Je zde využito všech již zmíněných elementů korporátního stylu, v kombinaci s decentními animacemi a perfektní responzibilitou pro mobilní i jiná zařízení. Obzvláště zde oceňuji plné využití potenciálu autorského písma Felix LMB. [39]

Obrázek 69: Propagační materiály - Lucerna Music Bar

3.6 Altenburg

Poslední zastávkou v pomyslném českém klubovém moři je kulturní loď Altenburg. Jedná se o původem nákladní plavidlo, jehož aktivní služba skončila v roce 1989 a v roce 2017 měla loď putovat na šrotiště. Tomu ale zabránil současný majitel, který loď odkoupil

a zakotvil u Trojského mostu v Pražské městské části Holešovice. Tak na této lodi a přilehlých prostorách vzniklo nové kulturní centrum. [43]

Obrázek 71: Stage na lodi

Obrázek 70: Loď na nábřeží

Prostory

Loď Altenburg skýtá překvapivě rozsáhlé vnitřní prostory. Do útrob tohoto ocelového kolosu vstupujeme po širokém schodišti, které částečně slouží jako místo pro odpočinek. Po pravé straně můžeme najít bar a na konci dlouhé ocelové chodby najdeme hlavní stage s posuvnou střechou, která je v době akcí otevřená. Celý komplex působí podle očekávání dosti zašle a zpustle, ale tento fakt, společně se samotnou lokalitou ve které se plavidlo nachází, dodává celému místu jedinečný *genius loci*. [44]

Vizuální styl

Na první pohled zpustlé prostory plavidla si pro svou reprezentaci žádaly velmi specifický vizuální jazyk a o jeho realizaci se postarali grafičtí designéři Petr Kudláček a Martin Kudrlička. Dvojice vytvořila firemní identitu založenou na kombinaci minimalistických bílých ploch a barevných koláží. První ze zmíněných grafických elementů je založen především na typografii, kterou zde reprezentuje základní bezpatkové písmo Brutal Type a doplňkový Topol Body. Písmo Brutal Type je použito v minimalistickém logotypu organizace a v rámci propagačních materiálů je často naddimenzováno a záměrně vyběhá z formátu. Doplňkové písmo je často sázeno do velmi netradičních kompozic, které například interagují s nákresem trupu lodi. Jednotlivé bílé plochy jsou ostatně často vyplněny fragmenty z plánek či nákresem konstrukcí plavidel. [45]

Co ale dodává celému vizuálnímu stylu tu pravou tvář je pozadí tvořené jakýmsi střípky spojenými s daným interpretem, nebo jen nahodilými výstřižky z novin. Tyto kontrastní fotografie, kresby a grafiky se vždy objevují v barevných přechodech a jsou na nich záměrně přiznány nedokonalosti v podobě šumu, rozostření, aproximace rastru, nebo malého rozlišení. Celá kompozice pak do jisté míry odpovídá ošuntělým kajutám tohoto plovoucího hudebního klubu. Toto expresivní grafické vyjádření spolu s minimalistickými bílými plochami vytváří nečekaně harmonické kompozice.

Obrázek 73: Propagační materiály – Altenburg

Obrázek 72: Propagační materiály – Altenburg

3.7 Trafo Music Bar

Jedním z mála slovenských hudebních klubů, které považují svůj vizuální styl za příležitost náležitě propagace je Bratislavské Trafo. Klub se nachází pod budovou Erdödyho paláce, luxusního objektu postaveného koncem 18. století. V roce 2003 prošla budova velkou

rekonstrukcí a vznikl zde i nový hudební bar. Hudebně se klub zaměřuje především na RnB, EDM a hip hop žánr, ale nelze říci, že by se tyto prostory staly frekventovanou zastávkou na turné slovenských rapperů. [46]

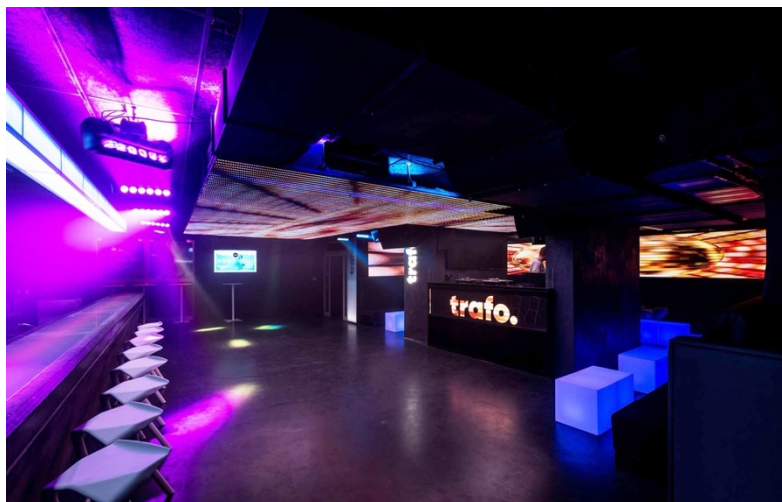
Prostory

Prostory klubu v útrobách historické budovy prošly za posledních 20 let výraznými změnami. Ta nejsignifikantnější, co se designu interiéru týče, proběhla v roce 2018. Vznikl zde stylový prostor plný osvětlení, širokoúhlých obrazovek, projektorů a neonů. Ve stejném roce vznikl také nový firemní styl včetně loga organizace. Soudě podle použití loga v interiéru i jeho propagace na internetu, majitelům slovo „brand“ není cizí. Autory rekonstrukce nutno pochválit i za použití vizuálně atraktivních barevných židlí a osvětlených taburetů. Jakkoli je tento typ designu interiéru poměrně frekventovaný a jeho variace můžeme najít téměř v každém lokálním tanečním klubu, je vidět, že do tohoto projektu zasáhla i osoba s estetickým cítěním a spousta designových prvků v této místnosti byla volena s uváženě a s citem. [46]

Vizuální styl

Jak už bylo uvedeno, rok 2018 byl pro propagaci této bratislavské kulturní instituce velkým milníkem. Pojd'me se nejprve podívat, jak se klub prezentoval před touto událostí. Typické byly fotografie lidí mapované do pestrobarevných přechodů, doplněné o zúžené bezpatkové písmo, popřípadě necitlivě vložené logo interpreta. Logotyp společnosti byl sázen bezpatkovým písmem, jehož kresba se omezila na pravé úhly a dlouhé vertikální tahy.

Troufnu si říci, že dobře zvládnutý redesign by se starým logotypem mohl udělat zázraky, ale majitelé se rozhodli jít jinou cestou. Vznikl velice minimalistický nevýrazný logotyp sázený tučným řezem bezpatkového písma Gilroy. Celou situaci se snaží zachránit platforma, na které logotyp leží. Ta je tvořena z barevných nepravidelných koleček, které při vzájemném překrytí tmavnou až vzniká černý střed. O něco lépe si pak vede černobílá varianta, kde jsou jednotlivá kolečka v outlineové formě a na okraji loga vzniká změť vektorových linií.

Obrázek 74: Trafo - interiér

Obrázek 75: Trafo
nahore - staré logo
dole - redesign

Propagační materiály jsou rovněž sázeny písmem Gilroy, které nabízí širokou škálu řezů a dobrou čitelnost. V rámci některých bannerů se na sociálních sítích setkáváme se zajímavým rozvržením písma. Jelikož klub má několik zavedených diskžokejů, které pouze obměňuje, tak do popředí dává svůj logotyp a jméno interpreta je upozaděno. Ačkoli tuto logiku chápu, nezdá se mi nutné opakovaně nadřazovat „brand“ nad obsah sdělení. Naštěstí tomu tak není vždy a když se v klubu tu a tam objeví věhlasný interpret, dočká se dostatečné propagace. Kompozice těchto materiálu je jinak jednoduchá, čistá a ničím výrazně neruší, fotografie interpretů či jiných osob hrají všemi barvami a oživují jinak poměrně nezáživný vizuální styl.

Nápojový lístek, stejně jako většina grafických výstupů vykazuje snad až přílišnou barevnost a mnohdy bych ocenil lepší využití široké škály řezů základního písma. I tak je ale orientace v textu dobrá a tiskovina, až na barevnost, působí uceleně.

Trafo není typický undergroundový podnik, ani klub, který každý týden vítá velká hudební jména, je to prostě taneční klub a podle toho se orientuje i jeho firemní styl. Tomuto grafickému počínu zjevně schází určitá osobitost, ale i tak se jedná o instituci, která má jednotný korporátní styl.

Instituce se prezentuje přehledným a dobře optimalizovaným webem. Autor stránek však využívá jiné písmo, než je standartní Gilroy využitý napříč celým vizuálním stylem.

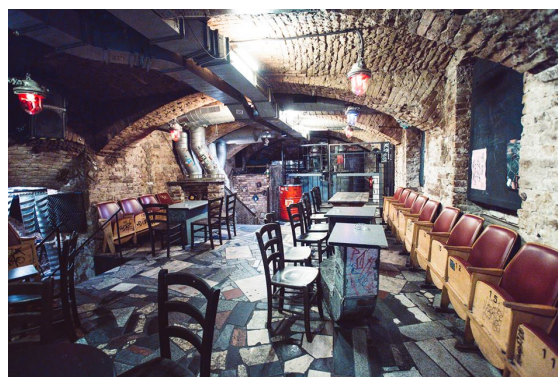
Obrázek 76: Propagační materiály na instagramu

3.8 Fuga

Pár minut pěšky od Music Baru Trafo se nachází hudební klub Fuga a je potřeba říci, že poloha na mapě není to jediné, v čem se tyto instituce odlišují. Pokud bylo Trafo finančně soběstačný podnik, tak Fuga shání finance. Pokud Trafo pouštělo trendy muziku hlavního proudu z rukou DJs, tak Fuga dává prostor alternativním proudům a hudebním interpretům, kteří by sami na scéně neprorazili. Koneckonců slogan celého projektu pod záštitou organizace Fórum Absurdum je „prostor pro chybějící kulturu“. I přes to že rap v dnešní době často sklouzává do vod hlavního proudu, takzvaný „underground rap“ ještě určitě nevymřel a Fuga je místem, kde představitele tohoto žánru určitě najdete. Z umělců tohoto proudu, kteří zde vystupovali bych zmínil rappera Edův Syn, nebo extravagantního Prezidenta Lourajdera spojovaného s labelem Ty Nikdy. [47]

Obrázek 78: Fuga - venkovní posezení

Obrázek 77: Fuga - interiér

Prostory

Tento industriální komplex se otevřel veřejnosti v roce 2012 a na poměry undergroundového klubu skýtá poměrně rozsáhlé prostory. Hlavní sál stejně jako většina prostorů působí velmi syrově, a to díky přiznanému materiálu zdíva, nebo všudypřítomným odvětrávacím šachtám a trubkám. Ve foyers například můžeme najít staré sedačky z kina a většina dalšího nábytku je potaggovaná. To vše jde do přímého kontrastu se strojeným luxusem a stylovostí moderního Trafa. Pro někoho může tento komplex působit poněkud bezútěšně, ale jen málokde byste hledali lepší definici undergroundu v oblasti interiérového designu. [49]

Když mluvím o tomto undergroundovém komplexu, nerad bych opomenul takzvané „destruction shows“, kdy se do hlavního sálu nanosí všemožný nábytek, či spotřebiče a vznikne fiktivní domácnost. Jediným cílem publika během show je pak tuto domácnost srovnat se zemí. [48]

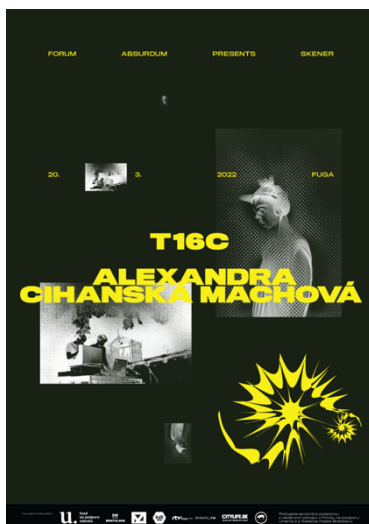
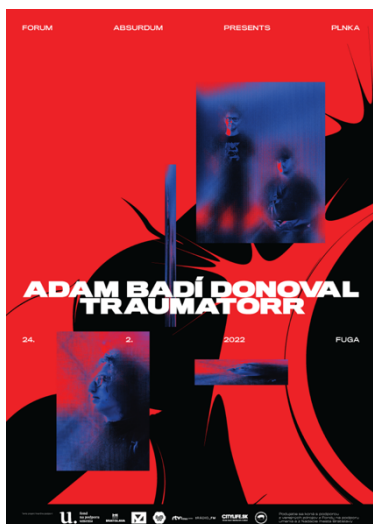
Ke klubovým prostorám patří také dvorek s posezením ve vnitrobloku. Stěny tohoto místa zdobí malba tří postav sestavených z polygonů. Tato venkovní plocha může v letních měsících poskytnout určitý oddech či únik od ponurých cihlových stěn klubu Fuga.

Vizuální styl

Klub Fuga disponuje poměrně originálním logem alespoň na poměry podobných institucí. Uprostřed mnohostranného obrazce připomínajícího polygon nacházíme zvláštní značku vzdáleně připomínající čínský znak. Po podrobném přezkoumání zjišťujeme, že se jedná o stylizované litery složené ze zaoblených linek. Vzniká tak nápis „FUGA“, nebo možná spíše „AUGA“. Grafickému designérovi, který za logem stojí, se podle mého názoru nepodařilo do stylizace dostatečně zapracovat znak „F“ a tak u celé značky trochu pokulháva čitelnost. Logotyp je využíván také v pixelové verzi, která ale v mých očích ztrácí význam.

Klub působí na svých sociálních sítích v rámci grafického designu dosti nekonzistentně. Tu a tam můžeme spatřit něco, co se podobá jednotnému firemnímu stylu, ale za pár měsíců podobné kompozice rychle mizí. I tak zde nalezneme příklad, který do jisté míry splňuje parametry ucelené vizuální komunikace.

Organizace Forum Absurdum v klubu Fuga pravidelně pořádá akce, které propaguje prostřednictvím plakátů na sociálních sítích. Pozadí plakátů využívá blíže nespecifikovatelných pestrobarevných obrazců

Obrázek 80: Propagační materiály na facebooku

Obrázek 79: logo podniku

ve spojení s fotografiemi interpretů. Portréty jsou deformovány jak kresebně, respektive rastrově, tak barevně. Tyto deformace, nebo chcete-li úpravy, kdy se obličej umělců mísí s různými vzorky představují hlavní element vizuální komunikace klubu. Kompozicím v pozadí zdatně sekundují pseudonymy či jména interpretů, které jsou sázeny bezpatkovým tučným písmem a rozbíhají se po celé šířce formátu. Další informace v podobě data konání a organizátora akce jsou v užším řezu stejného písma a jsou mírně upozaděny. Nevšední koncept těchto plakátů působí poněkud futuristicky a ve mně osobně navozuje pocit kyberpunku. Otázkou je zda se tato forma propagace slučuje s tím, co chce klub reprezentovat a jakou cílovou skupinu oslovuje.

Co se týče webu této instituce, očekával jsem podobnou formu jako u Meet Factory, ale byl jsem mile překvapen responzivitou i designem stránky. Z minimalistické kompozice úvodní stránky oslovují povedené fotografie a přehledný seznam novinek. Na podstránce „program“ můžeme vidět změť vizuálních jazyků. Zde je patrné jak důležité je mít v rámci takovéto instituce jednotný vizuální styl [49]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VIZUÁLNÍ STYL HUDEBNÍHO KLUBU

4.1 Music Bar Lira

Na základě důkladné rešerše z předchozí části této práce jsem se rozhodl zaměřit na hudební kluby, které hostí hip hopové interprety. Tito umělci už v dnešní době vystupují v těch nejvyhlášenějších klubech, ale v minulosti tomu tak vždy nebylo. Rappři donedávna vystupovali spíše v klubech s nižším rozpočtem, v klubech, které se v některých vrstvách společnosti netěší velké přízni.

Jedním z takových je i Music Bar Lira ve Valašském Meziříčí. Tento hudební klub leží na levém břehu řeky Bečvy a možná trochu nešťastně přímo pod kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Vedle tohoto kostela najdeme architektonickou dominantu města, kterou je Zámek Žerotínů. Pro naše účely je tento zámek zajímavý především tím, že se v jeho útrobách nachází rozsáhlé prostory vyhrazené pro kulturu včetně hudební instituce zvané M-klub.

Tento klub je součástí organizace Kulturní zařízení Valmez. Tato organizace má velmi povedený jednotný vizuální styl založený na elementárních piktogramech symbolizujících jednotlivé instituce jako Kino, S-klub, nebo Galerie Kaple. V prostorách M-klubu i dalších institucí Kulturního zařízení dnes vystupují přední čeští i zahraniční hudebníci, herci, komici, či výtvarníci.

Obrázek 81, 82: Budova podniku u řeky

Vraťme se ale k undergroundovému protějšku M-klubu, který leží o pár set metrů dál proti proudu řeky Bečvy. V budově dnešního klubu dříve sídlila vinárna a zřejmě právě ta stojí za

názvem Lira. Tento název byl nejspíše odvozen od staré italské měny, při použití tvrdého „y“ se význam mění na antický hudební nástroj. V roce 1999 byly prostory odkoupeny nynějším majitelem. Ten se rozhodl jméno bývalé vinárny ponechat, a tak o rok později nový hudební bar započal svá aktivní léta.

V Liře se za dobu její existence vystřídali snad všichni umělci z labelů Million+, Ty Nikdy, nebo PSH. Ze slovenských hip hopových interpretů dlužno jmenovat Gleba zabývajícího se grimem. Lira dává kromě rapových umělců prostor také metalovým, či punk rockovým kapelám a konají se zde také mnohé studentské akce. Hudební scéna z Valašského Meziříčí a jeho okolí je známá po celé republice, koneckonců odsud pochází umělci jako Vlasta Redl, Markéta Irglová, nebo kapela Mňága a Žďorp, a tak není divu, že i v tomto klubu na břehu Rožnovské Bečvy představují místní nadějně muzikanty.

4.1.1 Současný vizuální styl

Nešťastným trendem grafického designu většiny nízkorozpočtových institucí je iluze, že když disponujete logem, o ostatní vizuální výstupy už se nemusíte starat. Na sociálních sítích či plakátových zdech takovýchto podniků pak vzniká změk vizuálních jazyků, které spolu nekorespondují a navzájem se přebíjí. Otázkou je, zda by nízkorozpočtové společnosti měly opravdu odsouvat grafický design na pomyslnou druhou kolej. Je možná na zvážení, jestli by graficky atraktivnější výstupy přilákaly více uživatelů a zákazníků, potažmo hostů.

Obrázek 82: Současné logo

Music Bar Lira nicméně patří mezi taková zařízení, a tak v souvislosti s tímto podnikem budeme hovořit pouze o logotypu. Ten sestává ze žlutého nápisu s názvem klubu, který je sázen mírně nahnutým písmem, které v kontextu dnešních typografických trendů působí poněkud staromódně. Ostře řezaný černý stín za literami ještě více umocňuje retro vzhled názvu klubu. Litera „A“ plní v rámci logotypu jistou obrazovou symboliku a svým tvarem nejspíše odkazuje na harfu, respektive lyru. V tomto ohledu grafik pravděpodobně nerespektoval vizi podniku, který dříve fungoval v prostorách klubu a zaměnil italskou měnu za hudební nástroj. Tato značka je doplněná o další dva typy písem. Vrchní bezpatkové písmo sázené geometricky konstruovaným groteskem je bezdůvodně zahnuto a vznikají zde nepoměry v meziznakových mezerách.

V původní variantě loga bylo na spodní stranu použito stejné písmo. Novější typy loga však obsahují jiné fonty, které vizuálně nekorrespondují s charakterem hlavního názvu „Lira“ ani s nápisem nad ním. Tento logotyp je také často doplněn o ilustraci mikrofonu.

4.2 Návrh vizuálního stylu

4.2.1 Logo

Počátky tvorby mého nového loga byly silně ovlivněny asociací na již zmíněný antický hudební nástroj původního logotypu. Vytvořil jsem návrh, ve kterém byla lyra tvarově zastoupena ve tvaru písmena „a“, němž pak bylo možno nalézt struny tohoto nástroje. Po konzultaci s vedoucím mé práce jsme ale došli k názoru, že pravopisná chyba v názvu, respektive záměna tvrdého a měkkého „i“ by se stala přílišnou komplikací a klub i vizuální styl by mohly ztratit na důvěryhodnosti a prestiži. Už při práci na těchto návrzích jsem se rozhodl

Obrázek 83: První návrhy pracující s motivem strun ve znaku „a“

Obrázek 84: Další návrhy se stylizací vody

pracovat s faktem, že se klub Lira nachází poblíž řeky Bečvy. Pokud se zeptáte kteréhokoli občana Valašského Meziříčí, kde se tento podnik nachází, nejspíše vám jeho lokaci přiblíží právě díky tomuto vodnímu toku, ostatně samotné město valachů se nachází mezi řekami.

Rozhodl jsem se tedy použít stylizaci plynoucí vody, která by zároveň evokovala i hudbu. Vytvořil jsem několik návrhů, které mnohdy spíše evokovaly vodu samotnou a hudba v nich byla jen těžko čitelná. Vznikly také varianty, kde byl zakódován spíše určitý typ hudby a značka by tak nerepresentovala klub hostující umělce mnoha hudebních žánrů.

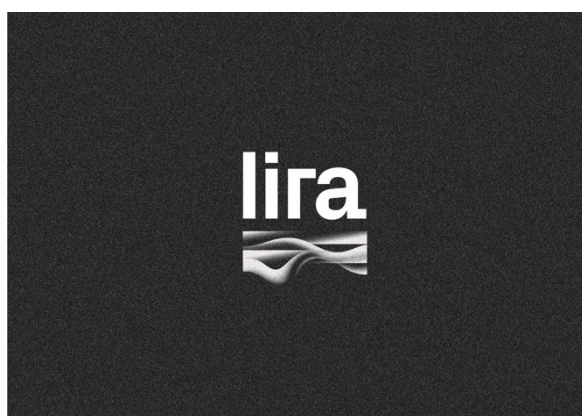
Výběr padl na dva typy stylizace. První z nich pracoval s elementárním motivem pěti čar zakroucených v určitých bodech. Tato varianta měla nést také symboliku notové osnovy. Alternativou k tomuto návrhu byla změť zvlněných linií v šedoškálových přechodech. Překrývání jednotlivých linií pak vytvářelo tmavší odstíny a dobře ilustrovalo prolínání jak jednotlivých proudů vody, tak třeba proudů hudby či hudebních tónů. Jemnost a hladkost těchto tahů jsem se rozhodl porušit pomocí efektu šumu.

Obrázek 85: Dvě finální varianty

Vybrána byla nakonec druhá varianta, která z mého pohledu skýtala větší možnosti hry s liniemi a jejich překrýváním. U první varianty mi vadil přílišný minimalismus a jakási vizuální strohost. V prvních fázích značka připomínala spíše uzly či chuchvalce jakési neformné hmoty.

Finální verze obsahovala jednak rozpohybované linie, ale také horizontální přímkou přímo pod logotypem. Tato přímka odkazuje na kamennou platformu na břehu řeky. Na této platformě je umístěno posezení pro návštěvníky i klub samotný. Dalším důvodem byla potřeba tyto „roztěkané“ linky určitým způsobem ukotvit ke statickému logotypu.

Obrázek 86: Vybraný návrh

4.2.2 Písmo

Simultánně s navrhováním obrazové značky se vyvíjela i představa o správném logotypu. Volba písma nejdříve padla na grotesky, které měly správný tvar písmene „a“ tak, aby odpovídal tvaru liry. Další vybraná písma nesla daleko expresivnější rysy. S vedoucím mé práce jsme se nakonec shodli, že by logotyp mohl svým tvarem alespoň částečně evokovat budovu nad řekou. Na základě tohoto faktu jsem vybral několik fontů, které v kresbě využívaly pravých úhlů.

Pozn.: Při tomto výběru jsem narazil na několik písem, jejichž znaky nápadně připomínaly některé písmena azbuky, která v dnešní době u lidí vyvolává spíše negativní asociace. Ta poslední věc, kterou bych od loga hudebního klubu chtěl, je aby evokovalo válečný konflikt. Došel jsem ale k názoru, že asociace na azbuku vyvstávají spíše u starších generací, které se ji učily ve škole, a hlavní cílová skupina klubu Lira zahrnuje ve větší míře mladé lidi, kteří jsou východoslovanskými jazyky většinou nepolíbeni. I přes to, že jsem v tomto případě do

své práce nezasáhl, považuji za nezbytné, aby designér při své tvorbě bral v potaz i kontext doby a události, které se kolem něj dějí. (Tyto typy písem najdete na obrázku č. 84)

Finální volbou se stalo písmo Px Grotesk od Švýcarského studia Optimo. Toto písmo vykazuje charakteristické znaky fontů, o kterých jsem psal výše, a které jsem uvedl v ukázkách. I zde je patrná určitá těžkopádnost, ta je ale vykompenzována vzdušností a dynamikou určitých znaků a Px Grotesk tak funguje překvapivě dobře i v rámci chlebového textu. Typickým kresebným prvkem písma Px Grotesk jsou vnitřní části a oka jednotlivých liter, které jakoby byly vyjmuty z geometricky konstruovaných grotesků. Tyto mírně zaoblené pravé úhly jsou v přímém kontrastu s kresbou vnějších částí znaků. K tomu přidejme atypické striktně geometrické konstrukce liter jako „f, t, r, J“ a dostaneme nanejvýš originální typografický počín.

Název „lira“ neobsahuje při použití písma Px Grotesk mnoho kresebně atraktivních znaků, a tak celý logotyp působí poněkud staticky. Pod logotypem ale nalezneme velmi dynamickou obrazovou značku. Piktogram složený ze zvlněných linií je výraznější ve své levé části, oproti tomu kresebně nejsložitější litera logotypu „lira“ se nachází napravo. Vzniká tak harmonický celek, který má všechny své části v rovnováze.

ABCDEFGHIJKLM	ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ	<i>NOPQRSTUVWXYZ</i>
abcdefghijklm	abcdefghijklm
nopqrstuvwxyz	<i>nopqrstuvwxyz</i>

Obrázek 87: Písmo Px Grotesk

4.2.3 Tištěné výstupy

Plakát byl vždy královskou disciplínou grafického designu. Moderní doba našla využití jak plochy pro tištěnou propagaci zvýraznit, ať už se jedná o osvětlené city-lighty, velké bannery v rušných městských částech nebo u silnic. Ve městě Valašské Meziříčí se nízkorozpočtový podnik typu Music Bar Lira musí spokojit s plakátovacími plochami, které v době dnešních možností rozhodně nezaujmu takové masy lidí jako v minulosti.

Svou práci na propagačních materiálech klubu Lira jsem začal právě u plakátů. Vytvořil jsem několik návrhů kompozic, které pracovaly s motivem vlnících se linií využitých v logu podniku. Linie jsem mnohonásobně zvětšil a začal je skládat do různých kompozic. Nejdříve tyto motivy zasahovaly do většiny formátu a mnohdy interagovaly jak s fotografií interpreta, tak s texty na plakátu.

Jakousi slepou uličkou se v mé práci staly plakáty, kde linie přímo zasahovaly do fotografie interpreta a měnily ji za pomoci inverzního módu prolnutí. Tento zásah by ale u určitých typů fotografie mohl činit značné potíže, a například snímky kapel by tato práce s inverzním prolnutím úplně deformovala.

Obrázek 88: První návrhy plakátů

Později jsem motiv nakupených rozevlátých linek soustředil do přesně vymezených oblastí, které jsem později zužoval až vznikl vertikálně oříznutý pás. Tento pás nesl primárně dekorativní funkci, ale vznikl na něm i prostor pro informace v podobě data konání akce a města, ve kterém klub Lira sídlí. Tento text je nakloněn o 90 stupňů aby korespondoval s úzkým

pásem grafiky a zároveň naboural zbytek horizontálně orientované kompozice. Důležitým elementem v této kompozici je také jedna linie, která jako by „utekla“ ze striktně vymezeného pásu. Tento zakroucený pás vyplňuje negativní prostor mezi fotografií interpreta a textem se jménem či pseudonymem umělce, který dominuje spodní části kompozice. V případě, že je na plakátě potřeba vymezení více místa pro text či fotografie, se tato část grafického dekoru skryje. V pravé horní části plakátu najdeme logo klubu, v levé zase QR kód obsahující odkaz na webové stránky podniku. Zde nalezneme další informace o dané akci.

Obrázek 89: „slepá větev plakátů“, vpravo: návrh vybraný na dopracování

Barevnost kompozic se během mé práce několikrát změnila. I přes to, že logo je postaveno na monochromatické černobílé barevnosti, plakáty jsem v prvotních fázích mé práce oživoval tyrkysovými či jinak barevnými tóny. Později jsem využíval také přechody využívající mentolově modré. Po konzultaci s vedoucím mé práce jsme došli k názoru, že ke koncepci nízkorozpočtového podniku nejlépe poslouží výhradně černobílá varianta.

Vytvořil jsem návrhy plakátů ve větších formátech (A1, A2, A3) ale také v menších formátech typu A5 či A6. U naposled zmíněných vznikla možnost pracovat také ze zadní stranou tiskovin, na kterou jsem umístil program klubu na několik měsíců dopředu (v případě formátu A6) a program plus další informace o interpretovi, který bude v klubu vystupovat (v případě formátu A5).

Klíčovým výstupem pro komunikaci s potencionálními zákazníky či partnery jsou vizitky. Pro tento hudební klub jsem vytvořil dva typy. První z nich je určena pro majitele klubu,

a druhá pro klub samotný. Obě obsahují z jedné části logo podniku a z druhé kontaktní informace. Druhá část obsahuje také motiv typický pro vizuální styl klubu Lira.

Obrázek 90: Finální návrhy plakátů

Obrázek 91: Plakát formátu A5

Portfolio tištěných propagačních materiálů hudebního klubu Lira jsem nakonec doplnil o nápojový lístek, tedy tiskovinu, která nesmí chybět v žádném podniku tohoto typu. Přední stranu nápojového lístku zdobí nám už dobře známé zvlněné linie. V pravé části přední

strany opět najdeme pás, který je ale v tomto případě bez dekoru a obsahuje pouze logo s názvem. Vnitřní část nápojového lístku obsahuje texty oddělené vlasovou mezerou. Kompozice textů je tvořena tak aby byla dobře čitelná v horších světelných podmínkách, které v klubu mohou panovat. Do středu této dvoustrany jsem opět umístil motiv vln.

Obrázek 92: Nápojový lístek

4.2.4 Digitální výstupy

Z konverzace, kterou jsem vedl s majitelem klubu Lira bylo patrné, že i on vnímá plakát jako médium, které už dávno není jedinou formou propagace nízkorozpočtových podniků. V dnešní době mu zdatně sekundují například bannery a další obsahy na sociálních sítích, či webových stránkách.

V pomyslném základním balíčku těchto výstupů by určitě neměly chybět formáty pro sociální sítě Facebook a Instagram. Pro platformu Facebook jsem vytvořil tři typy úvodních fotografií. První fotografie propaguje konkrétní akci, druhá propaguje program na další měsíc a třetí fotografie propaguje program na delší časové období. Tento vzorec se v podstatě opakuje i u sociální sítě Instagram s tím rozdílem, že výstup je čtvercového formátu a kompozice je potřeba mírně upravit. K obsahu na Facebooku bylo ještě potřeba připojit formát příspěvku, který se do velké míry podobá formátu plakátu. Všechny výše zmíněné výstupy jsou doplněny o motiv vln, Logo podniku a texty zde obsažené jsou sázeny písmem Px Grotesk.

Obrázek 93: Digitální obsah na Instagram

4.2.5 Web

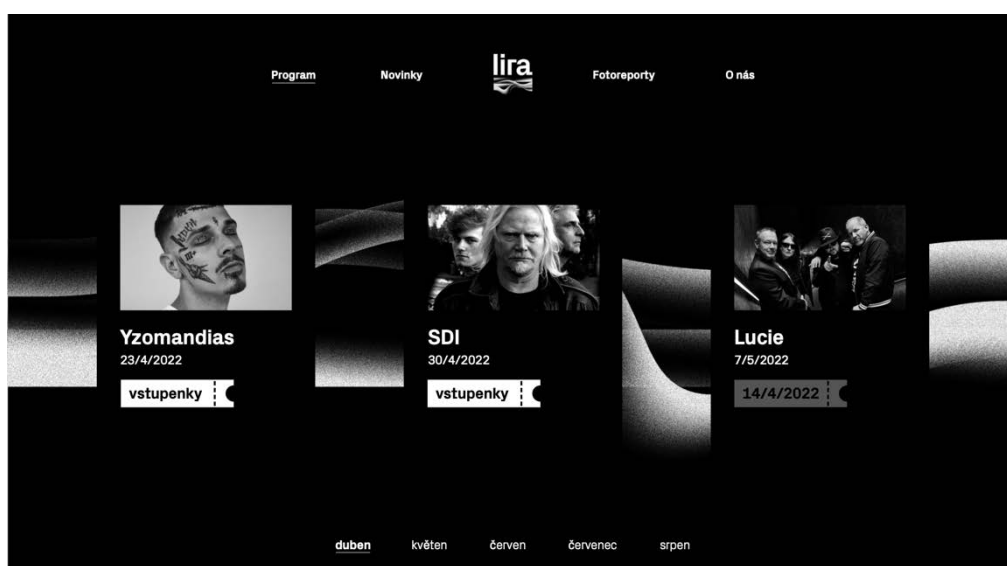
Důležitou částí celé této práce je návrh web designu. Podle slov majitele klub v minulosti disponoval funkčním webem, ale údržba byla nejspíše finančně náročná. Ostatně klub samotný se během koronakrize potýkal s nemalými finančními problémy a nebýt loajálních partnerů, nejspíše by byl nucen své aktivity přerušit nebo ukončit.

Důležitými termíny v rámci web designu se v poslední době staly takzvané User Interface (UI) a User Experience (UX). Oba pojmy spolu samozřejmě úzce souvisí. První z nich zahrnuje většinu vizuálních výstupů na webu, od použitého písma, přes barvy až k animacím. User Experience bych volně přeložil jako uživatelský zážitek a tento pojem zahrnuje snahu o co nejintuitivnější navigaci napříč webem tak, aby se uživatel byl schopen dostat kam potřebuje a web mu nestavěl do cesty žádné překážky. Osobně bych do definice UX zahrnul také jakési uspokojení estetických potřeb uživatele.

Troufnu si říci, že tyto pojmy byly pro mou práci na web designu Music Baru Lira klíčové. Srdcem každého webu je hlavní navigace, jinými slovy menu. V mém případě jsem vytvořil minimalistickou hlavičku v horní části webu, které dominuje logo podniku. To zároveň funguje jako odkaz na hlavní stránku neboli homepage. Po obou stranách loga podniku nalezneme odkazy na další podstránky webu (Program, Fotoreporty, Novinky, nebo O nás).

Homepage v případě mého designu plní čistě funkci uvítací. Hlavní obsahovou složkou je zde animace, která plní primárně estetickou funkci, ale také do určité míry představuje klub, který se nachází na břehu řeky Bečvy. Klíčovým prvkem celé animace jsou tedy vlnící se linie evokující pohyb vody jako hlavního motivu mého vizuálního stylu. Tyto linie nás poté

v různých variacích provázejí všemi dalšími podstránkami webu. Za zmínku stojí sekce s programem, kde motiv vln tvoří pozadí pro černé dlaždice reprezentující jednotlivé kapely, které v klubu vystupují. Při skrolování se stránka neposouvá vertikálně, nýbrž horizontálně po proudu vlnících se linií a dostáváme se tak na hudební program pro další měsíce. Podobný princip je použit u většiny dalších podstránek. Klíčová je pro mě především velmi přehledná a jednoduchá navigace napříč webem. Celá hierarchie je prakticky založena na pěti stránkách s několika dalšími odkazy. Ústředním vizuálním prvkem jsou zde dynamické animace linií. Určitou estetiku sebou nese i minimalisticky řešené hlavní menu s logem podniku.

Obrázek 94: Web - Program

4.3 Interiér Music Baru Lira

Vnější část budovy Klubu Lira není nikterak vizuálně atraktivní, co ovšem upoutá oko kolemjdoucího je vstup do klubu. Jedná se o tmavou celokovovou konstrukci, v jejímž středu nalezneme vstup do klubu. Po bocích se nacházejí plochy pro plakáty a ve horní části konstrukce si všimneme výstupku, který bychom s trochou architektonické nadsázky mohli nazvat tympanonem. Na tomto výstupku nalezneme stávající logo podniku a po obou jeho stranách stylizované mikrofony.

Projdeme úzkou chodbou se ocitneme v prostoru, kterému vévodí bar po pravé straně a krb po straně levé. Pro zjednodušení orientace v textu budu tento prostor nazývat foyers. Zbytek prostoru vyplňují sedačky a boxy na sezení. Hlavní dekorací na cihlové stěně před námi jsou

rámy bez obrazů zvýrazněné modrými neony. Pokud se podíváme na protější stěnu, uvidíme neonově nasvícenou kytaru, která obepíná logo podniku. Najdeme zde také několik dalších fragmentů dále zdobících design tohoto interiéru, jako například logo Red Bull, logo kapely Metalica, malba s tematikou metalové kapely, nebo štítek „Oblast klidu“ se znakem Československé socialistické republiky. Právě pod tímto štítkem v levé části místnosti se nachází vchod do tanečního sálu.

Do tanečního sálu se dostaneme koridorem, po jehož stranách jsou boxy k sezení. Tyto boxy jsou tvořeny dřevěnými trámy a starými koly od povozů. Tento rustikální prvek zdobí řadu zákoutí interiéru včetně lustru v první místnosti. V levé části tanečního sálu se potom nachází podlouhlý bar, nad nímž se tyčí klec pro tanečnice. Na pravé straně je umístěna nezbytná vyvýšená platforma pro diskžokeje a přímo před námi stojí pódium pro účinkující. Dveřmi za pódium projdeme do backstage. Nad vyvýšenou platformou pro umělce je umístěno logo podniku, které se opakuje na zažloutlé podlaze dozdobené různými křivými čarami. Kromě obligátní diskokoule ve foyers si určitě všimneme jakési dominanty designu tohoto interiéru, kterou je stříbrná lebka připomínající roboty z filmu Terminátor.

Interiér Music Baru Lira do jisté míry ilustruje hudební styly umělců, kteří v tomto klubu vystupují. Všudypřítomné klece, mříže, dřevěné trámy, kola a cihlové či kamenné stěny vytváří pocit jakési metalové klubovny. Kombinace těchto rustikálních a industriálních interiérových prvků může na někoho působit osobitěji než mnohé moderně vybavené taneční kluby s všudypřítomnými neony, širokoúhlými obrazovkami a pestrobarevným osvětlením.

4.3.1 Design Interiéru

Design interiéru samozřejmě nepatří do kompetencí grafického designéra, ale tyto dva obory jsou velmi úzce propojeny. Dobře vedený projekt by měl být výsledkem spolupráce všech designérů, kteří se na něm podílejí. Souhra interiérového a grafického designu rozhodně nesmí být výjimečná a měla by nakonec vyústit v něco, čemu říkáme „brand“.

Jak jsem již uvedl, interiérový design je nad rámec úkolů pro grafického designéra, přesto jsem se ale rozhodl alespoň nastínit několik možných úprav interiéru i exteriéru klubu Lira. Vstup klubu, který je tvořen již zmíněnou kovovou konstrukcí jsem opatřil bílým logotypem podniku, který by byl v ideálním případě osvětlený. Pod logem se nachází dvě

plakátovací plochy, kde najdeme další hesla, informace a samozřejmě tištěné propagační materiály.

Foyers je v případě baru Lira jakousi výkladní skříň „suvenýrů“ spojených nejen s hudbou. Můj zásah v tomto případě představovala výměna těchto předmětů za osvětlený banner s nápojovým lístkem a logo podniku. Televize, která je přímo nad vstupem do taneční haly má potenciál plnit například informační funkci a včas diváky upozornit na blížící se část programu koncertu.

V případě tanečního sálu došlo pravděpodobně k největšímu zásahu. Kout na levé straně sálu a plátno nad barem jsem ve svém návrhu ozdobil motivem vlnících se linií. Parket, který příhodně pracoval také s motivem vlnících se čar jsem opatřil logotypem. Odstranil jsem bílou plachtu se starým logem a na zadní stěnu na místo nad dveřmi, které je dostatečně viditelné pro všechny návštěvníky jsem umístil světelný banner s logem klubu.

Při práci na designu interiéru jsem myslel především na to, že navrhuji pro podnik s nižším rozpočtem. Tak se ve finální fázi opravdu jednalo spíše o kosmetické změny, které ale dostatečným způsobem podpořily vizuální identitu, kterou jsem navrhl. Větší zásah do designu interiéru by pravděpodobně znamenal odstranění většiny zmíněných „suvenýrů“, změnu barvy potahů sedaček, výměnu osvětlení, koupi projektorů a mnoho dalších finančně náročnějších kroků.

Obrázek 96: Původní stav exteriéru

Obrázek 95: Návrh exteriéru

Obrázek 98: Původní stav foyers

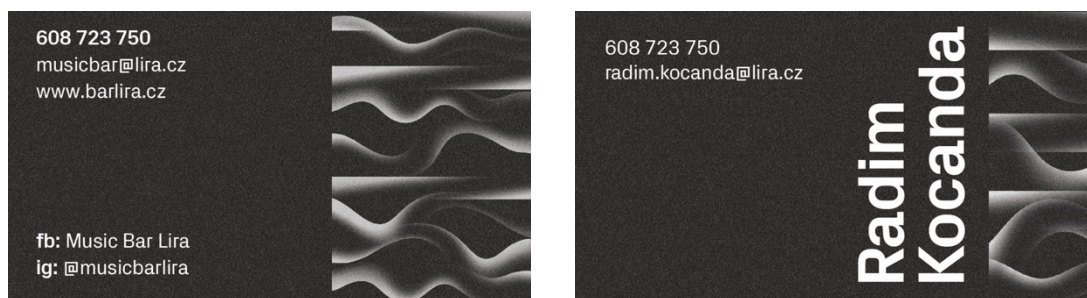
Obrázek 97: Návrh foyers

Obrázek 100: Původní stav tanečního sálu

Obrázek 99: Návrh tanečního sálu

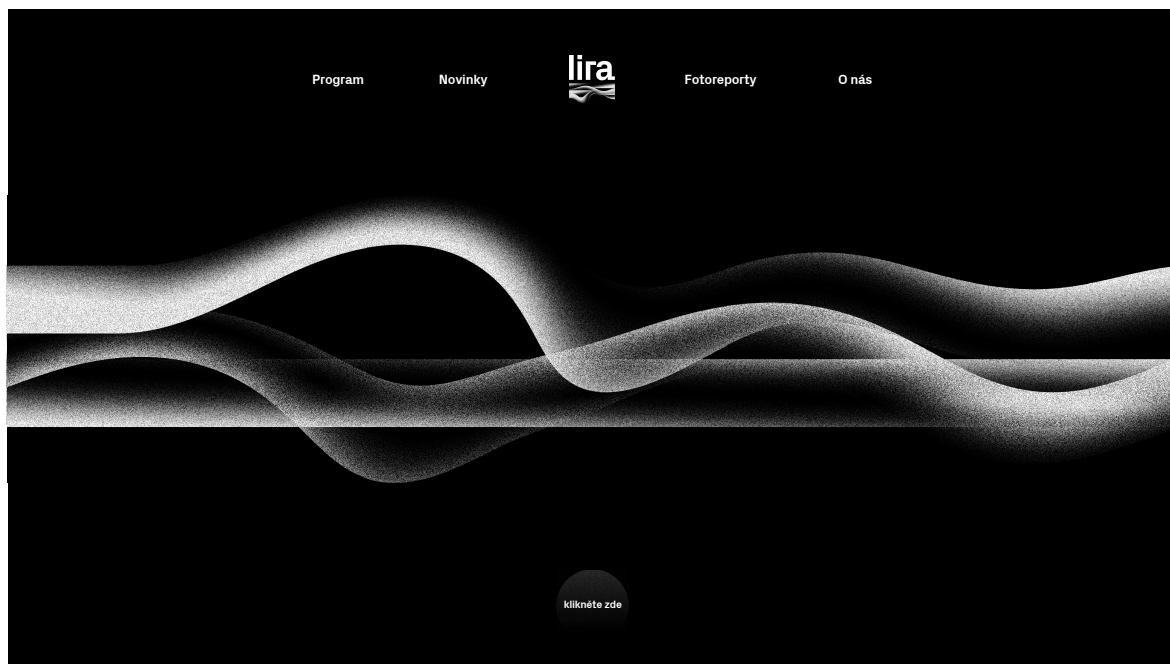
Obrázek 103: Vizitky – přední strana

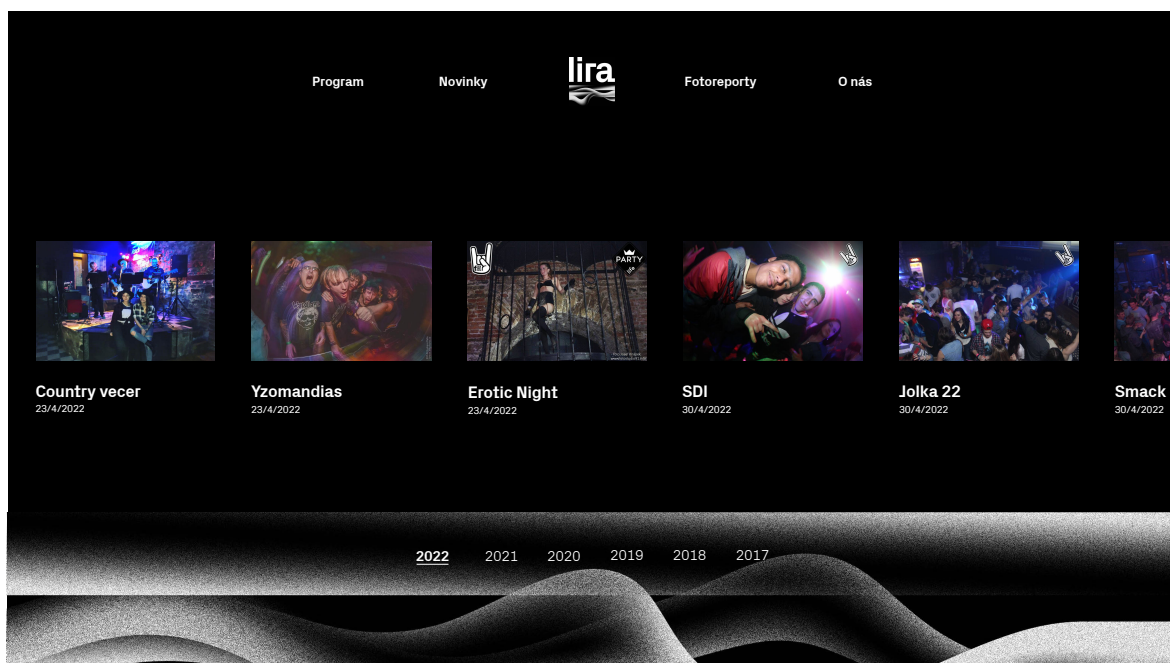
Obrázek 101: Úvodní fotografie – facebook 1

Obrázek 102: Úvodní fotografie – facebook 2

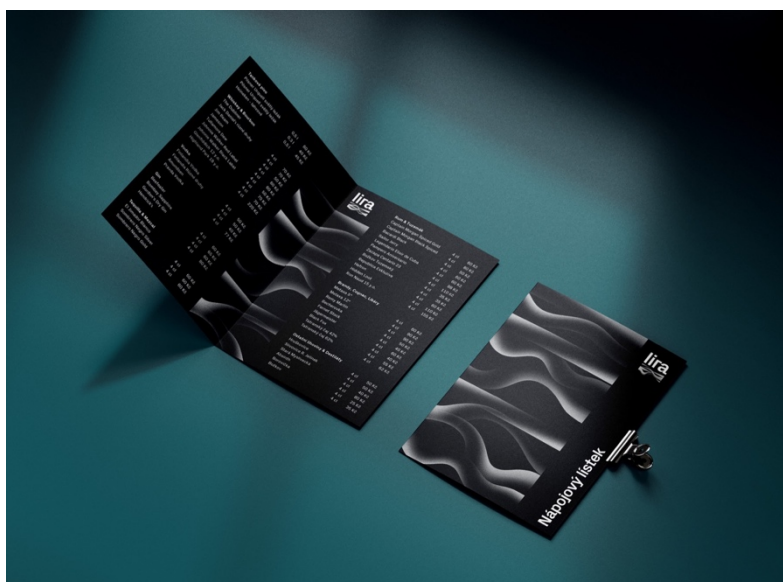
Obrázek 105: Návrh webové stránky 1

Obrázek 104: Návrh webové stránky 2

Obrázek 108: web – vizualizace

Obrázek 107: Nápojový lístek – vizualizace

Obrázek 106: plakáty – vizualizace

ZÁVĚR

Teoretická část této práce pojednává z velké části o historii rapové subkultury. V rámci historie ve Spojených státech samozřejmě muselo dojít k určité simplifikaci a řada velkých rapových jmen zde nebyla zmíněna. Zpracovávání této problematiky bylo vzhledem k absenci českojazyčných zdrojů poměrně obtížné. Vznikla tak práce, která v podobném rozsahu v českém jazyce nemá precedens. Podobně tomu je v případě historie československé rapové scény. Pomineme-li studentské závěrečné práce nutno zmínit Ladislava Zemana, který v současnosti pracuje na publikaci pojednávající o českém rapu. Tímto seznam tuzemské literatury o rapové subkultuře končí.

V rámci části pojednávající o grafickém designu v rapu jsem narazil na několik aktivních talentovaných grafických designérů, jejichž tvorba se do velké míry omezuje na hip hopovou subkulturu. Nutno také zmínit osobu Vladimíra Brože (Vladimír 518) stojícího za nakladatelstvím BiggBoss, nebo celý hudební label Ty Nikdy. Tito lidé v nemalé míře přispívají ke zkvalitnění poměrů na poli grafického designu v českém rapu.

Sonda do světa hudebních klubů v tuzemsku a na Slovensku se zastavila na čísle sedm. Nemusím asi zdůrazňovat, že zpracovat stoprocentně reprezentativní výčet kvalitního grafického designu v této oblasti je prakticky nemožné. Jsem ale toho názoru, že se zde objevily klíčové instituce a mnoho originálních designových řešení.

Oba tyto průzkumy mi byly obrovskou oporou a inspirací při tvorbě praktické práce. Vzniklo zde designové řešení založené na synergii poměrně expresivního písma a moderní dynamické obrazové značky. Nutno zmínit, že celý pracovní proces nebyl bez zábran, ale naopak jsem při něm zohledňoval řadu problematik. Za všechny bych jmenoval práci s nízkým rozpočtem klubu. Celý proces doprovázela také snaha pracovat s moderními možnostmi propagace jako sociální sítě či web a s ním spojená animace. V poslední řadě bych rád zmínil návrhy na pozměnění některých interiérových a exteriérových částí klubu Lira.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CARTER, Shawn. Decoded Jay-Z [online]. Publishing Group, a division of Random House, Inc., New York, © 2010 [cit. 2022-05-10]. ISBN 978-1-58836-959-8.
- [2] EMMETT, George. HIP HOP CULTURE [online]. 1. California: ABC-CLIO; Illustrated edition, 2006 [cit. 2022-05-10]. ISBN 1-85109-868-2.
- [3] BRADLEY, Adam a Andrew DUBOIS. The Anthology of Rap. 1. United States of America: Yale University Press, © 2010. ISBN 978-0-300-14190-0.
- [4] Rhythm and Blues. Library of Congress [online]. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/collections/songs-of-america/articles-and-essays/musical-styles/popular-songs-of-the-day/rhythm-and-blues/>
- [5] SHEA, Serrano. The Rap Year Book: The Most Important Rap Song From Every Year Since 1979, Discussed, Debated, and Deconstructed [online]. Abrams Image; Illustrated edition, 2015 [cit. 2022-05-10]. ISBN 9781613128190.
- [6] BAKER, Soren. The History of Gangster Rap. 1. California: Abrams Image; Illustrated edition, April 2018. ISBN 978-1419729157.
- [7] HESS, Mickey. Icons of Hip Hop:: An Encyclopedia of the Movement, Music, and Culture. 1. United States of America: Greenwood Press, © 2007. ISBN 978-0-313-33903-5.
- [8] REILAND, Rabaka. Hip Hop's Amnesia: From Blues and the Black Women's Club Movement to Rap and the Hip Hop Movement. 1. United States of America: Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, © 2012. ISBN 978-0-7391-7491-3.
- [9] The 50 Greatest Rappers of All Time. Beats Rhymes Lists [online]. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://beats-rhymes-lists.com/lists/50-greatest-rappers-of-all-time/>
- [10] PAJEROVÁ, Hedvika. TOP 10 nejstarších videoklipů, které formovaly českou rapovou scénou. Report.cz [online]. report.cz, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.ireport.cz/clanky/style/top-10-nejstarsich-videoklipu-ktere-formovaly-ceskou-rapovou-scenu>
- [10] KYTARY.cz, 2021, Vladimír 518 ON AIR: „Black metal je příroda.“, YouTube video, [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ZA0ZeKkAb7g>

- [11] ČESKÁ TELEVIZE. RapStory. iVysílání.cz, 2021.
- [13] SVOBODOVÁ, Marcela. 30 let českého hip hopu v autentických kolážích [online]. RedBull.com, © 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/hip-hop-cz-historie-kolaze-info-grafika>
- [14] PAJEROVÁ, Hedvika. TOP 10 nejstarších videoklipů, které formovaly českou rapovou scénu. Report.cz [online]. report.cz, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.ireport.cz/clanky/style/top-10-nejstarsich-videoklipu-ktere-formovaly-ceskou-rapovou-scenu>
- [15] HAVLÍK, Antonín. <https://refresher.cz/40157-Tohle-jsou-nejzasadnejsi-ceske-hiphove-tracky-roku-19842005-Vzpomenes-si-na-vsechny> [online]. refresher.cz, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://refresher.cz/40157-Tohle-jsou-nejzasadnejsi-ceske-hiphove-tracky-roku-19842005-Vzpomenes-si-na-vsechny>
- [16] VESELÝ, Karel. První dospělá česká rapová deska shrnula idealismus 90. let, PSH ji zahrají v Roxy [online]. magazin.aktualne.cz, 2021 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/hudba/prvni-dospela-ceska-rapova-deska-psh-reper-toar-peneri/r~da9884f046d811ecb91a0cc47ab5f122/>
- [17] Tak vznikl slovenský RAP [online]. headliner.cz, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.headliner.cz/2017-11/trosky-tak-vznikl-slovensky-rap>
- [18] Tak vznikl slovenský RAP [online]. headliner.cz, 2017 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.headliner.cz/2017-11/trosky-tak-vznikl-slovensky-rap>
- [19] Rytmus: Tempos. 1. rebull.cz, 2020.
- [20] Majk Spirit – Nový člověk. Bbarák [online]. Praha, 2011 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/majk-spirit-novy-clovek-2011-beatban/>
- [21] HROCH, Miloš. „Čechy jsou jak rybí styl.“ Vrací se album Supercrooo, jedné generaci objevilo rap [online]. magazin.aktualne.cz, 2020 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/hudba/cechy-jsou-jak-rybi-styl-vraci-se-supercrooo-toxic-funk/r~4b7d62d2394511ebb1110cc47ab5f122/>

- [22] BENEDIKTOVÁ, Jana. Český rap začínal s vatičkou v lihu, dneska si chodí pro ceny [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 2021 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3340242-cesky-rap-zacinal-s-vatickou-v-lihu-dneska-si-chodi-pro-ceny>
- [23] Idea [online]. © Tynikdy.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://tynikdy.cz/interpret/idea>
- [24] ŠÍMA, Jakub. Zakladatel labelu TyNikdy Idea: Jana Kirschner mě ve studiu dusila, děkuju jí za to [online]. wave.rozhlas.cz, 2021 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/zakladatel-labelu-tynikdy-idea-jana-kirschner-me-ve-studiu-dusila-dekuju-ji-za-8497773>
- [25] Ty Nikdy [online]. Praha: Ty Nikdy, 2022 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.tynikdy.cz>
- [26] BIO: Prago union - BIO [online]. pragounion.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.pragounion.cz/bio/>
- [27] Životopis [online]. zivotopis.osobnosti.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/jakub-vlcek.php>
- [28] HAHA Crew – Vlňa. Bbarak.cz [online]. 2014 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/haha-crew-vlna-2014i-love-party-production/>
- [29] NTK. Pil C – V rádiu hrál Elán, keď umrel Tupac (2017;Comebackgang) [online]. bbarak.cz, 2018 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/pil-c-v-radiu-hral-elan-keď-umrel-tupac-comebackgang2017/>
- [30] Pil C 2086. Bbarák [online]. 2022, 2019 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/pil-c-2086-2019-comebackgang/>
- [31] Fotky [online]. roxy.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.roxy.cz/gallery/>
- [32] Ghostemane v Praze. Informuji.cz [online]. Roxy Prague [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/akce/praha/111505-ghostemane-v-praze/>

- [33] Klub Roxy má novou vizuální identitu [online]. font.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.font.cz/design/klub-roxy-ma-novou-vizualni-identitu.html>
- [34] O nás [online]. Praha: meetfactory.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.meetfactory.cz/cs/meetfactory>
- [35] MeetFactory s jarem graficky omládla: představila nový vizuální styl [online]. designcabinet.cz [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.designcabinet.cz/meetfactory-novy-vizualni-styl>
- [36] ŠTĚTINOVÁ, Anna. Brněnská Fléda slaví 10 a 100 let [online]. rock.cz, 2015 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <http://www.rock.cz/clanek/4288-brnenska-fleda-slavi-10-a-100-let>
- [37] Fléda [online]. Brno: fleda.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.fleda.cz>
- [38] LANKAŠOVÁ, Markéta. Navzdory tichu. Brněnské kluby investují a místo programů vylepují vzkazy [online]. impuls.cz, 2021 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: https://www.impuls.cz/regiony/jihomoravsky-kraj/brno-kluby-hudba-kultura-pandemie-covid-fleda-sonomelodka.A210430_061204_imp-jihomoravsky_kov/tisk
- [39] Lucerna Music Bar [online]. Praha: musicbar.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://musicbar.cz/cs/klub/>
- [40] JELÍNEK, Tomáš. Palác Lucerna: Historie Paláce Lucerna. Lucerna.cz [online]. Praha: lucerna.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: https://www.lucerna.cz/cz/6_historie
- [41] Vizuální styl: Lucerna Music Bar [online]. Praha: najbrt.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/detail/lucerna-music-bar>
- [43] POLÁK, Michal. V Holešovicích zakotvila kulturní loď Altenburg 1964. Vlastníci ji zachránili na cestě do kovošrotu [online]. magazin.aktualne.cz, 2016 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/v-holesovicich-zakotvila-kulturni-lod-altenburg-1964/r~1ee1b4086da511e896cd0cc47ab5f122/v~sl:bc3d197ec74fc30be27e6fdb7324809f/>

- [44] Opening Altenburg 02. 06. 2018 17:00 Altenburg 1964, Praha [online]. fullmoonzine.cz, 2018 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.fullmoonzine.cz/prvni-hudba-nalodi-altenburg-1964?id=11862>
- [45] Altenburg [online]. lil kudley.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://lilkudley.cz/altenburg-1964>
- [46] Galéria: Trafo - Priestory [online]. trafo.sk, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.trafo.sk/galeria/>
- [47] CITYLIFE: Čo sa deje v Bratislavě a okolí. Citylife.sk [online]. Bratislava: citylife.sk, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.citylife.sk/miesto/fuga-bratislava>
- [48] UDVARDYOVÁ, Lucia. Východiska: Bratislavský klub FUGA s heslom DIY [online]. rozhlas.cz, 2013 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/vychodiska-bratislavsky-klub-fuga-s-heslom-diy-5278803>
- [49] Fuga [online]. 2022 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <http://fuga.forumabsurdum.sk>
- [50] ČUMLIVSKÝ, Jan. HALOUN, Karel. Dar / The Gift Husák trávu nekouřil. Moravská galerie v Brně, 2012. ISBN 978-8070272510
- [51] Co je UX a UI [online]. antstudio.cz, © 2006 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.antstudio.cz/slovník/co-je-ux-ui.htm?fbclid=IwAR2Yxnj7Y_5oJ7fAxDh4fTDIL6jhSD2C3kGR67NWPBdUN_ql9rAj-JXgsBy0
- [52] ROSS, Jeffrey Ian. *Routledge Handbook of Graffiti and Street Art*. 1. New York: British Library Cataloguing-in-Publication Data, © 2016. ISBN 978-1-138-79293-7.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graffiti.....	15
Obrázek 2: Iceberg.....	16
Obrázek 3: AmeriKKKa's Most Wanted.....	17
Obrázek 4: N.W.A.....	18
Obrázek 5: Strictly 4 My Niggaz.....	19
Obrázek 6: 4:44.....	21
Obrázek 7: Eminem - Relapse.....	22
Obrázek 8: My Beautiful Dark Twisted Fantasy.....	23
Obrázek 9: WWW, Neurobeat.....	26
Obrázek 10: Repertoár.....	28
Obrázek 11: Rýmy Hudba Boh.....	30
Obrázek 12: Toxic Funk.....	31
Obrázek 13: Made in Strašnice.....	33
Obrázek 14: Medusa.....	34
Obrázek 15: Vlna.....	35
Obrázek 16: 2086 Pil C.....	36
Obrázek 17: Logo: Comebackgang.....	38
Obrázek 18: Logo: BiggBoss.....	38
Obrázek 19: Logo: Ty Nikdy.....	38
Obrázek 20: Dezert Music.....	39
Obrázek 21: F*ck Them.....	39
Obrázek 22: Plakáty – Meet Factory.....	40
Obrázek 23: Album 2086.....	41
Obrázek 24: Yzotape.....	41
Obrázek 25: Tempo.....	42
Obrázek 26: Monology.....	42
Obrázek 27: Bbarák.....	43
Obrázek 28: Mezi prsty.....	44
Obrázek 29: Egotron.....	45
Obrázek 30: Mc Gey.....	45
Obrázek 31: Příběhy a sny.....	45
Obrázek 32: Prototyp.....	45
Obrázek 33: Anarchia.....	46
Obrázek 34: Imaginarium docela běžných podivností.....	47

Obrázek 35: Dezorient Express	47
Obrázek 36: Dank	48
Obrázek 37: Chimera III	48
Obrázek 38: Fléda - Pil - C	48
Obrázek 39: Split Tape/W Dimitar	50
Obrázek 40: Zasedoma	50
Obrázek 41: Money Rain Dancer	51
Obrázek 42: Opus Magnum	51
Obrázek 43: Opus Magnum - zadní strana	51
Obrázek 44: Ultra! Ultra!	52
Obrázek 45: Hood Celebrity 3	52
Obrázek 46: Origami	52
Obrázek 47: Deska 1000	53
Obrázek 48: Haades	54
Obrázek 49: Nerieš - OK	54
Obrázek 50: Samey	55
Obrázek 51: Kontrafakt - zezadu	56
Obrázek 52: Kontrafakt	56
Obrázek 53: Atchetyp 51 - Ukrajina	57
Obrázek 54: Prostory - Roxy	59
Obrázek 55: Nahoře - staré logo Dole - Redesign	59
Obrázek 56: Propagační materiály - Roxy	60
Obrázek 58: Meet Factory - hlavní sál	61
Obrázek 57: Meet Factory - Exteriér	61
Obrázek 59: Propagace na sociálních sítích	62
Obrázek 60: Logo - Meet Factory	62
Obrázek 61: Propagace na sociálních sítích	62
Obrázek 62: Fléda - vchod	64
Obrázek 63: Fléda - interiér	64
Obrázek 64: Propagace - facebook	65
Obrázek 65: Vzkazy na vstupu do klubu	65
Obrázek 66: Plakát v době pandemie	65
Obrázek 68: Palác Lucerna - interiér	66
Obrázek 67: Hlavní sál v klubu	66
Obrázek 69: Propagační materiály - Lucerna Music Bar	68

Obrázek 70: Lod' na nábřeží	69
Obrázek 71: Stage na lodi.....	69
Obrázek 73: Propagační materiály – Altenburg	70
Obrázek 72: Propagační materiály – Altenburg	70
Obrázek 74: Trafo - interiér	72
Obrázek 75: Trafo nahoře - staré logo dole - redesign	72
Obrázek 76: Propagační materiály na instagramu	73
Obrázek 77: Fuga - interiér	73
Obrázek 78: Fuga - venkovní posezení.....	73
Obrázek 79: logo podniku	75
Obrázek 80: Propagační materiály na facebooku	75
Obrázek 81, 82: Budova podniku u řeky	77
Obrázek 82: Současné logo.....	78
Obrázek 83: První návrhy pracující s motivem strun ve znaku „a“.....	79
Obrázek 84: Další návrhy se stylizací vody.....	80
Obrázek 85: Dvě finální varianty.....	80
Obrázek 86: Vybraný návrh.....	81
Obrázek 87: Písmo Px Grotesk.....	82
Obrázek 88: První návrhy plakátů	83
Obrázek 89: „slepá větev plakátů“, vpravo: návrh vybraný na dopracování.....	84
Obrázek 90: Finální návrhy plakátů.....	85
Obrázek 91: Plakát formátu A5	85
Obrázek 92: Nápojový lístek	86
Obrázek 93: Digitální obsah na Instagram	87
Obrázek 94: Web - Program	88
Obrázek 95: Návrh exteriéru.....	91
Obrázek 96: Původní stav exteriéru.....	91
Obrázek 97: Návrh foyers.....	92
Obrázek 98: Původní stav foyers	92
Obrázek 99: Návrh tanečního sálu.....	93
Obrázek 100: Původní stav tanečního sálu	93
Obrázek 101: Úvodní fotografie – facebook 1	94
Obrázek 102: Úvodní fotografie – facebook 2	94
Obrázek 103: Vizitky – přední strana	94
Obrázek 104: Návrh webové stránky 2.....	95

Obrázek 105: Návrh webové stránky 1.....	95
Obrázek 106: plakáty – vizualizace	96
Obrázek 107: Nápojový lístek – vizualizace	96
Obrázek 108: web – vizualizace	96

ZDROJE OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graffiti

Graffiti in New York City. Pinterest.com [online]. 2016 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/304907837257688435/>

Obrázek 2: Iceberg

The Iceberg [online]. genius.com [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://genius.com/Ice-t-the-iceberg-lyrics>

Obrázek 3: AmeriKKKa's Most Wanted

Ice Cube - AmeriKKKa's Most Wanted [online]. cd-hudba.cz, 2015 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.cd-hudba.cz/cd-rap-hip-hop/ice-cube-amerikkkas-most-wanted--music-cd/>

Obrázek 4: N.W.A

"N.W.A. Logo Unisex Shirt" [online]. sexyhackers.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.sexyhackers.com/products/n-w-a>

Obrázek 5: Strictly 4 My Niggaz

Strictly 4 My N.I.G.G.a.Z...(Re-Release) [online]. amazon.de, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.amazon.de/-/en/2pac/dp/B000005Z0G>

Obrázek 6: 4:44

Jay-Z [online]. universal-music.de, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.universal-music.de/jayz/videos/izzo-h-o-v-a-89768>

Obrázek 7: Eminem - Relapse

Relapse - Eminem [CD] [online]. zbozi.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.zbozi.cz/vyro-bek/relapse-eminem-cd/>

Obrázek 8: My Beautiful Dark Twisted Fantasy

Which MBDTF cover do you use [online]. kanyetothe.com, 2015 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.kanyetothe.com/threads/which-mbdtf-cover-do-you-use.3139906/>

Obrázek 9: WWW, Neurobeat

ČUMLIVSKY, Jan. HALOUN, Karel. *Dar / The Gift* Husák trávu nekouřil. Moravská galerie v Brně, 2012. ISBN 978-8070272510

Obrázek 10: Repertoár

Repertoar: PSH [online]. music.apple.com, 2001 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://music.apple.com/cz/album/repertoar/1536651851>

Obrázek 11: Rýmy Hudba Boh

Rýmy, hudba a boh, 2013: H16 [online]. music.apple.com, 2013 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://music.apple.com/cz/album/rýmy-hudba-a-boh/1391711753?l=cs>

Obrázek 12: Toxic Funk

TOXIC FUNK [online]. csmusic.cz, 2004 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.csmusic.cz/alb-3728-toxic-funk>

Obrázek 13: Made in Strašnice

MADE IN STRAŠNICE! [online]. pragounion.cz, © 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.pragounion.cz/2021/06/11/made-in-strasnice/>

Obrázek 14: Medusa

S.Barracuda – Medusa (2019; Azurit Kingdom) [online]. bbarak.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/s-barracuda-medusa-2019-azurit-kingdom/>

Obrázek 15: Vlna

HAHA Crew vydává očekávané debutové album Vlna [online]. czechmag.cz, 2014 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://czechmag.cz/haha-crew-vydava-ocekavane-debutove-album-vlna/>

Obrázek 16: 2086 Pil C

Pil C [online]. facebook.com, 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/1395558574070289/photos/pb.100044248728285.-2207520000../2247937282165743/?type=3>

Obrázek 17: Logo: Comebackgang

Comebackgang [online]. discogs.com, 2014 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/label/779511-Comebackgang>

Obrázek 18: Logo: BiggBoss

BIGGBOSS [online]. YouTube.com, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCO-buNUMBM5IuWO-4SIxZJA>

Obrázek 19: Logo: Ty Nikdy

Ty Nikdy Label [online]. facebook.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=221505702678397&set=pb.100044569053600.-2207520000..&type=3>

Obrázek 20: Dezert Music

Dezert Music [online]. dezertmusic.sk [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.dezertmusic.sk>

Obrázek 21: F*ck Them

FUCK THEM [online]. steamcommunity.com, 2018 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://steamcommunity.com/sharedfiles/filedetails/?l=czech&id=1570482705>

Obrázek 22: Plakáty - Meet Factory

ČUMLIVSKY, Jan. HALOUN, Karel. Dar / The Gift Husák trávu nekouřil. Moravská galerie v Brně, 2012. ISBN 978-8070272510

Obrázek 23: Yzotape

YZOTAPE [online]. rapzzz.com, 2013 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://rapzzz.com/cs/dilo-detail/yzo-tape/>

Obrázek 24: Album 2086

Pil C [online]. facebook.com, 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/1395558574070289/photos/pb.100044248728285.-2207520000../2236927959933342/?type=3>

Obrázek 25: Tempo

Tempo [online]. zerwox.com, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <http://www.zerwox.com/tempo/>

Obrázek 26: Monology

MONOLOGY [online]. bbarak.cz, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.bbarak.cz/paulie-garand-cely-rok-jsem-okupoval-studio-sam-se-sebou-bez-lidi-jen-ja-a-majk/>

Obrázek 27: Bbarák

ČASOPIS BBARÁK ČÍSLO 19 EAST SIDE UNIA 3 VLADIMIR 518 4/2003 SUPER STA [online]. aukro.cz, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://aukro.cz/casopis-bbarak-cislo-19-east-side-unia-3-vladimir-518-4-2003-super-sta-6999089926>

Obrázek 28: Mezi prsty

Paulie Garand & DJ Wich - Jay [online]. 2020 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y3TWv8bA0EY>

Obrázek 29: Egotron

EGOTRON: EGO [online]. genius.com, 2020 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Ego/Egotron>

Obrázek 30: Mc Gey

RAFAEL, Jakub. [online]. behance.net, 2020 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.behance.net/action-daycrew>

Obrázek 31: Prototyp

KRIZO, Kubo. [online]. kubokrizo.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://kubokrizo.com/wtjh7wfopyqs459cw3mj28ssc6íayu>

Obrázek 32: Příběhy a sny

Příběhy a sny: Viktor Sheen [online]. music.apple.com, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://music.apple.com/cz/album/příběhy-a-sny/1594405160?l=cs>

Obrázek 33: Anarchia

Samey dneska releasnul nové album Anarchia [online]. themag.cz, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.themag.cz/2021/09/samey-dneska-releasnul-nove-album-anarchia/>

Obrázek 34: Imaginarium docela běžných podivností

MC GEY & DJ FATTE [online]. phatbeatz.cz, 2011 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.phatbeatz.cz/soutez-o-2x2-listky-na-mc-gey-dj-fatte>

Obrázek 35: Dezorient Express

Prago Union [online]. bandzone.cz, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://bandzone.cz/prago-union?at=gallery&ii=163573>

Obrázek 36: Dank

PAULIE GARAND + KENNY ROUGH - DANK TOUR 2019 - MARIÁNSKÉ LÁZNĚ [online]. csmusic.cz, 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.csmusic.cz/action-29157-paulie-garand-+-kenny-rough-dank-tour-2019-marianske-lazne>

Obrázek 37: Chimera III

SMACK ONE - CHIMERA 3 KŘEST ROXY [online]. archetyp51.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://archetyp51.com/shop/smack-one-chimera-3-krest-roxy/>

Obrázek 38: Fléda - Pil - C

Pil C [online]. facebook.com, 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/1395558574070289/photos/pb.100044248728285.-2207520000../2247937282165743/?type=3>

Obrázek 39: Split Tape/W Dimitar

Split Tape. In: Behance [online]. 2020 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.behance.net/gallery/118081855/Cisarpancir-X-Dimitar-split-tape>

Obrázek 40: Zasedoma

Prezident Lourajder – Opus Magnum / vinyl LP [online]. artattackshop.sk, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://artattackshop.sk/shop/prezident-lourajder-opus-magnum-vinyl-lp/>

Obrázek 41: Money Rain Dancer

CD – M.R.D. – MONEY RAIN DANCER [online]. jamescole.eu, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://jamescole.eu/product/cd-money-rain-dancer/>

Obrázek 42: Opus Magnum

Prezident Lourajder – Opus Magnum / vinyl LP [online]. artattackshop.sk, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://artattackshop.sk/shop/prezident-lourajder-opus-magnum-vinyl-lp/>

Obrázek 43: Opus Magnum - zadní strana

Prezident Lourajder – Opus Magnum / vinyl LP [online]. artattackshop.sk, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://artattackshop.sk/shop/prezident-lourajder-opus-magnum-vinyl-lp/>

Obrázek 44: Ultra! Ultra!

Vladimir 518 – Ultra! Ultra! [online]. discogs.com, 2017 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/release/10519408-Vladimir-518-Ultra-Ultra/image/SW1hZ2U6MjkyNjM3NTM=>

Obrázek 45: Hood Celebrity 3

Hood Celebrity 3 CA\$HANOVA BULHAR [online]. genius.com, 2019 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://genius.com/albums/Ca-hanova-bulhar/Hood-celebrity-3>

Obrázek 46: Origami

Origami – Origami. In: Rapzzz [online]. 2016 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://rapzzz.com/cs/skladba/katashi-hikaru/>

Obrázek 47: Deska 1000

CD Hugo Toxxx 1000 [online]. hypno808.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <http://www.hypno808.cz/cd-hugo-toxxx-1000/>

Obrázek 48: Haades

Triko Haades [online]. znkshop.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://znkshop.cz/cs/panska-tricka/148-385-triko-haades.html#3-velikost-l/11-barva-cerna>

Obrázek 49: Nerieš - OK

NEPITE DROGY A NEBERTE LUĎOM ALKOHOL.. [online]. shop.rukahore.sk, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://shop.rukahore.sk/neries/tricko-nepite-drogy-a-neberte-ludom-alkohol?variant=muz-cierna>

Obrázek 50: Samey

Samey - Mikina. In: Rukahore Shop [online]. 2016 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://shop.rukahore.sk/samey/mikina-fuckthismerch-tiedye-2?variant=unisex-batik>

Obrázek 51: Kontrafakt - zezadu

OOOMG! MERCH: Mikina Kontrafakt [online]. gomerch.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.gomerch.cz/cs/ooomg/hoodies/30392-mikina-kontrafakt/>

Obrázek 52: Kontrafakt

OOOMG! MERCH: Mikina Kontrafakt [online]. gomerch.cz, 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: <https://www.gomerch.cz/cs/ooomg/hoodies/30392-mikina-kontrafakt/>

Obrázek 53: Atchetyp 51 - Ukrajina

PEACE FOR UKRAINE T-SHIRT [online]. archetyp51.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://archetyp51.com/shop/peace-for-ukraine/>

Obrázek 54: Prostory - Roxy

Roxy Prague [online]. gigseekr.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.gigseekr.com/nz/en/stare-mesto/roxy-prague/venue/800i>

Obrázek 55: Nahoře - staré logo Dole - Redesign

Roxy Logo. In: Font.cz [online]. 2016 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.font.cz/design/klub-roxy-ma-novou-vizualni-identitu.html>

Obrázek 56: Propagační materiály - Roxy

Legendární klub ROXY představil upravené logo od agentury Visualio [online]. designportal.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/legendarni-klub-roxy-predstavil-upravene-logo-od-agentury-visualio/>

Obrázek 57: Meet Factory - hlavní sál

Meet Factory [online]. bandzone.cz, 2020 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://bandzone.cz/klub/meet-factory?at=contacts>

Obrázek 58: Meet Factory - Exteriér

Meet factory, Centrum současného umění, Smíchov, Praha, Česká republika [online]. alamy.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.alamy.com/stock-photo-meet-factory-centrum-soucasneho-umeni-smichov-praha-ceska-republika-50223131.html>

Obrázek 59: Propagace na sociálních sítích 2

MeetFactory [online]. facebook.com, 2012 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Meet-Factory/photos/5366388593380895>

Obrázek 60: Logo - Meet Factory

MeetFactory [online]. facebook.com, 2012 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Meet-Factory/photos/a.154057254614081/387540417932429>

Obrázek 61: Propagace na sociálních sítích 2

MeetFactory [online]. facebook.com, 2012 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Meet-Factory/photos/5366388583380896>

Obrázek 62: Fléda - vchod

GO TO BRNO [online]. gotobrno.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.gotobrno.cz/misto/fleda/>

Obrázek 63: Fléda - interiér

Fléda [online]. zomato.com, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.zomato.com/cs/brno/fleda-královo-pole-brno-sever>

Obrázek 64: Propagace - facebook

Fléda Club [online]. facebook.com, 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/fleda-club/photos/a.10150690365853632/10157221746563632>

Obrázek 65: Plakát v době pandemie

Fléda Club [online]. facebook.com, 2021 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: https://www.facebook.com/fleda-club/photos/a.76993578631/10158878048548632/?type=3&_rdr

Obrázek 66: Vzkazy na vstupu do klubu

Fléda Club [online]. facebook.com, 2021 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/fleda-club/photos/a.10150690365853632/10158918487108632>

Obrázek 67: Palác Lucerna - interiér

Palác Lucerna – secesní srdce Prahy [online]. kudyznudy.cz, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/pasaz-lucerna>

Obrázek 68: Hlavní sál v klubu

Lucerna Music Bar [online]. musicbar.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://musicbar.cz/cs/>

Obrázek 69: Propagační materiály - Lucerna Music Bar

Lucerna Music Bar [online]. designportal.cz/, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/lucerna-music-bar-ma-nove-logo-od-studia-najbrt-najdete-v-nem-lucernu-mikrofon-i-podium/>

Obrázek 70: Stage na lodi

Psychedelie, rituální rytmy a tanečky na lodi. Altenburg 1964 znovu ožívá [online]. alterecho.muzikus.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://alterecho.muzikus.cz/novinky/psychedelie-ritualni-rytmy-a-tanecky-na-lodi-altenburg-1964-znovu-oziva.html>

Obrázek 71: Lod' na nábřeží

Psychedelie, rituální rytmy a tanečky na lodi. Altenburg 1964 znovu ožívá [online]. alterecho.muzikus.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://alterecho.muzikus.cz/novinky/psychedelie-ritualni-rytmy-a-tanecky-na-lodi-altenburg-1964-znovu-oziva.html>

Obrázek 72: Propagační materiály - Altenburg

ALTENBURG [online]. lil kudley.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://lilkudley.cz/altenburg-1964>

Obrázek 73: Propagační materiály - Altenburg

ALTENBURG [online]. lil kudley.cz, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://lilkudley.cz/altenburg-1964>

Obrázek 74: Trafo - interiér

Trafo: Galéria [online]. trafo.sk, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.trafo.sk/galeria/#group98-2>

Obrázek 75: Trafo nahore - staré logo dole - redesign

Trafomusicbar [online]. instagram.com, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/trafomusicbar/>

Obrázek 76: Propagační materiály na instagramu

Trafomusicbar [online]. instagram.com, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/trafomusicbar/>

Obrázek 77: Fuga - venkovní posezení

CITYLIFE: FUGA [online]. citylife.sk, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.citylife.sk/miesto/fuga-bratislava>

Obrázek 78: Fuga - interiér

CITYLIFE: FUGA [online]. citylife.sk, 2022 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://www.citylife.sk/miesto/fuga-bratislava>

Obrázek 79: logo podniku

Východiska: Bratislavský klub FUGA s heslom DIY [online]. wave.rozhlas.cz, 2013 [cit. 2022-05-18]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/vychodiska-bratislavsky-klub-fuga-s-heslom-diy-5278803>

Obrázek 80: Propagační materiály na facebooku

FUGA [online]. facebook.com, 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/fuga.ba/photos/4865960170153281>

Obrázek 81, 82: Budova podniku u řeky

archiv autora

Obrázek 82: Sučasné logo

Lira Music Bar logo. In: Facebook [online]. 2014 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/MusicBarLira/photos/a.393679110747551/676599949122131/>

Obrázek 83: První návrhy pracující s motivem strun ve znaku „a“

archiv autora

Obrázek 84: Další návrhy se stylizací vody

archiv autora

Obrázek 85: Dvě finální varianty

archiv autora

Obrázek 86: Vybraný návrh

archiv autora

Obrázek 87: Písmo Px Grotesk

Px Grotesk. In: Optimo [online]. 2007 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: https://optimo.ch/typefaces/px_grotesk

Obrázek 88: První návrhy plakátů

archiv autora

Obrázek 89: „Slepá větev“ plakátů a pokročilý návrh

archiv autora

Obrázek 90: Finální návrhy plakátů

archiv autora

Obrázek 91: Plakát formátu A5

archiv autora

Obrázek 92: Nápojový lístek

archiv autora

Obrázek 93: Digitální obsah na Instagram

archiv autora

Obrázek 94: Web - Program

archiv autora

Obrázek 95: Návrh exteriéru

archiv autora

Obrázek 96: Původní stav exteriéru

archiv autora

Obrázek 97: Návrh foyers

archiv autora

Obrázek 98: Původní stav foyers

archiv autora

Obrázek 99: Návrh tanečního sálu

archiv autora

Obrázek 100: Původní stav tanečního sálu

archiv autora

Obrázek 101: Úvodní fotografie - facebook 2

archiv autora

Obrázek 102: Vizitky - přední strana

archiv autora

Obrázek 103: Úvodní fotografie - facebook 1

archiv autora

Obrázek 104: Návrh webové stránky 2

archiv autora

Obrázek 105: Návrh webové stránky 1

archiv autora

Obrázek 106: Nápojový lístek - vizualizace

archiv autora

Obrázek 107: plakáty - vizualizace

archiv autora

Obrázek 108: web - vizualizace

archiv autora